

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETO
TEISĖS MOKYKLOS
BAUDŽIAMOSIOS TEISĖS IR PROCESO INSTITUTAS

SANDRA BENDIKAITĖ
(BAUDŽIAMOJI TEISĖ IR KRIMINOLOGIJA)

NETEISĖTAS DISPONAVIMAS ŠAUNAMAISIAIS GINKLAIS, ŠAUDMENIMIS, SPROGMENIMIS
AR SPROGSTAMOSIOMIS MEDŽIAGOMIS (BK 253 STRAIPSNIS)

Magistro baigiamasis darbas

Darbo vadovė:
Doc. dr. Renata Marcinauskaitė

Vilnius, 2024 m.

TURINYS

ĮVADAS.....	3
1. DISPONAVIMO ŠAUNAMAISIAIS GINKLAIS, ŠAUDMENIMIS, SPROGMENIMIS IR SPROGSTAMOSIOMIS MEDŽIAGOMIS REGLAMENTAVIMAS EUROPOS SĄJUNGOS IR LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISĖS AKTUOSE	8
1.1. Ginklų istorinė raida.....	8
1.2. Europos Sąjungos šaunamųjų ginklų, šaudmenų, sprogmenų ir sprogstamųjų medžiagų reguliavimas.....	9
1.3. Lietuvos Respublikos šaunamųjų ginklų, šaudmenų, sprogmenų ir sprogstamųjų medžiagų reguliavimas	16
2. NETEISĖTO DISPONAVIMO ŠAUNAMAISIAIS GINKLAIS, ŠAUDMENIMIS, SPROGMENIMIS IR SPROGSTAMOSIOMIS MEDŽIAGOMIS SUDĖTIS.....	23
2.1. Objektvyvieji neteisėto disponavimo šaunamaisiais ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis ir sprogstamosiomis medžiagomis požymiai:.....	23
2.1.1 Visuomenės saugumas kaip neteisėto disponavimo šaunamaisiais ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis ir sprogstamosiomis medžiagomis nusikalstama veika pažeidžiama vertybė.....	23
2.1.2 Šaunamojo ginklo, šaudmens, sprogmens ir sprogstamosios medžiagos kaip nusikalstamos veikos dalyko samprata	30
2.1.3 Pavojingos veikos kuriomis neteisėtai disponuojami šaunamieji ginklai, šaudmenis, sprogmenis ir sprogstamosios medžiagos	43
2.1.4 Ne mažiau kaip trys šaunamieji ginklai, didelės sprogstamosios galios arba didelio kiekio šaudmenų, sprogmenų ar sprogstamųjų medžiagų kvalifikuojantis požymiai	62
2.2. Subjektyvieji neteisėto disponavimo šaunamaisiais ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis ir sprogstamosiomis medžiagomis požymiai:.....	67
2.2.1 Tiesioginė tyčia kaip neteisėto disponavimo šaunamaisiais ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis ir sprogstamosiomis medžiagomis būdingas požymis.....	67
3. TEISINIŲ PADARINIŲ, KYLANČIŲ PADARIUS BK 253 STR. NUSTATYTĄ VEIKĄ, TAIKYMO PROBLEMATIKA LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISMŲ PRAKTIKOJE	70
IŠVADOS	78
PASIŪLYMAI	80
LITERATŪROS SĄRAŠAS.....	81
ANOTACIJA	99
ANNOTATION	99
SANTRAUKA	100
SUMMARY	101
PRIEDAI	102
PATVIRTINIMAS APIE ATLIKTO DARBO SAVARANKIŠKUMĄ.....	111

IVADAS

Baigiamojo darbo aktualumas. Šaunamieji ginklai, šaudmenys, sprogmenys ir sprogstamosios medžiagos visuomenėje yra suprantami kaip didesnio pavojingumo šaltinis. Ne paslaptis, kad organizuotas nusikalstamumas dažnai siejamas su nusikalstamomis veikomis, kuriose naudojami ginklai. Tokie reiškiniai kaip prekyba ginklais, jų kontrabanda ir terorizmas, bei teisinių priemonių taikymas siekiant užkirsti kelią šių nusikaltimų darymui, yra aktualu pasauliniu mastu. Iš to seka, kad atsiranda pareiga priimti tinkamus sprendimus kovojant su neteisėtu disponavimu šaunamaisiais ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis ir sprogstamosiomis medžiagomis, ne tik nacionaliniu, bet ir tarptautiniu lygiu.

Lietuvos Respublikoje yra įtvirtinti teisės aktai - „Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymas“¹, bei „Lietuvos Respublikos sprogmenų apyvartos kontrolės įstatymas“², kurie griežtai reguliuoja šaunamųjų ginklų, šaudmenų, sprogmenų ir sprogstamųjų medžiagų apyvartą, siekiant užtikrinti žmogaus, visuomenės ir valstybės saugumą. Tačiau atsižvelgiant į teismų praktiką, pastebima, kad vis tiek yra daromos nusikalstamos veikos susijusios su ginklais, todėl vien tik minėtų objektų teisinė kontrolė, yra nepakankama priemonė, kad būtų užkardytas neteisėtas šaunamųjų ginklų, šaudmenų, sprogmenų ir sprogstamųjų medžiagų disponavimas. Valstybė turi ne tik reglamentuoti teisėtą apyvartą, bet ir numatyti baudžiamąją atsakomybę, kuri būtų nukreipta į asmenis, neteisėtai disponuojantiems ginklais, kad atgrasytų nuo nusikaltimų darymo. Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso³ (toliau – BK) XXXVI skyriuje yra įtvirtintas 253 straipsnis, kuris numato baudžiamąją atsakomybę už neteisėtą disponavimą šaunamaisiais ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis ar sprogstamosiomis medžiagomis. Šis straipsnis įsigaliojo kartu su baudžiamuoju įstatymu, ir nuo pat 2003 metų gegužės 1 dienos nebuvo priimtos naujos straipsnio redakcijos. Pirmosios straipsnio pataisos priimtos 2023 m. balandžio 27 d. Nr. XIV-1925 įstatymu⁴ ir įsigaliojo

¹ „Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymas“, LRS, žiūrėta 2023 m. gegužės 9 d. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.159542/asr>

² „Lietuvos Respublikos sprogmenų apyvartos kontrolės įstatymas“, LRS, žiūrėta 2023 m. gegužės 9 d. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.205325/asr>

³ „Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas“, LRS, žiūrėta 2023 m. gegužės 10 d. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.111555>

⁴ „Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 141, 156, 176, 178, 180, 181, 182, 183, 184, 189-1, 190, 192, 195, 196, 197, 199, 199-1, 199-2, 200, 201, 203, 204, 206, 207, 208, 209, 212, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 224-1, 246, 248, 253, 255, 256, 267, 267-1, 277, 281 straipsnių ir XXIX skyriaus pavadinimo pakeitimo, Kodekso papildymo 253-2, 256-2, 260-1, 266-1, 267-2, 267-3, 276-4, 282-1 straipsniais ir 186, 298 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymas“, LRS, žiūrėta 2023 m. gegužės 9 d. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/03f340d1e51911eda305cb3bdf2af4d8?jfwid=zaoxfy92d>

nuo 2023 m. birželio 1 d. Naujoje redakcijoje straipsnio pirmoji dalis yra papildomas alternatyvomis veikomis – siuntė ir panaudojo, taip pat papildant straipsnio sankciją alternatyviomis bausmėmis – bauda ir laisvės apribojimas, antroji straipsnio dalis papildoma alternatyvia veika – siuntė, bei įvedama trečią straipsnio dalis nukreipta į juridinių asmenų baudžiamąją atsakomybę.

Atsižvelgiant į tai, kad BK 253 straipsnio pirmoji redakcija galiojo 20 metų, aktualu išanalizuoti ar naujai priimti pakeitimai yra pagrįsti. Įtvirtinus BK 253 straipsnio 1 dalies pakeitimus, pastebima, kad baudžiamoji politika šio nusikaltimo atžvilgiu iš dalies švelnėja. Šiuo atveju švelnėja sankcija, todėl svarbu išanalizuoti kokie veiksniai lėmė įstatymo leidėją priimti sprendimą dėl teisinių padarinių keitimo. Kita vertus, nuo 2023 m. birželio 1 d., atsiranda daugiau alternatyvių veiksmų, kuriais padaroma nusikalstama veika.

Baigiamajame darbe tiriama problema. Ar visais atvejais disponuojant BK 253 straipsnio dalykais, keliamas vienodas pavojus visuomenės saugumui? Ar tinkama praktika tiesiogiai remtis teisės aktais reguliuojančiais šaunamųjų ginklų, šaudmenų, sprogmenų ir sprogstamųjų medžiagų apyvartą, baudžiamosiose bylose? Ar BK 253 straipsnis apima, nuo 2023 m. birželio 1 d. įsigaliojusį naują, BK 253² straipsnį? Ar teisinga, aiškinant neteisėtumo požymį, remtis tik leidimo, kurio išdavimą reglamentuoja „Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės“⁵ įstatymas, neturėjimo aspektu? Kaip nusikalstamos veikos kvalifikuojamos, kuomet panaudojus ginklą, padaromi kiti nusikaltimai? Ar įstatymų leidėjo, šaudmenų, sprogmenų ar sprogstamųjų medžiagų kiekio kriterijų, neįtvirtintas reglamentavimas, nesudaro prielaidas atsirasti nenuosekliai teismų praktikai? Kodėl Lietuvos Respublikos teismai, nagrinėjant bylas dėl nusikalstamos veikos įtvirtintos BK 253 straipsnyje, dažnai taiko atleidimą nuo baudžiamosios atsakomybės dėl mažareikšmiškumo arba švelnesnės negu įstatyme numatytos bausmės nuostatas? Ar BK 253 straipsnyje numatyta baudžiamoji atsakomybė visais atvejais suderinama su *ultima ratio* principu? Ar naujais baudžiamojo kodekso pakeitimais yra sprendžiamos teisinių padarinių taikymo problemos? Ar pakeitimai, kuriais švelninama BK 253 straipsnio 1 dalies sankcija, yra pagrįsti? Ar įtvirtinti BK 253 straipsnio pakeitimai išsprendžia visas taikymo problemas, kurios buvo atsiradusios nuo straipsnio įsigaliojimo?

Baigiamajame darbe tiriamos problemos ištyrimo lygis ir naujumas. Nusikalstamos veikos – neteisėto disponavimo šaunamaisiais ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis ar sprogstamosiomis medžiagomis, objektyvus ir subjektyvus požymiai yra aptarti „Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso komentaras: Specialioji dalis (213 – 330 straipsniai)“⁶. Taip pat

⁵ „Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymas“, *supra note*, 1.

⁶ Armanas Abramavičius ir kt., *Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso komentaras. Specialioji dalis (213-330)*, (Vilnius: Registrų centras, 2010).

BK 253 straipsnio sudėties požymių išaiškinimas pateikiamas vadovėlyje „Baudžiamoji teisė. Specialioji dalis. Antra knyga“⁷.

Tam tikrus probleminius šios nusikalstamos veikos sudėties ir jos tyrimo aspektus Lietuvoje nagrinėjo E. Kurapka, H. Malevski, J. Pečkaitis, E. Vaitkevičius straipsnyje „Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymas baudžiamosios teisės ir kriminalistikos kontekste“⁸. Šiame straipsnyje autoriai analizavo ar ginklo samprata, kurią pateikia Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymas neprieštarauja baudžiamajai teisei. Taip pat, E. Vaitkevičiaus straipsnyje „Ginklo pavojingumo sąvoka teisėje ir kriminalistikoje“⁹, buvo analizuojama ar galima remtis Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatyme pateikta ginklo klasifikacija pagal pavojingumo laipsnį, aiškinant ginklo pavojingumo sampratą baudžiamojoje teisėje bei kriminalistikoje.

Remiantis tuo, kad BK 253 straipsnio pirmoji redakcija galiojo 20 metų, minimi šaltiniai, kuriuose pateiktas neteisėto disponavimo šaunamaisiais ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis ir sprogstamosiomis medžiagomis požymių išaiškinimas, neapima naujoje redakcijoje pateiktų alternatyvių pavojingų veikų – siuntė, panaudojo, išaiškinimo. Todėl šiuo magistro baigiamuoju darbu, bus pirma karta aptarta šių pavojingų veikų samprata ir taikymas. Taip pat Lietuvoje nebuvo analizuota baudžiamoji atsakomybė už neteisėta disponavimą šaunamaisiais ginklais šaudmenimis, sprogmenimis ir sprogstamosiomis medžiagomis. Todėl šiame darbe pirmą kartą bus įvertinta, kokios teisinių padarinių taikymo problemos pasitaiko teismų praktikoje. Be kita ko, atsižvelgiant į tai, kad straipsnio pakeitimai įtvirtinti jau pradėjus rašyti šį baigiamąjį darbą, šiuo darbu bus pagrindžiamas naujos BK 253 straipsnio redakcijos pagrįstumas, bei ar šie pakeitimai padės išspręsti ankščiau pasitaikančias praktines problemas.

Baigiamojo darbo reikšmė. Darbe gauti rezultatai atskleidžia su kokiomis BK 253 straipsnio taikymo problemomis susidūrė Lietuvos Respublikos teismai taikydami minėto straipsnio pirmąją redakciją, galiojusia nuo 2003 metų. Atliktas tyrimas, leis įvertinti ar įstatymo leidėjo sprendimas įtvirtinti BK 253 straipsnio pakeitimus, papildant alternatyviomis veikomis – siuntė, panaudojo, bei švelninant teisinius padarinius, papildant straipsnio sankciją alternatyviomis bausmėmis – bauda ir laisvės apribojimu, yra pagrįsti ir ar išsprendžia visas straipsnio taikymo praktines problemas teismų praktikoje, atsiradusias 20 metų laikotarpyje. Baigiamojo darbo išvados

⁷ Albertas Milinis ir kt., *Lietuvos baudžiamoji teisė: specialioji dalis. Antroji knyga* (Vilnius: Registrų centras, 2017).

⁸ Egidijus Vidmantas Kurapka, Hendryk Malevski, Justinas Sigitas Pečkaitis ir Eduardas Vaitkevičius, „Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymas baudžiamosios teisės ir kriminalistikos kontekste“, *Jurisprudencija* 7, 85 (2006): 16 – 23.

⁹ Eduardas Vaitkevičius, „Ginklo pavojingumo sąvoka teisėje ir kriminalistikoje“, *Jurisprudencija* 5, 95 (2007): 46 – 50.

bus naudingos įstatymų leidėjui tobulinant disponavimo šaunamaisiais ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis ir sprogstamosiomis medžiagomis teisinį reguliavimą, bei Lietuvos Respublikos teismams kvalifikuojant nusikalstamą veiką pagal BK 253 straipsnį.

Baigiamojo darbo originalumas. Šiuo magistriniu darbu bus tiriama baudžiamosios atsakomybės taikymo problematika byloje dėl neteisėto disponavimo šaunamaisiais ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis ir sprogstamosiomis medžiagomis, taip pat šios nusikalstamos veikos nuostatos pakeitimo pagrindumas. Šie aspektai ankščiau nebuvo tirti, todėl baigiamasis darbas yra originalus ir savarankiškas, tyrimas atliktas naudojant asmeninę intelektinę, kūrybinę, mokslinę veiklą, analizuojant darbe naudojamus šaltinius, rengiant išvadas ir apibendrinimus bei teikiant siūlymus.

Tyrimo tikslas. Išanalizuoti 2019 – 2023 metų Lietuvos teismų praktiką dėl neteisėto disponavimo šaunamaisiais ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis ir sprogstamosiomis medžiagomis, siekiant atskleisti šios nusikalstamos veikos aiškinimo ir taikymo, pagrindines praktines problemas.

Tyrimo uždaviniai:

1. Išanalizuoti Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos teisinį reguliavimą dėl disponavimo šaunamaisiais ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis ir sprogstamosiomis medžiagomis.
2. Išnagrinėti šios nusikalstamos veikos objektyviusius ir subjektyviusius požymius, bei problemas kurios pasitaiko teismų praktikoje juos aiškinant.
3. Išanalizuoti teisinių padarinių taikymo problemas teismų praktikoje ir nustatyti ar šias problemas išsprendžia naujoji BK 253 straipsnio redakcija.

Tyrimo metodika. Darbe taikomas dokumentų analizės metodas, analizuojant Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos teisės aktus, reglamentuojantis disponavimą šaunamaisiais ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis ir sprogstamosiomis medžiagomis, taip pat Lietuvos Respublikos teismų praktika. Loginio tyrimo metodas naudotas aiškinant disponavimo šaunamaisiais ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis ir sprogstamosiomis medžiagomis reglamentuojančių teisės normų turinį, darant išvadas ir apibendrinimus. Sisteminės analizės metodas naudotas atskleidžiant neteisėto disponavimo šaunamaisiais ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis ir sprogstamosiomis medžiagomis objektyviusius ir subjektyviusius sudėties požymius, bei probleminius aspektus, taip pat atskleidžiant baudžiamosios atsakomybės taikymo ypatumus ir praktines problemas. Lingvistiniu metodu remiamasi, aiškinant teisės aktuose vartojamų sąvokų reikšmę. Lyginamasis tyrimo metodas naudotas siekiant nustatyti ar naujai priimti BK 253 straipsnio pakeitimai yra pagrįsti ir išsprendžia

nusistovėjusias praktines problemas. Apibendrinimo metodas naudotas siekiant suformuluoti ir apibendrinti gautus tyrimo rezultatus.

Tyrimo struktūra. Magistro baigiamąjį darbą sudaro įvadas, trys dėstomosios dalys - skyriai, taip pat skyrių poskyriai, išvados pasiūlymai ir literatūros sąrašas. Pirmoje dalyje analizuojamas neteisėto disponavimo šaunamaisiais ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis ir sprogstamosiomis medžiagomis reglamentavimas Europos Sąjungos ir Lietuvos Respublikos teisės aktuose. Antroje dalyje analizuojama nusikalstamos veikos įtvirtintos BK 253 straipsnyje, objektyviųjų ir subjektyviųjų požymių visuma, bei jų kvalifikavimo problemos kylančios teismuose nagrinėjant bylas. Trečioje dalyje analizuojama baudžiamoji atsakomybė už neteisėtą disponavimą šaunamaisiais ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis ir sprogstamosiomis medžiagomis.

Ginamieji teiginiai. *Pirma*, BK 253 straipsnio redakcija galiojusi nuo 2003 metu nebuvo tinkama, todėl įstatymų Nr. XIV-1925 įtvirtinti straipsnio pakeitimai yra pagrįsti. *Antra*, nors ir įsigaliojusi BK 253 straipsnio 1 dalies redakcija išsprendė teisinių padarinių individualizavimo problemas, tačiau išlieka BK 253 straipsnio 2 dalies taikymo problemos, kurios susijusios su šaudmenų, sprogmenų ir sprogstamųjų medžiagų kiekio klausimais, bei bausmės skyrimu.

1. DISPONAVIMO ŠAUNAMAISIAIS GINKLAIS, ŠAUDMENIMIS, SPROGMENIMIS IR SPROGSTAMOSIOMIS MEDŽIAGOMIS REGLAMENTAVIMAS EUROPOS SAJUNGOS IR LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISĖS AKTUOSE

1.1. Ginklų istorinė raida

Ginklai pasaulyje yra žinomi ir naudojami jau ne vieną šimtmetį. Pirmieji šaunamieji ginklai ir sprogmenys Europoje atsirado dar XIV amžiuje, kuomet europiečiai pirmą kartą susipažino su paraku, kaip sprogstamąja medžiaga.¹⁰ Pasak istorikų, parako išradėjais yra laikomi Kinijos alchemikai, kurie šią medžiagą naudojo medicininiais tikslais, bei pramogoms, tačiau laikui bėgant supratus, kad parakas yra veiksminga sprogstamoji medžiaga, jo panaudojimas buvo nukreiptas į karinius tikslus.¹¹ Literatūroje nėra plačiai aprašoma, kaip iš Kinijos į Europą atkeliavo parakas, tačiau galime rasti kelias teorijas. Josepho Needhamo knygoje „Mokslas ir civilizacija Kinijoje“, autorius plačiai tyrinėja parako kilmę ir raidą. Nors jis daugiausia dėmesio skiria paties parako gamybos istorijai, jis taip pat aptaria jo atsiradimą vakaruose, įskaitant ir Europą. Jis teigia kad, parakas į Europą pateko prekybos keliais kartu su popieriumi.¹² Kitą teorija, pateikiama knygoje „Šaunamieji ginklai: pasaulinė istorija iki 1700 m.“, autoriaus teigimu, per kelis šimtmečius po parako atsiradimo Kinijoje, ši technologija pasiekė Viduržemio jūros regioną per Mongolijos invaziją.¹³ Atsižvelgiant į tai, kad šaunamųjų ginklų atsiradimas, siejamas su parako naudojimu, galima daryti išvada, kad būtent dėl Mongolijos invazijos šaunamieji ginklai Europoje plačiai paplito. Parako technologijos sklaida suvaidino lemiamą vaidmenį formuojant karines strategijas ir karą Europoje. Tai prisidėjo prie šaunamųjų ginklų, pabūklų kūrimo ir galiausiai Europos karinių pajėgumų transformacijos. Parako panaudojimas Europoje turėjo reikšmingų pasekmių jėgų pusiausvyrai, karo taktikai ir istorijos eigai.¹⁴

Tačiau nors ir pirmųjų ginklų atsiradimo istorija siekia XIV amžių, jie nebuvo panašūs į šių dienų ginklus. Pirmieji ginklai buvo sunkus, aptarnaujami dviejų žmonių ir pan.¹⁵ Literatūroje yra pateikiami trys šaunamųjų ginklų raidos etapai, pirmasis laikotarpis yra nuo 1350m. iki 1520 m.,

¹⁰ Martin van Creveld, „The advent of firearms“, Britannica, žiūrėta 2024 m. sausio 7d., <https://www.britannica.com/topic/tactics/The-end-of-technological-warfare>

¹¹ „Firearms“, History, žiūrėta 2024 m. sausio 7 d. <https://www.history.com/topics/inventions/firearms>

¹² Joseph Needham, *Science & civilisation in china: Chemistry and Chemical Technology. Military Technology: The Gunpowder Epic* (Cambridge University Press, 1986), 56.

¹³ Kenneth Chase, *Firearms: A Global History to 1700*, (UK: Cambridge University Press, 2003), 58.

¹⁴ Needham, *op. Cit.*, 262.

¹⁵ Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija, *Šaunamųjų ginklų istorijos raida*, (Vilnius, 1993), 4.

sekantis etapas prasideda nuo 1520 m. ir tęsiasi iki 1854m., ir galiausiai trečiasis laikotarpis prasidėjęs 1854 m. ir besitęsiantis iki šių dienų.¹⁶ Todėl galima teigti, kad šaunamųjų ginklų ir sprogmenų atsiradimas ir evoliucija Europoje truko kelis šimtmečius ir trunka iki šiol. Laipsniškas parako ginkluotės vystymasis prisidėjo prie perėjimo nuo tradicinio viduramžių karo prie modernesnio.

Pažymima, kad nors ir ginklai atsirado su tikslu gintis ir laimėti karus, tačiau laikui bėgant pastebėta, kad ginklai turi ne tik naudos, bet ir jų panaudojimas gali sukelti negrįžtamus padarinius. Yra nustatyta, kad lengvai pasiekiami šaunamieji ginklai yra vienas iš aspektų, kurie skatina didesnę tyčinių nusikaltimų, tokių kaip nužudymų skaičių.¹⁷ Lengvas ginklų įsigijimas taip pat siejamas ir su nelaimingais atsitikimais.¹⁸ O didesnis savižudybių skaičius irgi yra susijęs su šaunamojo ginklo turėjimu.¹⁹ Ne karta buvo teigiama, kad tokie tarptautiniai nusikaltimai, kaip terorizmas ar organizuotas nusikalstamumas taip pat yra glaudžiai susiję su šaunamųjų ginklų panaudojimu, bei neteisėta jų prekyba.²⁰ Iš to seka, kad šaunamųjų ginklų, tiek sprogmenų reguliavimo atsiradimą lėmė ginklų kontrolės svarba, apimanti sudėtingą veiksnių, susijusių su visuomenės saugumu, nusikalstamumo prevencija ir asmens teisėmis, sąveiką.

1.2. Europos Sąjungos šaunamųjų ginklų, šaudmenų, sprogmenų ir sprogstamųjų medžiagų reguliavimas

Europos sąjungoje šaunamųjų ginklų reglamentavimo istorija prasidėjo 1985 m.²¹ Minėtais metais, buvo pasirašytas teisės aktas „Konvencija dėl Šengeno susitarimo įgyvendinimo“, kuriame šaunamiesiems ginklams buvo taikomas 7 skyrius.²² Skyrius „Šaunamieji ginklai ir šaudmenys“,

¹⁶ Laura Kate Schnitzer, „Aprons of lead: examination of an artifact assemblage from the Queen Anne’s revenge shipwreck site“ (Magistro baigiamasis darbas, East Carolina University, 2012), 57-64.

¹⁷ Lisa Hepburn ir David Hemenway, „Firearm availability and homicide: A review of the literature“, *Aggression and Violent Behavior*, Volume 9, Issue 4, (2004):417–440,

<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S1359178903000442>

¹⁸ Mathew Mille, Deborah Azrael ir David Hemenway, „Firearm availability and unintentional firearm deaths“, *Accident Analysis & Prevention*, Volume 33, Issue 4, (2001):477-484,

<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0001457500000610?via%3Dihub>

¹⁹ „Firearm Access is a Risk Factor for Suicide“, Harvard, žiūrėta 2024 m. sausio 8d.

<https://www.hsph.harvard.edu/means-matter/means-matter/risk/>

²⁰ Nils Duquet ir Kevin Goris, *Firearms acquisition by terrorists in Europe*, (Brussels: Flemish Peace Institute, 2018), 17.

²¹ Niels Kirst, „Firearms regulation in the European Union: striking a delicate balance between single market and security“, *Fordham International Law Journal*, Vol. 43, No. 855, (2020): 859. (855-899)

https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4017794

²² „Konvencija dėl Šengeno susitarimo 1985 m. birželio 14 d. sudaryto tarp Beniliksų ekonominės sąjungos valstybių, Vokietijos Federacinės Respublikos ir Prancūzijos Respublikos Vyriausybių dėl laipsniško jų bendrų sienų kontrolės

skatina susitarančias šalis savo nacionalinius įstatymus ir kitus teisės aktus, reglamentuojančius šaunamųjų ginklų ir šaudmenų įgijimą, laikymą, prekybą ir perdavimą, priderinti prie šio Konvencijos nuostatų. Šiame teisės akte pateikiama šaunamųjų ginklų klasifikacija, įvardijami kokie ginklai, kokiai grupei priklauso, leidimo įgyti ir laikyti šaunamųjų ginklų reikalavimai, bei reikalavimas deklaruoti ir žymėti ginklus. Šios nuostatos pateikiamos, siekiant saugumo visuomenei, nes panaikinus vidaus sienų kontrolę, neišvengiamai reikėjo suderinti ginklų teisės aktus šalyse, kadangi šaunamųjų ginklų prigimtis kelia pavojų saugumui. Tačiau minima Konvencija tiesiogiai neįpareigojo valstybių imtis atitinkamu priemonių dėl šaunamųjų ginklų kontrolės, kadangi pagrindinis tikslas šio teisės akto buvo skatinti laisvą asmenų judėjimą tarp valstybių be vidaus sienų kontrolės. Atsižvelgiant į šias normas, 1987 m. gruodžio 17d. buvo pateiktas pasiūlymas direktyvai dėl ginklų įsigijimo ir laikymo kontrolės.²³ Pasiūlyme yra pabrėžiamas svarbumas kontroliuoti ginklų judėjimą iš vienos valstybės narės į kitą, remiantis tuo, kad sienų kontrolės panaikinimas gali palengvinti neteisėta ginklų įsigijimą ir gabenimą. Pasak Europos bendrijos, šaunamųjų ginklų kontrolė ne tik užtikrintų piliečių saugumą, bet taip būtų kovojama su terorizmu bei nusikalstamumu. Pasiūlyme taip pat ne kartą akcentuojama, kad direktyva kuri reguliuotu šaunamųjų ginklų įsigijimą ir laikymą, turi būti priimta anksčiau negu bus panaikinta sienų kontrolė.

Remiantis šiais teisės aktais, daroma išvada, kad šaunamųjų ginklų kontrolės reguliavimą paskatino valstybių narių sienų kontrolės panaikinimas, kuris neišvengiamai turėtų pasekmių, šiuo atveju neteisėtas keitimasis šaunamaisiais ginklais, padidintų didesnį nusikalstamumą, atitinkamai, laisvas asmenų judėjimas tarp valstybių narių turėtų mažiau privalumų.

Svarbiausias Europos sąjungos teisės aktas reguliuojantis civilinių šaunamųjų ginklų įsigijimą ir laikymą yra Europos Bendrijos Tarybos direktyva dėl ginklų įsigijimo ir laikymo kontrolės (91/477/EEB) kuri buvo priimta 1991 m. birželio 18 d.²⁴ Šia direktyva buvo siekiama, kad Europos sąjungos valstybės narės suderintų savo nacionalinius teisės aktus, kuriais būtų reguliuojamas šaunamųjų ginklų šaunamųjų ginklų įsigijimas ir laikymas, bei perdavimas iš vienos valstybės į kitą. Šiuo teisės aktu buvo pirmą kartą pateikta šaunamųjų ginklų klasifikacija. I priedas numatė ginklų

panaikinimo įgyvendinimo“, Oficiali Europos Sąjungos interneto svetainė, žiūrėta 2024 m. sausio 8 d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/ALL/?uri=CELEX%3A42000A0922%2802%29>

²³ „Proposal for a Council Directive on the control of the acquisition and possession of weapons: COM(87) 383 final“, Europos Bendrijų oficialusis leidinys, žiūrėta 2024 m. sausio 9 d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:51987PC0383>

²⁴ „1991 m. birželio 18 d. Tarybos direktyva dėl ginklų įsigijimo ir laikymo kontrolė“, Oficiali Europos Sąjungos interneto svetainė, žiūrėta 2024 m. sausio 9 d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=celex%3A31991L0477>

susiskirstymą į keturias kategorijas: A kategorijai priklausė uždraustieji šaunamieji ginklai, B kategorijai, kuriems reikalingas oficialus leidimas, C kategorija, tai šaunamieji ginklai, kuriuos reikia deklaruoti ir paskutinei kategorijai priklausė kiti šaunamieji ginklai.²⁵ Kiekvienai šiai kategorijai, įstatymas priskyre ir atitinkamų rūšių ginklus. Įvedus nuostatą, kad kai kuriems šaunamiesiems ginklams reikalingas leidimas, pateikiami ir reikalavimai, norint įsigyti leidimą ginklams. Direktyvos 5 straipsnis numato bendrąjį amžių – 18 metų sulaukęs asmuo, o taip pat reikalaujama, kad asmuo nekeltų grėsmės sau bei kitiems. Be kita ko, akte nustatytos taisyklės taikomos ir šaunamųjų ginklų pardavėjams, ne tik fiziniams asmenims. Taip pat pabrėžiama, kad valstybės gali priimti ir griežtesnes nuostatas, nei numatytos direktyvoje. Taigi, šio teisės akto pagrindinis tikslas buvo ne didinti šaunamųjų ginklų kontrolę, bet suderinamumas tarp valstybių narių nuostatų dėl šių objektų.²⁶ Tačiau šia direktyva buvo nustatytos tik bendros nuostatos, taikomos daugiau teisėtų ginklų disponavimui.

Vienas iš reikšmingiausių įvykių skatinančių Europos bendriją tobulinti šaunamųjų ginklų kontrolės reguliavimą, buvo Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos 2001 m. gegužės 31 d. priimtas protokolas „prieš neteisėtą šaunamųjų ginklų, jų dalių ir komponentų bei šaudmenų gamybą ir prekybą jais papildantis Jungtinių Tautų konvenciją prieš tarptautinį organizuotą nusikalstamumą“ (Toliau JT protokolas).²⁷ Jungtinės tautos priimdamos šį protokolą, skatino bendradarbiavimą tarp valstybių narių, siekiant užkirsti kelią neteisėtai šaunamųjų ginklų gamybai. Remiantis tuo, 2006 m., Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas pateikė nuomonę dėl „Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą, iš dalies keičiančią Tarybos direktyvą 91/477/EEB dėl ginklų įsigijimo ir laikymo kontrolės.“²⁸ Pasiūlyme keisti direktyvą, pabrėžiama, kad būtina patikslinti sąvokas susijusias su neteisėta gamyba, pateikti priemones kuriomis lengviau būtų susekama ginklai pvz. šaunamųjų ginklų ženklavimas gamybos metu. Taip pat siūlomos taisyklės padaryti ginklus netinkamais naudoti ir (arba) juos deaktivuoti, ir įtvirtinti griežtesnes taisyklės ginklų prekybai. O jau 2008 m. gegužės 21 d. buvo priimta „Direktyva 2008/51/EB, iš dalies keičianti Tarybos direktyvą

²⁵ *Ibid*

²⁶ Kirst, *supra note*, 21: 865.

²⁷ „Protokolas prieš neteisėtą šaunamųjų ginklų, jų dalių ir komponentų bei šaudmenų gamybą ir prekybą jais, papildantis Jungtinių Tautų konvenciją prieš tarptautinį organizuotą nusikalstamumą“, e.seimas, žiūrėta 2024 m. sausio 9 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.249377?jfwid=gvy9ziu15>

²⁸ „Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą, iš dalies keičiančią Tarybos direktyvą 91/477/EEB dėl ginklų įsigijimo ir laikymo kontrolės COM(2006) 93 final“, Oficiali Europos Sąjungos interneto svetainė, žiūrėta 2024 m. sausio 9 d., https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2006.318.01.0083.01.LIT&toc=OJ%3AC%3A2006%3A318%3ATOC

91/477/EEB dėl ginklų įsigijimo ir laikymo kontrolės“.²⁹ Skirtingai nei pirminėje direktyvoje, naujoje redakcijoje buvo apibrėžta šaunamojo ginklo samprata. Be kita ko, direktyva nuo 2008 m., apibrėžė ir šaunamojo ginklo dalies, ir pagrindinių dalių sąvokas. Kaip teigiama, apibrėžimai buvo įtvirtinti siekiu, nustatyti perdirbtus ginklus.³⁰ Tokių apibrėžimų pateikimas, buvo nukreiptas į neteisėtų ginklų gamybos aspektą. Lyginant pirminę direktyvos redakciją ir naująją, matome, kad nemažai nuostatų buvo nukreiptos ne tik siekiant suderinti valstybių narių nuostatas dėl civilinės šaunamųjų ginklų apyvartos, bet ir kontroliuoti neteisėtus ginklus, o ypač tuos, kurie yra perdirbami t. y. savadarbiai. Galiausiai direktyva numatė ir atsakomybės dėl įstatymo nesilaikymo pakeitimus. Naujoji redakcija, kaip ir pirmoji direktyva, reikalauja, kad valstybės narės nustatytų sankcijų sistemą, kuri būtų taikoma pažeidus nacionalinius teisės aktus kuriais yra įgyvendinamos direktyvos nuostatos. Šiuo atveju buvo pabrėžta, kad valstybės narės numatytų sankcijas, kurios būtų „veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios“.³¹ Priešingai, 1991 m. direktyva reikalavo tik to, kad „nuobaudos turi būti veiksmingos, kad skatintų laikytis tokių nuostatų“.³² Taigi, šie visi pakeitimai buvo padaryti siekiant suderinti nuostatas su JT protokolu ir praplečiant pačių ginklų kontrolę, kuri būtų nukreipta ne tik į teisėtą ginklų apyvartą, bet ir neteisėtą.

Paskesnis direktyvos pakeitimas buvo priimtas 2017 m. gegužės 17d.³³ Prieš priimant naujus pakeitimus, 2015 m. Europos komisija pateikė pasiūlymą dėl direktyvos pataisų.³⁴ Viena iš pagrindinių priežasčių buvo 2015 m. lapkričio 13 d. įvykęs teroras Paryžiuje, kuris parodė, kad reikia dar labiau stiprinti kovą su neteisėta prekyba šaunamaisiais ginklais, nes organizuotų nusikaltimų vykdytojų ir teroristų organizacijų naudojami šaunamieji ginklai gali padaryti nepataisomos žalos visuomenei. „Pastarieji tragiški įvykiai paskatino diskusijas prekybos ginklais ir ginklų naudojimo klausimais. Nors ir negalima painioti terorizmo, kuris kelia vis didesnę grėsmę piliečių saugumui, ir ginklų laikymo, ši padėtis skatina mus ryžtingai mažinti laisvo apsirūpinimo šaunamaisiais ginklais

²⁹ „2008 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyva 2008/51/EB, iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 91/477/EEB dėl ginklų įsigijimo ir laikymo kontrolės“, Oficiali Europos Sąjungos interneto svetainė, žiūrėta 2024 sausio 9 d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/ALL/?uri=CELEX%3A32008L0051>

³⁰ Kristin Ashley Tessman, *A Bright Day for the Black Market: Why Council Directive 2008/51/EC Will Lose the Battle Against Illicit Firearm Trade in the European Union* (University of Georgia, 2007), 256.

³¹ „2008 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyva 2008/51/EB, iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 91/477/EEB dėl ginklų įsigijimo ir laikymo kontrolės“, *Supra note*, 29.

³² „1991 m. birželio 18 d. Tarybos direktyva dėl ginklų įsigijimo ir laikymo kontrolės“, *supra note*, 24.

³³ „2017 m. gegužės 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva kuria iš dalies keičiama Tarybos direktyva 91/477/EEB dėl ginklų įsigijimo ir laikymo kontrolės (ES) 2017/853“, žiūrėta 2024 m. sausio 10d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:32017L0853>

³⁴ Pasiūlymas Europos Parlamento ir Tarybos Direktyva kuria iš dalies keičiama Tarybos direktyva 91/477/EEB dėl ginklų įsigijimo ir laikymo kontrolės COM(2015) 750 final“, žiūrėta 2024 m. sausio 10 d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:52015PC0750>

galimybes, kurios sudaro sąlygas radikalioms grupuotėms, organizuotiems nusikaltėliams ir nesuprantamų paskatų vedamiems sutrikusiems individams vis dar rasti būdų barbariškiems nusikaltimams vykdyti. Negalima taip pat nepaisyti dėl šaunamųjų ginklų naudojimo įvykstančių siejamų nusikaltimų, savižudybių ir nelaimingų atsitikimų“.³⁵ Priėmus direktyvos pataisas, buvo iš dalies pakeistas šaunamojo ginklo apibrėžimas – „bet kuris nešiojamas vamzdinis šaunamasis ginklas, kuris yra sukonstruotas arba gali būti perdirbtas taip, kad sprogstamųjų medžiagų degimo produktų slėgio jėga iš jo atliekamas šūvis ar paleidžiama kulka ar sviedinys“.³⁶ 2017 m. direktyvoje yra pateikiamos griežtesnės taisyklės, uždraudžiant tam tikrus pusiau automatinius šaunamuosius ginklus, kurių negalima laikyti privatiems asmenims, net jei jie buvo visam laikui deaktivuoti. Atsižvelgiant į tai, kad didėja prekyba internetu, teisės aktas apibrėžė taisykles ir tokiai veiklai užsiimantiems asmenims. Įtvirtinant tokias nuostatas, buvo bandoma išvengti šaunamųjų ginklų, pagrindinių dalių ar šaudmenų lengvesnį įsigijimą. Nustatytos griežtesnės ženklinimo taisyklės ir įtvirtintas įpareigojimas sujungti nacionalinius ginklų registrus, siekiant pagerinti ginklų atsekamumą, bei geresnį informacijos keitimąsi tarp valstybių narių, pavyzdžiui, bet koks atsisakymas išduoti leidimą turėti šaunamąjį ginklą, priimtą kitos nacionalinės institucijos, turi būti žinomas visoms valstybėms. Taipogi pateikti bendri kriterijai, taikomi pavojaus ginklams (pvz., avarinės raketos ir paleidimo pistoletai), siekiant užkirsti kelią jų pavertimui visiškai veikiančiais šaunamaisiais ginklais ir griežtesnės dezaktyvuotų šaunamųjų ginklų apyvartos sąlygos. Griežtesnės sąlygos nustatytos ir kolekcininkams, kad būtų išvengtas neteisėtų ginklų pateikimas asmenims kurie kelią grėsmę visuomenei.³⁷

Ir galiausiai dabar galiojanti direktyva dėl ginklų įsigijimo ir laikymo kontrolės buvo priimta 2021 m. kovo 24 d.³⁸ Šiuo teisės aktu buvo kodifikuota 1991 m. birželio 18 d. Tarybos direktyvą 91/477/EEB ir vėlesni jos pakeitimai, iš esmės nekeičiant direktyvos nuostatų.³⁹ Atsižvelgiant į tai, kad direktyvos nuostatos buvo dažnai keičiamos ar papildant naujomis, siekiant teisės aiškumo ir

³⁵ „Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl „Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą, iš dalies keičiančią Tarybos direktyvą 91/477/EEB dėl ginklų įsigijimo ir laikymo kontrolės“ [COM(2015) 750 final – 2015/0269 (COD)]“, žiūrėta 2024 m. sausio 10 d., https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C_.2016.264.01.0077.01.LIT&toc=OJ%3AC%3A2016%3A264%3ATOC

³⁶ „2017 m. gegužės 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva kuria iš dalies keičiama Tarybos direktyva 91/477/EEB dėl ginklų įsigijimo ir laikymo kontrolės (ES) 2017/853“, *supra note*, 33.

³⁷ *Ibid.*

³⁸ „Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2021/555 2021 m. kovo 24 d. dėl ginklų įsigijimo ir laikymo kontrolės (kodifikuota redakcija)“, žiūrėta 2024 m. sausio 11 d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/ALL/?uri=CELEX:32021L0555>

³⁹ „Control of the acquisition and possession of weapons. Codification“, European Parliament, žiūrėta 2024 m. sausio 11 d., <https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/summary.do?id=1651043&t=d&l=en>

skaidrumo, buvo būtina kodifikuoti teisės aktą. Lyginant dabar galiojančia direktyva nuo paskutinės redakcijos, nuostatos iš esmės nesikeitė. Taigi, apžvelgus svarbiausius įvykius kurie lėmė direktyvos tobulinimą, bei kokie pokyčiai buvo padaryti siekiant patikslinti šaunamųjų ginklų kontrolės reguliavimą, pateikiamos svarbiausias nuostatos, kadangi pagal šia direktyvą yra ruoštas ir Lietuvos Respublikos įstatymas reguliuojantis šaunamųjų ginklų apyvartą, kuris bus aptariamas vėliau.

2021 m. kovo 24 d. Europos parlamento ir tarybos direktyvoje dėl ginklų įsigijimo ir laikymo kontrolės ((ES) 2021/555), yra pateikiamos svarbiausios sąvokos, tokios kaip, kas yra šaunamasis ginklas, šaudmenys, neteisėta gamyba ir prekyba ir pan. Viena iš svarbiausių nuostatų yra šaunamųjų ginklų klasifikacija, kuri pateikiama direktyvos I priede.⁴⁰ Minėtasis priedas numato, kad šaunamieji ginklai skirstomi į trys kategorijas. Pirmoji ginklų grupė pagal direktyvą, yra A kategorija kuriai priklauso uždrausti šaunamieji ginklai, tokie kaip automatiniai, pusiau automatiniai, karinės raketos su sprogstamaisiais užtaisais, šaunamieji ginklai, kurie užmaskuoti kaip kiti daiktai ir pan. Be kita ko, ši kategorija apima ir šaudmenys su pramušančiais, sprogstamaisiais arba padegamaisiais sviediniais ir šių šaudmenų sviediniai. Sekanti yra B kategorija, kuri apima šaunamuosius ginklus, kuriems reikalingas leidimas, tai tokie ginklai kaip pertaisomi trumpieji, vienašūviai trumpieji, taip pat pusiau automatiniai ginklai kurie nebuvo numatyti A kategorijoje ir pan. Ir galiausiai paskutinė kategorija C, kuri numato tokius šaunamuosius ginklus ir kitus ginklus, kurie turi būti deklaruojami. Į šią kategoriją, patenka pertaisomi ilgieji ginklai, ilgieji šaunamieji ginklai su graižtvinais po kiekvieno šūvio užtaisomais vamzdžiais, pusiau automatiniai ilgieji kurie nebuvo priskirti A arba B kategorijai, ginklai, kurie buvo deaktivuoti ir pan. Atkreipiamas dėmesys, kad direktyva pateikia išsamų šaunamųjų ginklų ir šaudmenų sąrašą, kurie patenka į kontrolės apibrėžtį.

Ne mažiau svarbios nuostatos yra reglamentuojančios leidimo išdavimo reikalavimus. Direktyvos 6 straipsnyje, yra numatyti du aspektai norint gauti arba išduoti leidimą teisėtai disponuoti šaunamaisiais ginklais. Vienas iš tokiu aspektu yra amžiaus riba t. y. asmuo turi būti sulaukęs 18 m. Tačiau šiam reikalavimui yra numatytos ir tam tikros išimtys. Asmeniui gali būti išduotas leidimas įgyti šaunamąjį ginklą, su tėvu sutikimu, jeigu norima įsigyti medžioklinį arba sportinį ginklą. Sekantis reikalavimas yra asmens nepriekaištinga reputacija t. y. neturintis teistumo už smurtinį tyčinį nusikaltimą, nekelia grėsmės tiek sau tiek aplinkiniams. Tačiau be šių dviejų reikalavimų, vienas iš labiausiai akcentuojamu aspektu yra turėti tam tikrą priežastį. Dėl to daroma prielaida, kad dviejų

⁴⁰ „Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2021/555 2021 m. kovo 24 d. dėl ginklų įsigijimo ir laikymo kontrolės (kodifikuota redakcija)“, *supra note*, 38.

aukščiau paminėtų reikalavimų atitikimas dar nėra svarus pagrindas išduoti asmeniui leidimą įsigyti šaunamuosius ginklus. Norintis gauti tokį leidimą, turi pagrįsti reikalingumą, kodėl yra siekiama turėti ginklą. Darbo autorės nuomone, tokia nuostata yra tinkama ir būtina. Tai pagrįsti galima pateikiant preliminarią situaciją, kuomet asmuo atitinkantis reikalavimus, gali teisėtai įsigyti šaunamuosius ginklus nusikalstamiems tikslams. Pavyzdžiui, asmuo teigia, kad nori gauti leidimą šaunamajam ginklui medžioklei, tačiau įsigydamas jį, jis siekia šaunamąjį ginklą panaudoti nusikalstamiems tikslams. Sekantis straipsnis, numato ir sąlygas tinkamo šaunamųjų ginklų saugojimui. Kaip jau buvo minėta, kiekviena valstybė gali įtvirtinti ir griežtesnės nuostatas, dėl ko direktyvoje nėra numatyti konkretus teisiniai padariniai asmenims, nesilaikant šaunamojo ginklo laikymo sąlygų ar turint neteisėtą ginklą. Dėl to direktyvos 23 straipsnis nustato, kad valstybės narės pačios nustato sankcijų sistema.

Apžvelgus šaunamųjų ginklų teisinį reguliavimą, svarbu atkreipti dėmesį ir į sprogmenų bei sprogstamųjų medžiagų kontrolę Europos sąjungoje. Šiuo atveju svarbus yra 2014 m. vasario 26 d. priimtas Europos parlamento ir tarybos direktyva dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su civiliniam naudojimui skirtų sprogmenų tiekimu rinkai ir priežiūra, nuostatų suderinimo (2014/28/ES).⁴¹ Ši direktyva nukreipta į civiliniam naudojimui skirtų sprogmenų patekimą į rinką ir priežiūrą. Joje yra pateikiamos taisyklės kuriomis nustatomos sprogmenų gamintojų, importuotojų ir platintojų pareigos susijusios su prekyba. Sekantis svarbus teisės aktas yra Europos parlamento ir tarybos 2019 m. birželio 20 d. priimtas reglamentas dėl prekybos sprogstamųjų medžiagų pirmtakais ir jų naudojimo dėl prekybos sprogstamųjų medžiagų pirmtakais ir jų naudojimo, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1907/2006 ir panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 98/2013 ((ES) 2019/1148).⁴² Šio reglamento pagrindinis tikslas yra nustatyti taisyklės kurios yra taikomos visoje Europos Sąjungoje, tiekiant, įvežant, laikant ir naudojant chemines medžiagas ir mišinius, kurie gali būti netinkamai naudojami savadarbiams sprogmenims gaminti. Taip pat pateikta sugriežtinta neteisėtos sprogmenų gamybos prevencijos sistema, taip reaguojant į didėjančią grėsmę, kurią visuomenei kelia terorizmas ir kita sunki nusikalstama veikla.

⁴¹ „2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento Ir Tarybos Direktyva 2014/28/ES dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su civiliniam naudojimui skirtų sprogmenų tiekimu rinkai ir priežiūra, nuostatų suderinimo (nauja redakcija)“, Europos Sąjungos oficialusis leidinys, žiūrėta 2024 m. sausio 11 d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:32014L0028>

⁴² „2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/1148 dėl prekybos sprogstamųjų medžiagų pirmtakais ir jų naudojimo, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1907/2006 ir panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 98/2013“, Oficiali Europos Sąjungos interneto svetainė, žiūrėta 2024 m. sausio 11 d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=celex%3A32019R1148>

Apibendrinant, galima daryti išvadą, kad tiek šaunamųjų ginklų reguliavimas Europos Sąjungoje, tiek sprogmenų, laikui bėgant keitėsi, atsižvelgiant į visuomenei reikšmingus įvykius. Griežtinti šių objektų kontrolę paskatino didėjanti neteisėta prekyba, terorizmas, bei kitos nusikalstamos veikos, kurios yra daromos su šaunamaisiais ginklais ar sprogmenimis. Visą tai lemia didesnę grėsmę visos visuomenės saugumui.

1.3. Lietuvos Respublikos šaunamųjų ginklų, šaudmenų, sprogmenų ir sprogstamųjų medžiagų reguliavimas

Lietuvos Respublikoje ginklų reguliavimo raida prasidėjo panašiu laikotarpiu, kaip ir Europos Sąjungoje. 1991m. buvo priimtas vyriausybės nutarimas, kuriuo buvo leista įsigyti ir laikyti lygiavamzdžius medžioklinius šautuvus ir šaudmenis savigynai, bei leidimas valstybinėms prekybos įstaigoms prekiauti atitinkamais ginklais.⁴³ O jau 1994 m. sausio 11 d. buvo priimtas įstatymas „Dėl leidimo įsigyti, laikyti ir nešiotis šaunamuosius ginklus savigynai bei dėl neteisėtai įgytų ir laikomų šaunamųjų ginklų, šaudmenų ar sprogstamųjų medžiagų savanoriško atidavimo“.⁴⁴ Šiek tiek vėliau buvo priimtas ir LR vyriausybės nutarimas „Dėl šaunamųjų ginklų savigynai bei jų šaudmenų įsigijimo, laikymo, nešiojimosi ir naudojimo tvarkos patvirtinimo“.⁴⁵ Tiek vienas tiek kitas teisės aktas numatė, kokiais ginklais, bei kokius reikalavimus atitinkantis asmuo galėjo teisėtai disponuoti jais. Štai įstatymo 1 straipsnis, reglamentavo, kad savigynos tikslui įsigyti, laikyti ir nešiotis vieną ne didesnio kaip 9 mm kalibro, negreitašaudį, nestiprios šaunamosios galios pistoletą (revolverį) ir šaudmenų šiam ginklui galėjo tik LR pilietis sulaukęs 25 m. Pateikiami ir atvejai, kuomet leidimas nėra išduodamas.

Lyginant šiuos Lietuvos teisės aktus su Europos sąjungos, matome, kad nebuvo pateiktos svarbiausios sąvokos ir ginklų klasifikacija, o reglamentuoti tik tam tikri ginklai. Daroma išvada, kad pirmieji teisės aktai susiję su ginklais Lietuvoje, buvo priimti su tikslu nustatyti leidimo disponuoti jais įgijimu, bet ne jų kontrolę.

⁴³ „Nutarimas dėl leidimo įsigyti šaunamuosius ginklus savigynai“, e-seimas, žiūrėta 2024 m. sausio 12 d. (NEGALIOJA), <https://e-seimasx.lrs.lt/rs/legalact/TAD/TAIS.6147/>

⁴⁴ „Dėl leidimo įsigyti, laikyti ir nešiotis šaunamuosius ginklus savigynai bei dėl neteisėtai įgytų ir laikomų šaunamųjų ginklų, šaudmenų ar sprogstamųjų medžiagų savanoriško atidavimo“, e-seimas, žiūrėta 2024 m. sausio 12 d. (NEGALIOJA), <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.5697?jfwid=ioswddtj>

⁴⁵ „Dėl šaunamųjų ginklų savigynai bei jų šaudmenų įsigijimo, laikymo, nešiojimosi ir naudojimo tvarkos patvirtinimo“, e-seimas, žiūrėta 2024 m. sausio 12 d. (NEGALIOJA), <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.12459/dHHyfwxXeP>

Todėl svarbiausiais ir reikšmingiausiais teisės aktais pradėjęs reguliuoti šaunamųjų ginklų kontrolę, yra 1996 m. liepos 2 d. „Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymas“.⁴⁶ Jame buvo pirmą kartą pateiktas ginklo bei šaunamojo ginklo sąvoka, bei atskirų rūšių ginklų apibrėžimai. Pateiktas ir šių objektų susiskirstymas, pagal pagrindinę naudojimo sritį, kuriam priklausė tokie ginklai kaip koviniai, tarnybiniai, vardiniai ir civiliniai. Taip pat ginklai buvo klasifikuojami pagal patekimo į civilinę apyvartą tvarką, tai neriboti ir riboti. Įstatymas numatė ir draudžiamu ginklų sąrašą. Ginklų ir šaudmenų įgijimo sąlygos ženkliai pakito, buvo numatyti skirtingi reikalavimai norint įgyti neribotos civilinės apyvartos ginklus bei šaudmenis ir ribotos civilinės apyvartos ginklus. Pirmieji teisės aktai, numatė, kad atitinkamos rūšies ginklą galėjo turėti tik asmenis sulaukę 25 m., 1996 m. įstatymu šis amžius buvo pakeistas į 18 m. Galiausiai įstatymas numatė ir taisyklės skirtas gamybai, taisymui, perdirbimui, pardavinėjimui, eksportui, importui ar kitai veiklai, kuri yra susijusi su ginklais ir šaudmenimis.

Dabar galiojantis aktas reguliuojantis ne tik šaunamųjų ginklų, bet ir šaudmenų apyvartą, yra 2002 m. sausio 15 d. priimtas „Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymas“.⁴⁷ Per visą laikotarpį, įstatymas buvo ne kartą keistas įtvirtinant straipsnių pakeitimus ar papildant naujais straipsniais. Šiuo atveju svarbu apžvelgti dabar galiojančias ir svarbiausias įstatymo nuostatas.

Analizuojant literatūrą, pastebėta, kad daugiausia diskusijų kyla dėl įstatymo įtvirtintos ginklų, ginklų priedėlių ir šaudmenų klasifikacijos.⁴⁸ Lyginant Lietuvoje įtvirtinta ginklų susiskirstymą, su 2021 m. kovo 24 d. Europos parlamento ir tarybos direktyva dėl ginklų įsigijimo ir laikymo kontrolės⁴⁹, matome, kad Lietuvoje pateikta klasifikacija labai skiriasi nuo dabar galiojančios direktyvos nuostatų. Visu pirmą, Ginklų ir šaudmenų įstatymo 3 – 6 straipsniuose, pateikiamos keturios ginklų kategorijos A, B, C ir D, tuo tarpu direktyva, kaip jau buvo minėta anksčiau, numato trys kategorijas. Taip pat skirtumas pasižymi ir ginklų susiskirstymo į atitinkamas kategorijas, pagrindas. Remiantis įstatymo 2 str. 29 p. nurodoma, kad „nustatytas ginklų, ginklų priedėlių ir šaudmenų priskyrimas pagal jų pavojingumą vienai iš kategorijų (A, B, C arba D). Pavojingiausi yra A kategorijos ginklai, jų priedėliai ir šaudmenys, mažiausiai pavojingi – D

⁴⁶ „Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymas“, e-seimas, žiūrėta 2024 m. sausio 12 d. (NEGALIOJA) <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.29649?jfwid=ioswdhiz>

⁴⁷ „Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymas“, *supra note*, 1.

⁴⁸ Kurapka, Malevski, Pečkaitis ir Vaitkevičius, *supra note*, 8

⁴⁹ „Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2021/555 2021 m. kovo 24 d. dėl ginklų įsigijimo ir laikymo kontrolės (kodifikuota redakcija)“, *supra note*, 38.

kategorijos ginklai.⁵⁰, o Europos sąjungos teisės akte kategorijos sudarytos pagal apyvartos apribojimo griežtumą. Tokia išvada daroma, nes atitinkamos kategorijos yra įvardintos kaip uždrausti šaunamieji ginklai, reikalaujantis leidimo, ir kurie turi būti deklaruojami.⁵¹ Manytina, kad Lietuvoje įtvirtinta klasifikacija yra sudaryta pagal pirminę 1991 m. birželio 18 d. direktyva, nes ji taipogi numatė 4 kategorijos. Tačiau net ir joje kategorijos buvo susiskirstytos pagal apyvartos apribojimą, o ne pagal pavojingumą. Dėl šios priežasties lieka neaišku, kodėl Lietuvoje pateikta klasifikacija yra sudaryta ne pagal Europos Sąjungos nuostatas. „Reikia konstatuoti, kad Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatyme ginklai suklasifikuoti nesilaikant Europos Tarybos rekomendacijų. [...] Ir nors į atitinkamas kategorijas mūsų įstatyme patenka visos Direktyvos priede išvardytos ginklų rūšys, ši klasifikacija, manytume, neatitinka jokių klasifikacijoms keliamų reikalavimų. [...] Manytume, kad viena iš nesėkmingo klasifikavimo priežasčių įstatyme buvo būtent Europos Tarybos direktyvos rekomendacijų nepaisymas. Jau anksčiau atkreipėme dėmesį į tai, kad norminiuose teisės aktuose pateikiamos neapgalvotos, mokliškai nepagrįstos ginklų klasifikacijos sukelia nenumatytų padarinių.“⁵²

Tačiau įstatyme pateikta ginklų, ginklų priedėlių ir šaudmenų klasifikacija į keturias skirtingas kategorijas, nėra vienintelis susiskirstymas. Išsamiai išanalizavus įstatymo nuostatas pastebima, kad 7 straipsnyje atskirai reglamentuojami – „draudžiami ginklai, ginklų priedėliai ir šaudmenys“⁵³. Juos turėti gali tik siauras asmenų ratas, valstybinės kriminalistinės ekspertizės įstaigos, muziejai ir kolekcininkai (išimtiniais atvejais). Šioje nuostatoje išvardyti dalykai neatitinkantis nei vienos A, B, C ar D kategorijos, ko pasekoje, nepatenka į klasifikuojamų objektų sąrašą. Tokia susidariusi situacija, leidžia teigti, kad įstatymas neatlieka savo paskirties, kuri nurodoma, kaip „nustatyti ginklų, ginklų priedėlių ir šaudmenų klasifikavimo į kategorijas nuostatas“⁵⁴. Tokios nuomonės laikosi ir Eduardas Vaitkevičius, teigdamas, kad „pažeidžiamas esminis bet kurios klasifikacijos principas – apimti visus klasifikuojamus objektus.“⁵⁵ Taigi, galima daryti išvada, kad tokiu būdu yra sukuriama nauja ginklų kategorija, neįvardinant jos prie klasifikacijos.

⁵⁰ „Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymas“, *op. cit.*

⁵¹ „Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2021/555 2021 m. kovo 24 d. dėl ginklų įsigijimo ir laikymo kontrolės (kodifikuota redakcija)“, *op. cit.*

⁵² Kurapka, *supra note*, 8:19.

⁵³ „Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymas“, *supra note*, 1.

⁵⁴ *Ibid.*

⁵⁵ Vaitkevičius, *supra note*, 9: 47.

Be kita ko, Lietuvoje į kategorijas suskirstyta į 40 skirtingų rūšių ginklų, ginklų priedėlių ir šaudmenų, tuo tarpu dabar galiojančioje direktyvoje numatyti 25 rūšių ginklai. Atkreipiamas dėmesys, kad direktyva numato tik šaunamųjų ginklų klasifikacija, o Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymas numato ir nešaunamųjų, šaltųjų, ginklų priedėlių, bei šaudmenų klasifikacija. Remiantis tuo, įstatymo kategorijose yra pateikiamas išsamesnis sąrašas. Dėl šio sąrašo, literatūroje kyla tam tikros diskusijos. „Šiame skirsnyje išvardyti ne tik šaunamieji ginklai ir šaudmenys, bet ir nešaunamieji ginklai bei kiti daiktai, kurie neminimi Europos Tarybos 1991 m. birželio 18 d direktyvoje Nr.477 ir, mūsų nuomone, visai neturėtų būti klasifikuojami pagal kategorijas.“⁵⁶ Darbo autorės teigimu, tokia išsakyta nuomonė yra neteisinga. Žvelgiant į įstatymo pavadinimą, matome, kad yra naudojama „ginklų“ sąvoką, o ne „šaunamųjų ginklų“. Todėl savaime suprantama, kad į įstatymo reguliavimą patenka visi ginklai, tame tarpe ir nešaunamieji. Manytina, kad būtų netikslinga įtvirtinti atskirą įstatymą, minėtiems objektams. Nors ir yra numatytas platesnis sąrašas, tačiau apima visus šaunamuosius ginklus pateiktus direktyvoje. Jau minėta, kad direktyva konstatuoja, jog valstybės narės gali įtvirtinti griežtesnes nuostatas. Manytina, kad įtvirtinta nešaunamųjų, šaltųjų ginklų ir pan. apyvartos kontrolė, su tikslu dar labiau užtikrinti žmogaus, visuomenės ir valstybės saugumą. Todėl tokios aplinkybės neprieštarauja direktyvos nuostatoms.

Tačiau išplėstas sąrašas, atspindi kitą problemą. Įstatymo 1 straipsnis 3 punktą, numato kokiems objektams nėra taikomos nuostatos, vienas iš jų yra civilinėje apyvartoje naudojamiems sprogmenims. Akivaizdu, kodėl šiam objektui nėra taikomos Ginklų ir šaudmenų įstatymo nuostatos. Šių objektų apyvartą reguliuoja kitas įstatymas, kuris bus apžvelgtas vėliau. Tačiau žvelgiant į A kategorijai priskiriamus ginklus ir kt. matome, kad į šią kategoriją patenka „visų rūšių bombos, torpedos, minos, jų užtaisai ir neužtaisai sviediniai bei jų paleidimo įtaisai“⁵⁷. Remiantis lietuvių kalbos žodynu, bomba yra suprantama kaip sprogstamasis įtaisas⁵⁸, o mina, kaip sprogstamasis užtaisas⁵⁹. Taigi minėti objektai yra pripažįstami kaip sprogmenys, todėl lieka neaišku kodėl jie pateko į įstatymo reguliavimo rėmus, nors pats įstatymas numato, kad pastariesiems nuostatos nėra taikomos. Tokia susiklosčiusi situacija, tik dar kartą pagrindžia, kad įstatyme pateikta klasifikacija yra nepagrįsta, šiuo atveju prieštaraujanti savo nuostatoms.

⁵⁶ Kurapka, *op. Cit.*

⁵⁷ „Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymas“, *supra note*, 1.

⁵⁸ Gertrūda Naktinienė, „Lietuvių kalbos žodynas (t. I–XX, 1941–2002): elektroninis variantas.“, (Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2005), žiūrėta 2024 sausio 13 d., <http://www.lkz.lt/?zodis=bomba&id=03074140000>

⁵⁹ *Ibid.* <http://www.lkz.lt/?zodis=mina&id=19058130000>

Analizuojant Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo nuostatas, pastebima, kad A, B, C ir D kategorijoje pateikti objektai skiriasi ne tik pavojingumu, bet ir reikalavimais siekiant įgyti leidimą. Įstatyme apibrėžiama, kad norint įgyti teisę laikyti B ir C kategorijos ginklus, asmuo turi gauti leidimą. Štai 13 straipsnio 4 dalis numato, kad B kategorijos ginklų leidimas išduodamas asmenims nuo 23 metų, o C kategorijos – nuo 21 m. Minimo straipsnio sekanti dalis pažymi, kad leidimas, B kategorijai priskiriamo ilgojo lygiavamzdžio ginklas savigynai, gali būti išduotas taip pat nuo 21 m. O štai A kategorijos ginklams taikomi kiti reikalavimai – specialusis subjektas, tai reglamentuojama įstatymo 13 straipsnyje 1 dalyje. „Veikiančius A kategorijos ginklus, jų priedėlius, šaudmenis gali įsigyti ir turėti tik specialiojo statuso subjektai“⁶⁰. Specialieji subjektai, šiuo atveju pripažįstami valstybinės kriminalistinės ekspertizės įstaigos, juridiniai asmenys besiverčiantys šios kategorijos ginklų gamybą, taisymu bei perdirbimu. Tame pačiame straipsnyje įtvirtinta, kad tokius ginklus, o tiksliau tik kai kuriuos kurie patenka į A kategoriją, gali turėti šauliai, profesinės karo tarnybos kariai ar savanoriai, norintys tobulinti praktinius įgūdžius, o taip pat šaudymo sporto atstovai. Remiantis nuostata, kurioje teigiama, kad įstatyme klasifikacija pateikiama pagal objektų pavojingumą, pažymima, kad D kategorijos ginklai yra mažiausi pavojingi. Įstatymas apibrėžia – „D kategorijos ginklus, jų šaudmenis be leidimų gali įsigyti ir turėti juridiniai asmenys, kitos organizacijos ar jų padaliniai bei fiziniai asmenys nuo 18 metų, jais prekiaujančiam prekiautojui pateikę asmens tapatybę patvirtinančius dokumentus. Sportui [...] nuo 16 metų.“⁶¹

Skirtingai, nei direktyva, kuri numato tik išlygą, kad asmuo turi turėti svarbią priežastį, nedetalizuojant jų, Lietuvos teisės aktas reguliuojantis ginklus, apibrėžia konkrečias priežastis. Štai įstatymo 11 straipsnis numato, kad ginklą įsigyti ir turėti galima medžioklei, sportui, savigynai, profesinei veiklai, kolekcijoms sudaryti, mokymui, moksliniam tyrimui, šaulio tarnybai ar profesinės karo tarnybos kario, kario savanorio ir kito savanoriškos nenuolatinės karo tarnybos kario individualiems praktiniams įgūdžiams tobulinti, o taip pat ir kitiems tikslams, jeigu tai neprieštarauja įstatymams. Dėl to, kokie gali būti kiti tikslai, įstatyme nėra nustatyta. Išdėstyti ir atvejai, kada teisė įsigyti ir turėti ginklus ir šaudmenis gali būti apribota. Pabrėžiama, kad įstatymas reglamentuoja ir asmenų, kurie turi leidimą turėti ginklus, pareigos ir teisės, taip pat nustatomi ir draudimai tokiems asmenims. Atitinkamai daroma išvada, kad asmuo įgijęs teisę turėti šaunamąjį ginklą, ne tik gali teisėtai juo naudotis, bet ir prisiima atsakomybę už tai, kad ginklas bus laikomas pagal visas įstatyme nustatytas taisykles. Pažymima, kad nuostatos taikomos ne tik fiziniams asmenims, bet ir juridiniams,

⁶⁰ „Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymas“, op. cit.

⁶¹ „Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymas“, *supra note*, 1.

tokiems kaip ginklų pardavėjams ar gamintojams. Jiems nustatomos atitinkamos taisyklės, susijusios su licencijos išdavimu ar apribojimu, bei reglamentuojant jų pareigos ir draudimus.

Įgyvendinant sprogmenų bei sprogstamųjų medžiagų kontrolę Lietuvos Respublikoje, 2003 m. sausio 28 d. buvo priimtas „Lietuvos Respublikos sprogmenų apyvartos kontrolės įstatymas“.⁶² Remiantis šio įstatymo nuostatomis, matome, kad visi klausimai susiję su sprogmenimis yra nukreipti į atitinkamus subjektus, kurie gamina ir prekiauja, bei tiems kurie naudojami šiuo dalyku. Sprogmenų naudojimas apibrėžiamas kaip, „fizinio ar juridinio asmens ūkinė komercinė veikla, kurios metu sprogmenys sunaikinami ūkinėje komercinėje veikloje tam tikslui, kuriam jie buvo pagaminti ir siekiant panaudoti jų sprogstamąsias savybes.“⁶³ Išanalizavus įstatymą, atkreipiamas dėmesys, kad skirtingai nei Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatyme, sprogmenimis disponuoti gali tik įstatyme nustatyti, konkretus asmenis, kai tame tarpe D kategorijos ginklus gali turėti asmenis be leidimo, bet sulaukę pilnametystės. Neatsižvelgiant į tai, kokiais sprogmenimis ar kokių tikslu siekiama juos naudoti, visais atvejais reikalinga licencija, kurios išdavimą ir apribojimą numato įstatymo nuostatos. Šiuo atveju ir tikslai yra konkrečiai apibrėžti – gaminimas, prekiavimas, naudojimas komercinėje veikloje. Taip pat numatytos ir griežtos licencijos turėtojo pareigos įtvirtintos 8 straipsnyje, o taip pat asmenų kurie importuoja, įveža, gamina ir prekiauja.

Kaip yra teigiama direktyvose dėl ginklų įsigijimo ir laikymo kontrolės ((ES) 2021/555), bei dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su civiliniam naudojimui skirtų sprogmenų tiekimu rinkai ir priežiūra, nuostatų suderinimo (2014/28/ES), valstybės turi nustatyti sankcijų sistema asmenims, kurie pažeidžia nacionalinius teisės aktus reguliuojančius ginklų ar sprogmenų kontrolės nuostatas. Įgyvendinant minėtų teisės aktų normas, Lietuvoje įtvirtinta nemažai normų, numatančios atitinkamus teisinius padarinius, nesilaikant Ginklų ir šaudmenų ar sprogmenų kontrolės įstatymų nuostatų. Štai, pavyzdžiui Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekse (toliau – ANK) yra numatytas visas XVII skyrius.⁶⁴ ANK 227 str., numato administracinę atsakomybę, kuomet asmuo ginklus ar šaudmenys gabena būdamas neblaivus. Administracinė atsakomybė numatyta ir už ginklų ir šaudmenų saugojimo, laikymo, nešiojimo ar gabenimo tvarkos pažeidimus (ANK 229 str.) ar už prekybos ginklais ir šaudmenimis tvarkos pažeidimus (ANK 231 str.). O štai BK numato atsakomybę ne tik už neteisėtą disponavimą šaunamaisiais ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis ar

⁶² „Lietuvos Respublikos sprogmenų apyvartos kontrolės įstatymas“, *supra note*, 2.

⁶³ *Ibid.*

⁶⁴ „Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksas“, infollex, žiūrėta 2024 m. sausio 14 d., https://www.infollex.lt/portal/start_ta.asp?act=doc&fr=pop&doc=336765&title=LR%20administracini%F8%20nusi%FE%engim%F8%20kodeksas

sprogstamosiomis medžiagomis (BK 253 str.), bet ir už laikymo, nešiojimo ar gabenimo, šiais dalykais, taisyklių pažeidimus (BK 255 str.), tačiau skirtingai nei ANK 229 str., šiuo atveju padarius tokius pažeidimus, sudaromos sąlygos kitiems asmenims neteisėtai pasinaudoti minėtais objektais. Taigi, Lietuva, įgyvendindama direktyvų nuostatas, įtvirtina plačią sankcijų sistemą, įtraukdama tiek administracines teises normas, tiek baudžiamąsias.

Terorizmas, organizuotas nusikalstamumas, neteisėta prekyba šaunamaisiais ginklais, sprogmenimis ar neteisėtas šių dalykų įsigijimas, kelią didelę grėsmę tiek visos visuomenės, tiek pačių asmenų saugumui. Todėl šaunamųjų ginklų, šaudmenų ar sprogmenų kontrolė yra būtina. Išanalizavus tiek Europos Sąjungos, tiek Lietuvos Respublikos teisės aktus, darbo autorės daroma išvada, kad yra dedamos visos pastangos siekiant užtikrinti žmogaus, visuomenės ir valstybės saugumą. Atsižvelgiant į tai, kad didėja daromu nusikalstamų veikų susijusių su šaunamaisiais ginklais ar sprogmenimis, šių dalykų kontrole yra griežtinama, o ne paliekamos senosios nuostatos. Remiantis tuo, kad darbui yra aktuali norma, kuri įtvirtina teisinius padarinius asmenims, neteisėtai disponuojantiems šaunamaisiais ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis ar sprogstamosiomis medžiagomis, svarbus yra aukščiau analizuoti ginklų ir šaudmenų, bei sprogmenų kontrolės įstatymai, o ypač vėliau nagrinėjant neteisėtumo aspektą, kaip nusikalstamos veikos sudėties požymį.

2. NETEISĖTO DISPONAVIMO ŠAUNAMAISIAIS GINKLAIS, ŠAUDMENIMIS, SPROGMENIMIS IR SPROGSTAMOSIOMIS MEDŽIAGOMIS SUDĖTIS

Lietuvos baudžiamosios teisės šaltiniai teigia, kad visais atvejais norint įsitikinti ar kaltininko veikoje yra nusikalstamos ar nesusikalstamos veikos pobūdis, reikia nustatyti ar yra būdingi visi baudžiamajame įstatyme numatytos ir draudžiamos veikos požymiai.⁶⁵ Tokia nuostata įtvirtinta ir pačiame baudžiamajame kodekse.⁶⁶ „Todėl teismui tenka pareiga nuosprendyje, be kita ko, nustatyti ir jame nurodyti visas faktines aplinkybes, būtinas tam, kad būtų galima konstatuoti BK specialiosios dalies straipsnio dispozicijoje nurodytos nusikalstamos veikos sudėtį sudarančių požymių buvimą ar nebuvimą.“⁶⁷ Iš to seka, kad neteisėto disponavimo šaunamaisiais ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis ar sprogstamosiomis medžiagomis būtina nustatyti visus objektyvius ir subjektyvius sudėties požymius, priešingu atveju, asmuo baudžiamojon atsakomybėn bus patrauktas nepagrįstai.

Šiame darbo skyriuje bus išanalizuoti visi BK 253 str., sudėties požymiai, bei pasitaikančios problemos juos aiškinant. Taip pat, siekiant įsitikinti ar Lietuvos teismai tinkamai kvalifikuoja kaltinamųjų veiksmus pagal minėtą straipsnį, buvo išanalizuota 140 bylų (priedas Nr. 1), laikotarpiu nuo 2019 – 2023. Jose asmenys buvo kaltinami tiek BK 253 str. 1 d., tiek BK 253 str. 2 d.

2.1. Objektyvieji neteisėto disponavimo šaunamaisiais ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis ir sprogstamosiomis medžiagomis požymiai:

2.1.1 Visuomenės saugumas kaip neteisėto disponavimo šaunamaisiais ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis ir sprogstamosiomis medžiagomis nusikalstama veika pažeidžiama vertybė

Baudžiamąjį įstatymą paskirtis yra ginti žmogaus ir piliečio teises bei laisves, visuomenės ir valstybės interesus nuo nusikalstamų veikų.⁶⁸ Todėl visais atvejais, kuomet daroma nusikalstama veika, ji daroma prieš tam tikras vertybes, kurios yra saugomos įstatymo. Pasak Vytauto Piesliako,

⁶⁵ Vytautas Piesliakas, *Lietuvos baudžiamoji teisė, pirmoji knyga* (Vilnius: Justitia, 2006), 175.

⁶⁶ „Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas“, *supra note*, 3.

⁶⁷ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. balandžio 30 d. nutartis Nr. 2K-104-1073/2020, *liteko.teismai*, žiūrėta 2024 m. vasario 19 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprenimupaiska/tekstas.aspx?id=2a29fd9f-1668-40cb-816e-edae62e72446>

⁶⁸ „Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas“, *op. cit.*

nustatyti kokią tikslią vertybę ima apsaugon konkretus BK straipsnis, galima remiantis skyriaus, kuriame yra dominantis straipsnis, pavadinimu.⁶⁹

XXXVI skyrius, kuriame įtvirtintas BK 253 str., yra įvardintas, kaip „nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai, susiję su disponavimu ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis, sprogstamosiomis ar radioaktyviosiomis medžiagomis arba karine įranga“⁷⁰. Aiškinantis skyriaus pavadinime vartojamų žodžių prasmę t. y. remiantis lingvistinio aiškinimo metodu, galima daryti prielaidą, kad minėtame skyriuje įtvirtinti straipsniai, apima apsaugon valstybės nustatytą, ginklų, šaudmenų, sprogmenų, sprogstamųjų ar radioaktyvių medžiagų, bei karinės įrangos disponavimo tvarką. Neginčijama, jog darant tokias nusikalstamas veikas pažeidžiamos nuostatos, įtvirtintos ginklų ir šaudmenų kontrolės, bei sprogmenų apyvartos kontrolės, įstatymuose. Pavyzdžiui, BK 255 str. kvalifikuojamas, kuomet yra pažeidžiama minėtų dalykų laikymo, nešiojimo ar gabenimo tvarka, kuri reglamentuota minėtuose teisės aktuose. Taipogi darant nusikalstamą veiką, numatyta mus dominančiame straipsnyje, yra nesilaikoma normų, dėl ko disponavimas tampa neteisėtas ir kvalifikuojamas minėtasis straipsnis. Taigi visais atvejais, kuomet įtariamieji ar kaltinamieji daro nusikalstamas veikas numatytas XXXVI skyriuje, tame tarpe ir BK 253 str., jie pažeidžia valstybės nustatytą, ginklų, šaudmenų, sprogmenų, sprogstamųjų ar radioaktyvių medžiagų, ir karinės įrangos, apyvartos tvarką.

Tačiau ar darant nusikalstamą veiką, numatytą BK 253 str., kuomet pažeidžiamos ginklų ir šaudmenų kontrolės bei sprogmenų apyvartos įstatymų normos, yra daroma žala ar kyla pavojus žalai atsirasti, šiai nustatytai tvarkai, dėl ko būtina baudžiamoji atsakomybė? Šiuo atveju, reikia atsižvelgti į tai, kad nusikalstama veika, tai teisės pažeidimai, kuriais itin šiurkščiai pažeidžiamos žmonių teisės ir laisvės, bei kitos Konstitucijos saugomos ir ginamos vertybės.⁷¹ Literatūroje yra akcentuojama, kad baudžiamoji teisė gina tik aukščiausias visuomenės vertybės, dėl ko, nusikalstamomis pripažįstamos pačios pavojingiausios nusikalstamos veikos, kuriomis kėsiniama į didžiausias vertybes.⁷² Iš to seka, kad ne bet koks kėsinimasis į tam tikrus objektus, bus pripažįstamas kaip nusikaltimas. Dėl šios priežasties, įstatymų leidėjas yra įpareigotas atsižvelgti į tai, kad baudžiamoji atsakomybė yra kraštutinė priemonė, ir ją numatyti tik siekdamas užtikrinti pačių svarbiausių konstitucinių vertybių

⁶⁹ Piesliakas, *supra note*, 65: 213.

⁷⁰ „Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas“, *supra note*, 3.

⁷¹ Dėl Lietuvos Respublikos organizuoto nusikalstamumo užkardymo įstatymo 3 straipsnio (2001 m. Birželio 26 d. Redakcija), 4 straipsnio (2001 m. Birželio 26 d., 2003 m. Balandžio 3 d. Redakcijos), 6 straipsnio (2001 m. Birželio 26 d. Redakcija) 3 dalies ir 8 straipsnio (2001 m. Birželio 26 d. Redakcija) 1 dalies atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“, LRKT, žiūrėta 2024 m. vasario 20 d., <https://lrkt.lt/lt/teismo-aktai/paieska/135/ta277/content>

⁷² Piesliakas, *op. cit.*, 119-120.

apsaugą.⁷³ Abejotina, kad šiuo atveju įstatymo leidėjas įtvirtindamas neteisėtą disponavimą šaunamaisiais ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis ar sprogstamosiomis medžiagomis, norėjo apginti šių dalykų apyvartos tvarką, nes ši tvarka yra pažeidžiama. Nors ir privalu laikytis visų įstatymų, tame tarpe ir šaunamųjų ginklų ir šaudmenų kontrolės, bei sprogmenų apyvartos tvarkos, tačiau tai nėra viena iš aukščiausių vertybių visuomenėje, kuria reiktų apsaugoti baudžiamuoju įstatymu. Todėl negalima pripažinti, kad BK 253 str., ima apsaugon šaunamųjų ginklų, šaudmenų, sprogmenų ir sprogstamųjų medžiagų disponavimo tvarka. Atsižvelgiant į tai, kad aiškinant skyriaus pavadinimą lingvistiniu metodu, negalime nustatyti BK 253 str. saugomos vertybės, būtina remtis teisiniu ir doktrininu aiškinimu.

BK 253 str. objektas remiantis baudžiamojo kodekso komentaru yra nurodytas kaip visuomenės saugumas, kuriam kyla pavojus pažeidžiant šaunamųjų ginklų, šaudmenų ir sprogmenų apyvartos tvarką.⁷⁴ Analizuojant teismų praktiką, randami nutarimai, kuriuose taip pat pabrėžiamas visuomenės saugumas. Štai Lietuvos Aukščiausias teismas (toliau – LAT) viename iš nutarčių, yra pasisakęs, kad „BK 253 straipsnyje nustatyto nusikaltimo objektas yra visuomenės saugumas, kuriam kyla pavojus dėl neteisėto šaunamųjų ginklų, šaudmenų, sprogmenų ar sprogstamųjų medžiagų disponavimo.“⁷⁵ Tai buvo pakartota ir kituose nutartyse.⁷⁶

Tačiau nei komentare, nei teismų praktikoje nėra pateikiamas išaiškinimas, kodėl šiuo atveju yra ginamas visuomenės saugumas, o ne žmogaus gyvybė, sveikata ar turtas. Juk būtent tuomet, kai yra panaudojamas šaunamasis ginklas ar sprogmenys, gali būti padaromos tokios nusikalstamos veikos, kaip nužudymas, sveikatos sutrikdymas ar turto sugadinimas. Šiais nusikaltimais padaroma žala būtent žmogaus gyvybei, sveikatai ar turtui. Todėl būtų logiška, kad ir neteisėto disponavimo šaunamaisiais ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis ar sprogstamosiomis medžiagomis kyla grėsmė atsirasti žalai minėtoms vertybėms. Pagrįsti tai, kad darant nusikalstama veika numatyta BK 253 str. kėsinamasi į visuomenės saugumą, galima prieš tai išanalizavus šio objekto sampratą.

Literatūroje laikomasi pozicijos, kad užtikrinant visuomenės saugumą, užtikrinamas žmonių vienas iš svarbiausių poreikių, tai gyvenimas saugioje aplinkoje, o saugią aplinką galime suprasti,

⁷³ „Dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 189(1) straipsnio 1 dalies atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“, e-seimas, žiūrėta 2024 m. vasario 20 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/0b2f6e6009c311e78dadb175b73de379?fwid=bkaxm3wd>

⁷⁴ Abramavičius, *supra note*, 6:253.

⁷⁵ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. balandžio 19 d. nutartis Nr. 2K-162/2011, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. vasario 21 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=dec96dc1-43c8-49d6-ba48-d1009873fcd5>

⁷⁶ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2023 m. sausio 12 d. nutartis Nr. 2K-71-628/2023, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. vasario 21 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=05697697-adc2-4495-b4a1-becfebfedd16>

kuomet užtikrinama, kad nekyla pavojus žmonių gyvybei, sveikatai ar turtui.⁷⁷ Galime daryti išvadą, kad visuomenės saugumas, kaip vertybė, savyje apima ir kitus baudžiamojo įstatymu saugomus objektus, tokius kaip žmogaus gyvybė, sveikata ar turtas. Neteisėto disponavimo šaunamaisiais ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis ar sprogstamosiomis medžiagomis sudėtis yra formali, todėl nusikaltimas baigtas nuo šių dalykų gaminimo, įgijimo, laikymo, nešiojimo, gabenimo, siuntimo, panaudojimo pradžios momento arba jų realizavimo.⁷⁸ Dėl to, šio nusikaltimo atveju nereikia, kad kiltų tam tikri padariniai, užtenka, kad tik kiltų grėsmė objektui. Todėl netikslinga būtų pripažinti, kad BK 253 str., vertybė yra gyvybė, sveikata ar turtas, nes šiuo atveju padariniai t. y. žala nėra padaroma, bet kyla grėsmė visiems paminėtiems objektams, neišskiriant vieno konkretaus.

Be kita ko, visuomenės saugumas apima ne atskiro individo apsaugą, bet didelės ar neapibrėžtos žmonių grupės.⁷⁹ Neteisėtai disponuojant šaunamaisiais ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis ar sprogstamosiomis medžiagomis kyla grėsmė dideliam ratui asmenų, o ne konkrečiam individui. Pavyzdžiui asmuo neteisėtai laiko sprogmenys daugiabučio bute, dėl ko kyla grėsmė neapibrėžtam asmenų skaičiui. Konstatuojama, kad ginklai ir šaudmenys gali kelti pavojų ne tik asmeniui kuris šiuos dalykus turi, bet ir kitiems asmenims, o taip pat ir viešajai tvarkai.⁸⁰

Pagrįsti, kad visuomenės saugumas kaip vertybė, yra tinkama BK 253 str., koncepcijoje, galime ne tik apžvelgus šio objekto sampratą, bet ir išanalizavus šaunamųjų ginklų, šaudmenų, sprogmenų ir sprogstamųjų medžiagų apyvartos įstatymų pagrindinius tikslus. Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo tikslas yra užtikrinti žmogaus, visuomenės ir valstybės saugumą.⁸¹ Tai pakartojama ir sprogmenų apyvartos kontrolės įstatyme.⁸² Konstitucinis Teismas savo nutarime yra konstatavęs, kad „ginklai bei šaudmenys gali kelti pavojų viešajai tvarkai ir visuomenės saugumui, žmonių gyvybei ar sveikatai, todėl įstatymų leidėjas, atsižvelgdamas į būtinumą užtikrinti visuomenės saugumą ir viešąją tvarką, ginti žmogaus teises ir laisves, turi įgaliojimus nustatyti ginklų ir šaudmenų patekimo į civilinę apyvartą, jų laikymo, naudojimo, leidimų įsigyti ginklų išdavimo sąlygas ir tvarką.“⁸³ Kaip jau yra žinoma, Europos sąjungos direktyva dėl ginklų įsigijimo ir laikymo kontrolės, įpareigoja

⁷⁷ Milinis, *supra note*, 7: 337.

⁷⁸ Lietuvos Aukščiausiojo teismo 2016 m. balandžio 26 d. nutartis Nr. 2K-153-942/2016, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. vasario 23 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaiseska/tekstas.aspx?id=b21e4a76-438d-40dd-8e7c-d167181d6063>

⁷⁹ Abramavičius, *supra note*, 6: 337.

⁸⁰ „Dėl Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo pakeitimo įstatymo 2 straipsnio 4 dalies (2012 m. birželio 29 d. redakcija) atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“, e-seimas, žiūrėta 2024 m. vasario 24 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/9a817ea0c9f011e5a141fecdd4d43d786>

⁸¹ „Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymas“, *supra note*, 1.

⁸² „Lietuvos Respublikos sprogmenų apyvartos kontrolės įstatymas“, *supra note*, 2.

⁸³ *Supra note*, 71.

valstybes nares, taikyti atitinkamas sankcijas asmenims, pažeidusiems įstatymus susijusius su disponavimu ginklais.⁸⁴ Iš to seka, kad pati ginklų, šaudmenų, sprogmenų ir sprogstamųjų medžiagų kontrolė vykdoma dėl visuomenės saugumo, atitinkamai neteisėtai disponuojant minėtais dalykais grėsmė kyla būtent šiam objektui, nes nėra laikomasi įstatymo nuostatų, kurių pagrindinis tikslas yra užtikrinti visuomenės saugumą.

Svarbu nepamiršti ir anksčiau aptarto dalyko, kad baudžiamuoju įstatymu saugomos tik pačios svarbiausios, konstitucines vertybes. Visuomenės saugumas yra pripažįstama, kaip konstitucinė vertybė, todėl tam tikros teisės, tokios kaip laisvė išpažinti ir skleisti religiją arba tikėjimą ar piliečiams rinktis be ginklo į taikius susirinkimus, gali būti ribojamos kai būtina užtikrinti visuomenės saugumą.⁸⁵

Remiantis tuo, kad šiuo konkrečiu atveju žala nėra padaroma, reikia tinkamai įvertinti visas aplinkybes, kurios leidžia teigti, kad asmens veiksmai, neteisėtai disponuojant šaunamaisiais ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis ar sprogstamosiomis medžiagomis, kelia grėsmę visuomenės saugumui. Teismų praktikos analizė atskleidė, kad teismai išsamiai nevertina ar kaltinamųjų veiksmai kelia grėsmę visuomenės saugumui. Darbo autorės daroma prielaida, kad tokie teismų nuosprendžiai, kuriuose nėra įvertinamos aplinkybės dėl kėsinimosi į BK 253 str. saugoma vertybę, yra dėl to, kad kaip jau aukščiau yra minėta, patys šaunamieji ginklai, šaudmenis, sprogmenis ir sprogstamosios medžiagos, dėl savo savybių yra pavojingi. Todėl manytina, kad to užtenka nustatyti, kad visais atvejais kuomet neteisėtai disponuojant šiais dalykais, kyla grėsmė visuomenės saugumui. Tačiau randamos kelios bylos, kuriose teismai plačiau įvertina, ar buvo kilęs pavojus vertybei. Štai pavyzdžiui Šiaulių apygardos teismas, nuosprendyje, konstatuoja, kad „R. M. neteisėtai disponavo dideliu kiekiu šaudmenų, atsižvelgia į tai, kad, visų pirma, kaltinamasis laikė net 277 įvairaus kalibro tinkamus šaudyti šovinius. [...] Antra, visi kaltinamojo R. M. neteisėtai laikyti šoviniai skirti įvairiems B kategorijos graižtviniams šaunamiesiems ginklams, tai yra vieniems iš pačių pavojingiausių ginklų. Trečia, R. M. dalį kaltinime nurodytų šovinių laikė lengvai prieinamoje vietoje – sandėliuke (ant lentynos, alkoholinio gėrimo dėžutėje ir striukėje), o taip pat gyvenamajame name komodos stalčiuje. Ketvirta, R. M. anksčiau jau buvo įvykdęs nusikaltimą, numatytą BK 253 straipsnio 1 dalyje, tačiau buvo atleistas nuo baudžiamosios atsakomybės pagal laidavimą [...] Taigi, kaltinamasis R. M., neteisėtai laikydamas 277 įvairaus kalibro tinkamus šaudyti šovinius, skirtus įvairiems B kategorijos

⁸⁴ „Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2021/555 2021 m. kovo 24 d. dėl ginklų įsigijimo ir laikymo kontrolės (kodifikuota redakcija)“, *supra note*, 38.

⁸⁵ „Lietuvos Respublikos Konstitucija“, LRS, žiūrėta 2024m. vasario 25d., <https://www.lrs.lt/home/Konstitucija/Konstitucija20220522.htm>

graižtviniams šaunamiesiems ginklams, kėlė tokį pavojų visuomenės saugumui, kokį paprastai kelia sunkaus nusikaltimo padarymas.“⁸⁶

Sekančioje byloje taip pat išsamiai išanalizuotos visos aplinkybės, kurios pagrindžia, kad darant nusikaltimą, buvo keliamas pavojus visuomenės saugumui. Vilniaus miesto apylinkės teismas konstatavo, „Iš bylos medžiagos matyti, kad A. B. padarytas nusikaltimas yra pavojingas, nes juo kėsiniama į visuomenės saugumą, kuriam kyla pavojus dėl neteisėto disponavimo šaunamuoju ginklu ir šaudmenimis. Pažymėtina, kad kaltinamasis neteisėtai laikė ne tik šaunamąjį ginklą, bet ir 19 vnt. šaudmenų, kurių kiekis nelaikytinas itin mažu, t. y. neteisėtai disponavo dviem skirtingais nusikaltimo, nustatyto BK 253 straipsnio 1 dalyje, dalykais. [...] Be to, iš Lietuvos policijos kriminalistinių tyrimų centro 2021 m. kovo 3 d. specialisto išvados matyti, kad A. B. neteisėtai laikomas dujinis revolveris yra tinkamas šaudyti, o dalis rastų šovinių yra tinkami šaudyti būtent iš šio šaunamojo ginklo. [...] Išvados, kad A. B. padarytas nusikaltimas yra pavojingas, nepaneigia tai, kad, pasak kaltinamojo, jis turėjo 2004 m. sausio 26 d. išduotą leidimą [...]. Kaltinamasis, netekęs leidimo, privalėjo nebelaikyti neteisėtai šaunamojo ginklo ir šaudmenų, tačiau jis nepadarė to. [...] Kratos metu A. B. priklausantis šaunamasis ginklas buvo laikomas sūnaus D. B. kambaryje spintelėje rastoje dėžutėje kartu su D. B. priklausančiu ginklu. Taigi, A. B. nusikaltimo padarymo metu neturėjo leidimo laikyti ginklą, šis daiktas buvo laikomas ne užrakintame seife, todėl kiti asmenys bet kuriuo metu turėjo realią galimybę šaunamąjį ginklą panaudoti ar kitaip juo disponuoti.“⁸⁷

Tačiau analizuotose bylose, rasti ir keli atvejai kuomet, konstatuojama, kad nusikalstama veika, nekelia didelio pavojaus visuomenės saugumui. Toks aplinkybių įvertinimas nustatytas kitoje Vilniaus miesto apylinkės teismo nuosprendyje, „Nagrinėjamoje byloje nėra pagrindo daryti išvadą, kad J. M. savo namuose, specialiai ginklams laikyti skirtame seife, laikydamas surastus ginklus ir du šaudmenis, kėlė tokį pavojų visuomenės saugumui, kokį paprastai kelia apysunkio nusikaltimo padarymas. Tokią išvadą teismas daro įvertinęs patį nusikaltimo dalyką, kitus sudėties požymių ypatumus bei svarbias bylai aplinkybes ir žalos atsiradimo galimybę. [...] Vertinant padarytos žalos dydį, konstatuotina, kad jokių pavojingų realių padarinių nekilo, kaltininko tyčioje nenustatyti

⁸⁶ Šiaulių apygardos teismo 2023 m. liepos 27 d. nuosprendis Nr. 1-81-744/2023, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. vasario 27 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=847c7bd6-00b0-4678-870d-ea2f0dcb9e70>

⁸⁷ Vilniaus miesto apylinkės teismo 2022 m. birželio 29 d. nuosprendis Nr. 1-788-1100/2022, žiūrėta 2024 m. vasario 27 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=a2130480-aff1-4f2e-91f5-1012fae67075>

ketinimai ginklą naudoti nusikalstamiems tikslams, taigi pagal bylos aplinkybes nebuvo realaus pavojaus žalos visuomenei atsiradimui.“⁸⁸

Taip pat kaip pavyzdį galima pateikti Kauno apygardos teismo nuosprendį, kuriame konstatuojama „Byloje nustatyta, kad A. Č. jam inkriminuotos nusikalstamos veikos padarymo metu turėjo leidimą įsigyti ir laikyti (nešioti) ginklus ir laikė penkis teisėtai įsigytus šaunamuosius ginklus bei kitus šaudmenis. Byloje taip pat nustatyta, kad šaudmenys buvo laikomi pašaliniais asmenims sunkiai prieinamoje patalpoje, t. y. nuosavo namo rūsyje, seife. Šaudmenys rasti rūsyje (garaže) atliekant kratą dėl visai kitų su ginklo neteisėtu turėjimu ar jo panaudojimu nesusijusių nusikalstamų veikų, juos pateikė pats A. Č. Nenustatyta, kad A. Č. šaudmenų disponavimo laikotarpiu būtų pažeidęs įstatymuose įtvirtintas ginklų naudojimo ar laikymo taisykles ar naudodamas ginklus padaręs nusikalstamas veikas. Pagal jo parodymus, jis šaudmenis ketino naudoti kolekcijai papildyti, prieš tai išpylęs iš šaudmenų paraką, dalį šaudmenų jau buvo spėjęs pragręžti, tačiau kitų nespėjo. Vertinant padarytos žalos dydį, konstatuotina, kad jokių pavojingų realių padarinių nekilo, kaltininko tyčioje nenustatyti ketinimai ginklą naudoti nusikalstamiems tikslams, taigi pagal bylos aplinkybes nebuvo realaus pavojaus žalos visuomenei atsiradimui.“⁸⁹

Apžvelgus pateiktas bylas, daroma išvada, kad vien tik neteisėtas disponavimas BK 253 str., įtvirtintais dalykais, savaime nesuponuoja, kad keliamas pavojus visuomenės saugumui. Siekiant pagrįsti tai, reikia atsižvelgti ir į tokias aplinkybės, kaip: kiek skirtingų nusikaltimo, nustatyto BK 253 str. 1 d., dalykais buvo neteisėtai disponuojama ir kokių kiekių, kokios laikymo sąlygos, bei kokiais tikslais disponuojama. Nors visos šios aplinkybės turi didesnę svarbą individualizuojant bausmę, tačiau siekiant tinkamai išanalizuoti situaciją, svarbu visais atvejais įvertinti ar tikrai keliamas pavojus visuomenės saugumui. Teisminėje praktikoje gali būti tokių situacijų, kuomet grėsmė visuomenės saugumui nekyla, nes disponuojama netinkamais BK 253 str. dalykais.

Taigi galima pritarti doktrinai, bei teismų praktikai, atsižvelgiant į visuomenės saugumo sampratą ir šaunamųjų ginklų, šaudmenų, sprogmenų ir sprogstamųjų medžiagų apyvartos įstatymų išskeltus tikslus, kad BK 253 str., ima apsaugon būtent visuomenės saugumą, o ne apyvartos tvarką. Disponuojant šaunamaisiais ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis ar sprogstamosiomis

⁸⁸ Vilniaus miesto apylinkės teismo 2023 m. balandžio 25 d. nuosprendis Nr. 1-690-369/2023, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. vasario 28 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=2e835929-43aa-43df-97d1-bf47a3bd21da>

⁸⁹ Kauno apygardos teismo 2022 m. liepos 15 d. nuosprendis Nr. 1-62-966/2022, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. vasario 28 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=9d530212-d0bc-4f96-9f65-9d49dad212f4>

medžiagomis, kai nesilaikoma įstatymų, nėra užtikrinama visuomenės saugumo apsauga, dėl ko neapibrėžtam asmenų ratui gali kilti grėsmė gyvybei ar sveikatai, taip pat ir turtui.

2.1.2 Šaunamojo ginklo, šaudmens, sprogmens ir sprogstamosios medžiagos kaip nusikalstamos veikos dalyko samprata

Nusikaltimo dalykas, suprantamas kaip konkretus, bet koks daiktas, kuris yra materialus, ir veikdamas daro žalą arba kelia grėsmę, visuomenėje nustatytoms vertybėms.⁹⁰ Lietuvos Respublikos teismai teigia, kad BK 253 str. dalyku laikomas tinkami naudoti šaunamieji ginklai, šaudmenys, sprogmensys ar sprogstamosios medžiagos.⁹¹ O taip pat, šio nusikaltimo dalyku pripažįstami tik tie, kurių apyvartą įtvirtina ir reguliuoja, bei nustato kontrolės priemonės, Ginklų ir šaudmenų įstatymas.⁹²

Šaunamasis ginklas, šaudmuo, sprogmuo ar sprogstamosios medžiagos šiuo atveju yra materialus daiktai, kurie dėl savo savybių kelia grėsmę visuomenės saugumui, o panaudojus juos, gali būti padaroma žala žmogaus gyvybei, sveikatai ar turtui. Taigi remiantis tuo, sutiktina, kad BK 253 str. nusikaltimo dalykas yra šaunamasis ginklas, šaudmuo, sprogmuo ir sprogstamoji medžiaga. Tačiau pastebėtina, kad teismai išskiria kelis požymius. Pirmą, tai turi būti, ne bet kokie, o tinkami naudoti dalykai, antrą, jiems taikomos apyvartos įstatymų nuostatos. Iš to seka, kad esant atvejams, kuomet šaunamasis ginklas, šaudmuo, sprogmuo ar sprogstamoji medžiaga yra netinkami naudoti, ar nėra reguliuojami įstatymais, dalykas neatitinka BK 253 str. sudėties požymį. Neretai mūsų kasdienybėje gali būti sutinkami tokie daiktai, kurie yra tik panašūs į šaunamuosius ginklus, tačiau tokie nėra. Pavyzdžiui vaikams skirti žaislai, turintys šaunamojo ginklo pavidalą, arba dekoratyviniai ginklai skirti dekoruoti namus. Taip pat šaunamųjų ginklų imitacijos naudojamos pramogoms arba laisvalaikio pomėgiams, tokiems kaip šratasvydis ar dažasvydis.⁹³ Todėl suprasti, ką teismai turi omenyje pažymėdami, kad minėti dalykai turi būti tinkami, bei atsižvelgiant, į tai, kad egzistuoja daiktai turintys tik panašią išvaizdą, svarbu tinkamai išanalizuoti šaunamojo ginklo, šaudmens, sprogmens ir sprogstamosios medžiagos sampratą.

⁹⁰ Armanas Abramavičius, „Nusikaltimo objektas“, iš *Baudžiamoji teisė: trečiasis pataisytas ir papildytas leidimas*, Armanas Abramavičius ir kt. (Vilnius: Eugrimas, 2001), 166.

⁹¹ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. balandžio 19 d. nutartis Nr. 2K-162/2011, *Supra note*, 75.

⁹² Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2023 m. sausio 12 d. nutartis Nr. 2K-71-628/2023, *Supra note*, 76.

⁹³ „Komisijos ataskaita Europos Parlamentui ir Tarybai: Šaunamųjų ginklų kopijų teikimas rinkai, KOM/2010/0404 galutinis“, Oficiali Europos Sąjungos interneto svetainė, žiūrėta 2024 m. kovo 4 d., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?qid=1713873705779&uri=CELEX%3A52010DC0404>

Pradėsime nuo šaunamojo ginklo apibrėžimo. Nagrinėjant tarptautinius, bei Europos sąjungos teisės aktus, šaunamojo ginklo sampratą galima rasti JT protokolo 3 straipsnyje, kuriame pateikta, kad tai „bet koks nešiojamasis vamzdinis ginklas, kuris išstumia, yra suprojektuotas išstumti arba gali būti lengvai perdirbtas, kad galėtų veikiant sprogstamajai medžiagai išstumti šratą, kulką ar šovinį, išskyrus senovinius šaunamuosius ginklus ar jų tiksliai kopijas.“⁹⁴ Iš esmės tokį patį apibrėžimą pateikia ir Europos sąjungos direktyva dėl ginklų įsigijimo ir laikymo kontrolės (ES) 2021/555).⁹⁵ Atkreipiamas dėmesys, kad šiuo atveju šaunamojo ginklo samprata, susideda iš kelių aspektu: apibūdinant šaunamojo ginklo išorę ir pateikiant jo veikimo principą.

Žvelgiant į nacionalinius teisės aktus, baudžiamajame kodekse, šaunamojo ginklo sampratos negalime rasti, nors ši sąvoka vartojama ne tik mus dominančiame straipsnyje, bet ir tokiuose straipsniuose, kuriuose įtvirtintas plėšimas (BK 180 str. 3 d.), nusikalstamas susivienijimas (BK 249 str. 2 d.), orlaivio, laivo ar kitos viešojo ar krovinio transporto priemonės arba stacionarios platformos kontinentiniame šelfe užgrobimas (BK 251 str. 3 d.), riaušės (BK 283 str. 2d.), o taip pat šaunamojo ginklo panaudojimas yra viena iš sunkinančių aplinkybių (BK 60 str. 1d. 10p.). Dėl šios priežasties, šaunamojo ginklo apibrėžimo reikia ieškoti kituose nacionalinės teisės aktuose.

Lietuvoje šaunamojo ginklo samprata nėra pastovi ir dažnai įvedamos atitinkamos pataisos, kurios keičia apibrėžimą. Kaip jau buvo minėta anksčiau, šaunamasis ginklas pirmą kartą buvo apibrėžtas 1996 m. liepos 2 d. Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatyme. Jame buvo nurodyta, kad šaunamasis ginklas, tai „įrenginiai ar daiktai, sukonstruoti ar pritaikyti mechaniškai paveikti taikinių per nuotolį sviediniu, turinčiu pakankamą nukaunamąją galią padaryti pavojingus gyvybei kūno sužalojimus; sviedinio nukreipiantysis judėjimas atsiranda naudojant parako ar kitos medžiagos užtaiso degimo energiją.“⁹⁶ Įsigaliojus naujamam Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymui, buvo pakeista samprata, kuri skyrėsi nuo senosios. Minėto įstatymo 2 straipsnio 2 punktas nurodo, kad šaunamasis ginklas, tai „įrenginys ar daiktas, sukonstruotas ar pritaikytas kaip ginklas, iš kurio sprogo, dujų ar oro slėgio ar kokia nors kita varomąja jėga gali būti paleistas sviedinys (kulka, šratas, strėlė ar kt.), arba kenksmingos, dirginančios medžiagos, skirti mechaniškai, termiškai, chemiškai ar kitaip taikiniui per nuotolį paveikti.“⁹⁷ Tačiau ir šis apibrėžimas laikui bėgant keitėsi, įvedant naujas įstatymo pataisas. Dabar galiojantis šaunamojo ginklo apibrėžimas yra „ginklas, iš

⁹⁴ „Protokolas prieš neteisėtą šaunamųjų ginklų, jų dalių ir komponentų bei šaudmenų gamybą ir prekybą jais, papildantis Jungtinių Tautų konvenciją prieš tarptautinį organizuotą nusikalstamumą“, *supra note*, 27.

⁹⁵ „Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2021/555 2021 m. kovo 24 d. dėl ginklų įsigijimo ir laikymo kontrolės (kodifikuota redakcija)“, *supra note*, 38.

⁹⁶ „Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymas“, *supra note*, 46.

⁹⁷ „Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymas“ (2003 m. redakcija), *supra note*, 1.

kurio sprogstamųjų medžiagų degimo produktų slėgio jėga per vamzdį paleidžiamos kulkos, sviediniai arba kenksmingosios, dirginančiosios ar kitos dujinės veikliosios medžiagos mechanškai, termiškai, chemiškai ar kitaip taikiniui per atstumą paveikti arba duodamas garso ar šviesos signalas. Šaunamaisiais ginklais šiame įstatyme laikomos ir pagrindinės šaunamųjų ginklų dalys.⁹⁸ Kaip ir tarptautinio apibrėžimo atveju, taip ir šiuo, matome, kad sampratoje pateikiama išoriškai matomas šaunamojo ginklo požymis, tai vamzdis. Priešingu atveju, jeigu dalykas, kuris galimai yra ginklas, neturi tokios dalies, galime jo nepripažinti kaip šaunamuojų. Sekantis aspektas yra sprogstamųjų medžiagų degimo produktų slėgio jėga, dėl ko yra paleidžiamos kulkos, sviediniai ir kt., šį šaunamojo ginklo požymį, vien tik apžiūrint ginklą sunku nustatyti, tam kad tuo įsitikinti, reikėtų išbandyti. Remiantis tuo, kad šis įstatymas yra vienintelis teisės aktas, kuris mus supažindina su šaunamaisiais ginklais, galima daryti prielaidą, kad juo tenka vadovautis ir kvalifikuojant nusikalstamas veikas pagal BK 253 str., bei kitais straipsniais, kuriuose pripažįstamas šis dalykas kaip nusikalstamos veikos sudėties požymis.

Tačiau šioje vietoje reikėtų stabtelėti ir apžvelgti problemą, susijusia su šaunamojo ginklo sampratą. Analizuojant literatūrą, pastebėta, kad kriminalistikos mokslo atstovai kritikuoja šaunamojo ginklo sampratos taikymą baudžiamosiose bylose, kokia pateikiama Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatyme, teigdami, kad šio įstatymo normos nepagrįstai bandomos taikyti baudžiamajoje teisėje.⁹⁹ Atsižvelgiant į tai, svarbu atkreipti dėmesį į šaunamojo ginklo apibrėžimą iš kriminalistikos mokslo pusės. Kriminalistikos mokslininkai, tokie kaip Vidmantas Egidijus Kurapka, Hendryk Malevski, pateikia savo poziciją, kad šaunamaisiais ginklais pripažįstami tik tokie ginklai kurie atitinka bendrąjį požymį ir specialiuosius požymius. Bendrasis požymis, jų teigimu, yra šaunamojo ginklo paskirtis, galimybė pulti arba gintis, specialiaisiais požymiais pripažįstami sviedinio išmetimas, kuomet panaudojamas parakas ar kitos sprogstamosios medžiagos dujos, vamzdžio buvimas kuris nukreipia sviedinio judėjimo kryptį, bei prietaiso kuris uždega užtaisą, taip pat pakankamas sviedinio pažeidžiamasis poveikis ir ginklo konstrukcija ir tvirtumas, dėl ko jis gali išauti daugiau nei vieną šūvį.¹⁰⁰ Kaip matome, kriminalistinis šaunamojo ginklo suvokimas yra platesnis, pateikiama daugiau esminių požymių, o tiksliau atskleidžiant dalyko funkcines savybes, kurios yra svarbios norint nustatyti ar ginklas yra šaunamasis. Toks apibrėžimu skirtumas yra suprantamas, kadangi Ginklų ir šaudmenų įstatymas yra skirtas reguliuoti legalią apyvartą t. y. „nustatyti ginklų, ginklų priedėlių, šaudmenų, jų dalių apyvartos ir jos kontrolės teisinius pagrindus ir subjektų, kurių veikla susijusi su

⁹⁸ „Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymas“, *supra note*, 1.

⁹⁹ Kurapka, *supra note*, 8: 19.

¹⁰⁰ Vidmantas Egidijus Kurapka ir kt., *Kriminalistikos technikos pagrindai* (Vilnius: Eugrimas, 1998), 139.

ginklais, ginklų priedėliais, šaudmenimis ir jų dalimis, teisės ir pareigas.“¹⁰¹ Tuo tarpu baudžiamoji teisė apima neteisėtą ginklų disponavimą. Todėl kyla klausimas, ar tikrai kvalifikuojant nusikalstamas veikas pagal BK 253 str., aiškinant nusikaltimo dalyką, reikia remtis tik Ginklų ir šaudmenų įstatymo pateikiamomis nuostatomis, ar visgi kriminalistikos mokslo atstovu išsakytos kritikos yra pagrįstos?

Ne kartą kriminalistinis požiūris buvo akcentuotas ir teismų praktikoje. Štai Kauno apygardos teismas savo nuosprendyje yra konstatavęs, kad „baudžiamajai atsakomybei kilti itin svarbus ir kriminalistinis tokio nusikaltimo (dalyko) daikto įvertinimas“.¹⁰² Tokios nuomonės laikosi ir Lietuvos apeliacinis teismas.¹⁰³ Kaip pastebime iš teismų praktikos, visais atvejais, kuomet nusikaltimas padaromas su šaunamuoju ginklu ar neteisėtai disponuojant juo, vien tik įstatymo nuostatų perkėlimas į baudžiamąsias bylas, nėra pakankamas pagrindas taikyti baudžiamąją atsakomybę. Šiuo atveju reikia atsižvelgti ir į kriminalistinį požiūrį, o tiksliau taikyti kriminalistinę balistiką, kuri tyria su šaunamaisiais ginklais susijusius klausimus.¹⁰⁴

Nagrinėjant šaunamojo ginklo apibrėžimo taikymą baudžiamosiose bylose, labai svarbu atsižvelgti į Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Senato nutarimą Dėl teismų praktikos vagystės ir plėšimo baudžiamosiose bylose.¹⁰⁵ Nors šiuo atveju yra vertinamas šaunamasis ginklas BK 180 str. 3 d. prasme, tačiau tiek BK 253 str., tiek šiame straipsnyje, šis dalykas suprantamas vienodai. Teismai aiškiai apibrėžė, kad „Nešaunamojo ir šaunamojo ginklo sąvokų turinys atskleidžiamas 2002 m. sausio 15 d. Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatyme Nr. IX-705. Sprogmenų sąvoka apibrėžta 2003 m. sausio 28 d. Lietuvos Respublikos sprogmenų apyvartos kontrolės įstatyme Nr. IX-1315. Tačiau šiuose įstatymuose apibrėžtos nešaunamojo ir šaunamojo ginklo bei sprogmenų sąvokos negali būti tapatinamos su to paties pavadinimo BK 180 straipsnio požymiais, o turi būti vertinamos kaip metodinė medžiaga kriterijai, techniniai duomenys, naudojami nustatant nešaunamojo, šaunamojo ginklo ir sprogmenų požymį pagal BK 180 straipsnį. Daiktų priskyrimas šaunamųjų ir nešaunamųjų ginklų, peilių, kitų specialiai žmogui žaloti pritaikytų daiktų ar sprogmenų kategorijai paprastai nustatomas remiantis eksperto ar specialisto išvada.“¹⁰⁶ Šis nutarimas pagrindžia,

¹⁰¹ „Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymas“, *supra note*, 1.

¹⁰² Kauno apygardos teismo, 2016 m. kovo 14 d. nutartis Nr. 1-120-175/2016, liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=3f269866-0d7f-4442-aba0-d777eb05413e

¹⁰³ Vilniaus apygardos teismo 2013 m. spalio 11 d. nutartis Nr. 1A-597-190/2013, liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=d106a164-6342-4df7-be96-97cba1d00f4f

¹⁰⁴ Vidmantas Egidijus Kurapka, „Kriminalistinė ginklotyra“ iš *Kriminalistika: teorija ir technika*, Vidmantas Egidijus Kurapka ir Snieguolė Matulienė (Vilnius: MRU, 2012), 447.

¹⁰⁵ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjų senato 2005 m. birželio 23 d. nutarimas „Dėl teismų praktikos vagystės ir plėšimo baudžiamosiose bylose“, teisėsgidas, žiūrėta 2024 m. kovo 7 d., <https://www.teisesgidas.lt/modules/paieska/lat.php?id=29259>

¹⁰⁶ *ibid.*

kriminalistų daroma išvada, kad „bet kuriuo atveju ir reguliuojant civilinę šaunamųjų ginklų apyvartą, ir teisiškai vertinant nusikaltimus, susijusius neteisėta šaunamųjų ginklų apyvarta ir jų naudojimu, būtina kriminalistiniu požiūriu vertinti šiuos ginklus.“¹⁰⁷

Galima pateikti preliminarią situaciją, kuri patvirtina, kad būtų formuojama netinkama baudžiamųjų bylų praktika, jeigu tiesiogiai būtų taikomos Ginklų ir šaudmenų įstatymo nuostatos, įtvirtinančios sampratą. Tarkim asmuo disponuoja pneumatiniu ginklu, kuris pagal įstatymą yra pripažįstamas, nešaunamuoju. Išoriškai, šis ginklas nesiskiria nuo šaunamojo ginklo, o jo veikimo principas, iššautų sviedinių charakteristika ir pėdsakai, kurie yra paliekami po šūvio, yra labai artimi.¹⁰⁸ Taigi, atpažinti tokį ginklą galima tik atidžiai apžiūrėjus ir turint specialių žinių apie ginklus. Esant situacijai, kuomet būtų taikytos tik įstatymo nuostatos, atsižvelgiant į pneumatinio ginklo panašumą su šaunamaisiais ginklais, teisme, asmens nusikalstama veika nepagrįstai būtų kvalifikuota kaip neteisėtas disponavimas šaunamuoju ginklu. Todėl tam, kad nekiltų abejonių, ar dalykas tikrai gali būti pripažintas BK 253 str. prasme, reikalinga ekspertizė.

Analizuotos bylos puikiai atspindi, kad specialistų turimos žinios apie ginklus, turi didelę svarbą, norint asmenys patraukti baudžiamojon atsakomybei. Beveik, visais atvejais, teismai kvalifikuodami nusikalstama veika pagal BK 253 str., remiasi ekspertizės aktu ar specialisto išvada, kuriose nustatoma ar tirti pateikiami dalykai yra šaunamieji ginklai, šaudmenis, sprogmenis ar sprogstamosios medžiagos.

Iš visų analizuotų bylų, pasitaikė tik vienas atvejis, kuomet iš bylos pateiktos medžiagos negalima suprasti ar konkrečiu atveju buvo ištirtas galimai šaunamasis ginklas.¹⁰⁹ Šioje byloje buvo nustatyta, kad V. I. laikė ir nešiojo dujinį pistoletą, kurį vėliau paslėpė tualete, būdamas sulaikytas dėl kito nusikaltimo padarymo. Teismas kvalifikuodamas nusikalstamą veiką pagal BK 253 str., rėmėsi tik apžiūros protokolu, kuriame teigiama, kad „nustatyta, kad tai juodos spalvos pistoletas, galimai dujinis su užrašu SUPER-P9 mm cal., 9mm P.A. Knall, Ensert-Sportwaffen, Made in Germany, Nr. (duomenys neskelbtini), be šovinių.“¹¹⁰ Taigi, šioje byloje, tai, kad asmuo neteisėtai disponavo šaunamuoju ginklu, buvo grindžiama tik apžiūros protokolu. Tokia situacija leidžia abejoti, ar teismo sprendimas yra pagrįstas, patraukti asmenį baudžiamojon atsakomybėn pagal BK 253 str. Jau buvo pabrėžta, kad nesant specialisto patvirtinančiai išvadai, ar tai tikrai yra šaunamasis ginklas, galimi

¹⁰⁷ Kurapka, *supra note*, 8: 20.

¹⁰⁸ Kurapka, *supra note*, 104: 457.

¹⁰⁹ Vilniaus miesto apylinkės teismo 2019 m. spalio 29 d. nuosprendis Nr. 1-2734-1096/2019, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. kovo 9 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaiska/tekstas.aspx?id=036908c1-59ff-47f0-85c4-d07559d2d71a>

¹¹⁰ *Ibid.*

atvejai, kad asmuo nepadarė BK 253 str. įtvirtintos nusikalstamos veikos, nes nėra objektyviojo sudėties požymio – nusikalstamos veikos dalyko.

Apibendrinant pateiktą literatūrą ir teismų praktiką, daroma išvada, kad Ginklų ir šaudmenų įstatymo pateikiamas apibrėžimas dėl šaunamojo ginklo, negali būti tiesiogiai taikomas baudžiamosiose bylose. Visais atvejais, turi būti skiriamos ekspertizės ar specialistų tyrimai, kurie patvirtintų ar paneigtų, kad dalykas, yra šaunamasis ginklas ir kad jis gali būti pripažintas BK 253 str. įtvirtintos nusikalstamos veikos dalyku. Darbo autorės daroma išvada, kad Lietuvoje įsitvirtinusi tinkama teismų praktika, nes beveik visais atvejais, įvertinant ar šaunamasis ginklas gali būti pripažįstamas nusikaltimo dalyku, Ginklų ir šaudmenų įstatymo nuostatos nėra tiesiogiai taikomos, o atsižvelgiama į kriminalistinių jų vertinimą.

Nustačius, kad šaunamojo ginklo apibrėžimas, įtvirtintas Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatyme, negali būti tiesiogiai taikomas baudžiamosiose bylose, svarbu atkreipti dėmesį į dar vieną probleminį klausimą, susijusi su disponavimu šaunamųjų ginklų dalimis. Grįžtant prie šaunamojo ginklo sampratos, matome, kad įstatymas mums pateikia dar vieną svarbų aspektą, kad šaunamaisiais ginklais laikomos ir jo pagrindinės dalys. Pastarieji suprantami, kaip „sudėtinis elementas, būtinas tam, kad šaunamasis ginklas veiktų, įskaitant pistoleto (revolverio) rėmą, jo ir pagrindinių šaunamojo ginklo dalių pusgaminius.“¹¹¹ Pagrindinėmis dalimis, pripažįstamas vamzdis, rėmas, uokšas, būgnelis, spyna (užraktas), spynos (užrakto) rėmas, šovinio lizdas (kai jis yra atskira dalis) ir įdėklas (mažesnio kalibro vamzdis). Taigi, jeigu yra disponuojama pavyzdžiui ginklo rėmu, remiantis įstatymo nuostatomis, galima pripažinti, kad disponuojama šaunamuoju ginklu. Tačiau ar tokios nuostatos gali būti taikomos baudžiamosiose bylose? Remiantis lingvistiniu metodu, pačios sąvokos pateikimas „Šaunamaisiais ginklais šiame įstatyme laikomos ir pagrindinės šaunamųjų ginklų dalys“¹¹², leidžia teigti, kad toks supratimas yra taikomas tik įstatymo rėmuose.

Kriminalistikos mokslo atstovai, teigia, kad vien tik šaunamųjų ginklų dalių laikymas, kuomet jų kiekis, bei kitos aplinkybės nepagrindžia, kad asmuo užsiima neteisėta ginklų gamybą ar prekybą, neturėtų būti vertinama kaip disponavimas šaunamuoju ginklu. „Pagrindinė ginklo dalis priskiriama tai kategorijai, kuriai būtų priskirtas ir pats ginklas, kurio dalis ji yra. Tai reiškia, kad, pavyzdžiui, stambaus kalibro kulkosvaidžio vamzdis, priskiriamas A kategorijos ginklams, nors kriminalistiniu vertinimu jis, kaip nusikaltimo įrankis, realiai vertinant galimybes jį panaudoti kaip nusikaltimo įrankį, tiek pat pavojingas, kiek ir to paties skersmens vandentiekio vamzdis. Šaunamųjų

¹¹¹ „Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymas“, *supra note*, 1.

¹¹² *Ibid.*

ginklų dalys, kaip baudžiamojo persekiojimo objektas, turėtų būti vertinamos tokiose nusikalstamose veikose, kaip šaunamųjų ginklų gamyba, prekyba šaunamaisiais ginklais, šaunamųjų ginklų kontrabanda. Pavienių šaunamųjų ginklų dalių laikymas arba nešiojimas turėtų būti vertinamas visai kitaip nei šaunamųjų ginklų laikymas ir nešiojimas.¹¹³ Puikus pavyzdys, būtų Kauno apygardos teismo nuosprendis, pagrindžiantis, kad atsižvelgiant į atitinkamas aplinkybės, būtina pripažinti, kad pagrindinės dalis, baudžiamojoje byloje, yra šaunamieji ginklai. Minėtoje byloje, specialisto išvadoje pateikiama, „Tirti pateiktos šešios ginklo dalys yra fabrikinės gamybos 7,92 mm kalibro šturmo karabino StG 44 vamzdis su uoksu, dujų vamzdeliu, rankena, paleidžiamuoju mechanizmu, užraktas, užrakto rėmai su dujų stūmokliu, gražinamoji spyruoklė, lovelis ir buožė, kurios sudaro vieną ginklą.“¹¹⁴ Kaip matome, nors ir ne visos dalys yra pagrindinės, tokios pripažįstamos tik vamzdis, užraktas ir užrakto rėmas, visų dalių visumą sudaro vieną ginklą. Tokios aplinkybės rodo, gal asmuo galimai gali pasigaminti ginklą, todėl pagrįstai jo disponuojami šaunamojo ginklo dalys, yra laikomos kaip šaunamasis ginklas.

Tačiau pavienių pagrindinių šaunamųjų ginklų laikymas, kaip nusikalstama veika buvo pripažinta Marijampolės apylinkės teisme.¹¹⁵ Šioje byloje, remiantis specialisto išvadą, buvo nustatyta, kad asmuo neteisėtai disponavo vamzdžiu ir užraktu, kurie priklauso vienam šaunamajam ginklui. Teismas, nors ir taikė BK 37 str., tačiau tokius kaltininko veiksmus, kvalifikavo pagal BK 253 str. Pagal byloje pateiktus nustatytus faktus, pastebima, kad kaltinamasis neturėjo tikslo pasigaminti veikianti šaunamąjį ginklą. Atkreipiamas dėmesys, kad tai yra tik vienintelis, iš analizuotų bylų, atvejis. Dažniau pasitaiko, kuomet be šaunamųjų ginklų pagrindinių dalių disponavimu, asmenys yra kaltinami ir pagal kitas BK 253 str. pripažintu dalykų įgijimu ir laikymu.¹¹⁶

Darbo autorės nuomone, visais atvejais, norint pripažinti pagrindines dalys, kaip šaunamaisiais ginklais, būtina atsižvelgti į situacijos kontekstą. Esant tik pavienio šaunamojo ginklo pagrindinės dalies disponavimui, be pagrįstų aplinkybių, kad asmuo gamina šaunamąjį ginklą, neturėtų būti kvalifikuojama pagal BK 253 str.

Aptarus kriminalistinės balistikos tyrimo svarbą dėl pripažinimo ginklo kaip šaunamuoju, pravartu būtų grįžti prie šaunamųjų ginklų, šaudmenų, sprogmenų ir sprogstamųjų medžiagų

¹¹³ Kurapka, supra note, 8: 19.

¹¹⁴ Kauno apygardos teismo 2020 m. gegužės 15 d. nuosprendis Nr. 1-123-238/2020, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. kovo 11 d., <https://liteko.teismai.lt/viasasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=c773dfbc-0c99-4a3e-b747-04b947d843fb>

¹¹⁵ Marijampolės apylinkės teismo 2020 m. vasario 26 d. nuosprendis Nr. 1-91-571/2020, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. kovo 12 d., <https://liteko.teismai.lt/viasasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=25e89b18-7d20-4f7c-988d-e869f5f5b3e3>

¹¹⁶ Marijampolės apylinkės teismo 2021 m. spalio 12 d. nuosprendis Nr. 1-770-829/2021, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. kovo 12 d., <https://liteko.teismai.lt/viasasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=a089392f-17f1-4ed2-be5c-698ad4139569>

tinkamumo požymio, kurį akcentuoja Lietuvos Respublikos teismai. LAT šiuo atveju yra pasisakęs, kad „šaunamojo ginklo (jo pagrindinių dalių) tinkamumas naudoti pagal tiesioginę paskirtį – taip pat šaudyti (sprogstamųjų medžiagų degimo produktų slėgio jėga per vamzdį paleisti kulkas, sviedinius arba kenksmingąsias, dirginamąsias medžiagas) – yra būtinas nusikaltimo, įtvirtinto BK 253 straipsnyje, sudėties požymis. [...] Pažymėtina, kad reikalavimai, susiję su šaunamojo ginklo tinkamumu naudoti pagal tiesioginę paskirtį nustatymu, analogiškai taikytini ir sprogmenims bei sprogstamosioms medžiagoms.“¹¹⁷ Kaip matome, vien tik kaltinamųjų neteisėtas disponavimas BK 253 str. dalykais, nėra pakankamas pagrindas patraukti juos baudžiamojon atsakomybėn. Visais atvejais turi būti nustatyta, ar šaunamasis ginklas, šaudmenis, sprogmenis ir sprogstamosios medžiagos yra tinkami naudoti. Šiuo atveju vėl grįžtama prie to, kad būtina balistinis ekspertizė, kuri priskiria objektus šaunamiesiems ginklams ir šaudmenims, nustato techninę būklę, bei tinkamumą šaudymui.¹¹⁸

Prieš tai buvo pateiktas vienintelis atvejis, kuomet iš pateiktos bylos medžiagos, galima suprasti, kad balistinė ekspertizė nebuvo skirta. Žvelgiant į tinkamumo požymį, rasta daugiau atveju, kuomet nors ir buvo pateiktos specialisto išvados, tačiau apie tai ar dalykai yra tinkami naudoti nenustatyta, ar bent jau neatsispindi bylos medžiagoje. Štai pavyzdžiui Kauno apylinkės teismo nagrinėjote byloje, dėl neteisėto disponavimo šaunamuoju ginklu, pateikiama tokia specialisto išvada – „tirti pateiktas Turkijos pramoninės gamybos 9 mm kalibro pusiau automatinis dujinis-garsinis pistoletas „BLOW M 06“ Nr. (duomenys neskelbtini) skirtas šaudyti 900 kalibro dujinis ir garsiniais šoviniais, yra C kategorijos šaunamasis ginklas.“¹¹⁹ Kaip matome, lieka neaišku, ar šiuo atveju buvo tirta ar šis dujinis pistoletas yra tinkamas naudoti. Pabrėžiama, kad liudytoja, o tiksliau kaltinamojo drauge, teigė, kad šis ginklas yra neveikiantis. Atsižvelgiant į tai, kyla pagrįstu abejonių, ar ginklas atitinka BK 253 str. dalyką. „Tuo atveju, kai disponuojama netinkamu naudoti šaunamuoju ginklu, nekeliamas pavojus BK 253 straipsnyje nurodyto nusikaltimo objektui – visuomenės saugumui. Taigi kaltininko veiką kvalifikuojant pagal BK 253 straipsnį šaunamojo ginklo, kuriuo buvo neteisėtai disponuojama, tinkamumas naudoti turi būti nustatytas taip, kad dėl šios aplinkybės nekiltų pagrįstų abejonių.“¹²⁰

¹¹⁷ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2023 m. sausio 12 d. nutartis Nr. 2K-71-628/2023, *Supra note*, 76.

¹¹⁸ „Metodinės rekomendacijos: balistinių ir šūvio pėdsakų ekspertinių tyrimų užsakovams“, LTEC, 2020, 2.

¹¹⁹ Kauno apylinkės teismo 2020 m. sausio 9 d. nuosprendis Nr. 1-189-667/2020, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. kovo 13 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=0de600bf-178a-4eea-a630-4d1ca51c3d2c>

¹²⁰ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2023 m. sausio 12 d. nutartis Nr. 2K-71-628/2023, *op. Cit.*

Panaši situacija pasitaikė ir kitoje byloje, kurioje asmuo neteisėtai laikė vieną šaudmenį. Kaip ir aukščiau minėtoje byloje, taip ir šioje, buvo pateikta specialisto išvada, tačiau joje nėra įvertinama ar šaudmuo yra tinkamas. „Tyrimui pateiktas vienas šovinys yra pramoninės gamybos – Rusija, (7,62 mm) kalibro „7,62x54R“, skirtas įvairiems graižtviniams ginklams: karabinams, pusiau automatiniams šautuvams, kulkosvaidžiams. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymu šis šovinys yra šaudmuo, skirtas šaunamiesiems A ir B kategorijos ginklams.“¹²¹ Šioje byloje kaltinamasis duodamas parodymus, teigė, kad šaudmenį rado ir parsinešė namo, nes buvo smarkiai aprūdijęs. Taigi, šiuo atveju, taip pat kyla abejonės ar tikrai kaltinamasis pagrįstai buvo patrauktas baudžiamojon atsakomybėn.

Galima manyti, kad tinkamumo požymį įrodinėti nebūtina tuomet, kai šaunamasis ginklas, šaudmuo, sprogmuo ar sprogstamoji medžiaga yra panaudojami, dėl ko ne tik kyla grėsmė visuomenės saugumui, bet ir kyla žala atitinkamoms vertybėms. Tokį teiginį, galima pagrįsti Utenos apylinkės teismo išnagrinėta byla, kurioje buvo nustatyta, kad G. B. panaudojęs šaunamąjį ginklą, ne mažiau kaip du kartus šovė į nukentėjusįjį. Šioje byloje, pateikiama tokia specialisto išvada – „nustatyta, kad kratos metu pas G. B. buvo surastas ir paimtas revolveris „ALFA model 620“ Nr. 2620037057, skirtas šaudyti 6 mm (22) kalibro „FLOBERT“ šoviniais, iš kurio buvo iššautos dvi kulkos, kuriomis buvo sužalotas A. B.“¹²² Nors ir išvadoje neatsispindi tinkamumas, tačiau tokia situacija neabejotinai patvirtina ši požymį. Juk jeigu ginklas ar šaudmenis nebūtų tinkami, nebūtų sužaloto asmens.

Apibendrinant pastarąsias situacijas, reikia pabrėžti, bei pritarti LAT pateikiamai pozicijai, kad esant bent menkiausiai abejonei dėl šaunamųjų ginklų, šaudmenų, sprogmenų ir sprogstamųjų medžiagų tinkamumo, būtina tinkamai įvertinti ši požymį. Išoriniai pakitimai, darbo autorės teigimu, turėtų būti pagrindinis orientyras, būtinumui skirti tyrimą, įvertinti ar toks dalykas gali būti tinkamas naudojimui. Tuo tarpu, atsiradus žalai įstatymo saugomoms vertybėms, dėl šaunamojo ginklo, šaudmenų, sprogmenų ar sprogstamųjų medžiagų panaudojimo, turėtų būti pagrindas pripažinti tokius objektus kaip tinkamus ir be tam skirtos ekspertizės.

Tačiau, pastebėta, kad nors ir pripažįstama, kad šaunamasis ginklas yra netinkamas naudoti, asmenų nusikalstama veika kvalifikuojama pagal BK 253 str. Tai puikiai parodo situacija, kuri buvo nagrinėta tiek apeliacinės, tiek kasacinės instancijos teismuose, kurioje asmuo neteisėtai laikė tris

¹²¹ Panevėžio apylinkės teismo 2022 m. gruodžio 6 d. baudžiamasis įsakymas Nr. e1-1217-620/2022, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. kovo 13 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaiseska/tekstas.aspx?id=4c720677-254a-47bc-8df5-7d0054fd92d4>

¹²² Utenos apylinkės teismo 2023 m. birželio 20 d. nuosprendis Nr. 1-21-477/2022, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. kovo 13 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaiseska/tekstas.aspx?id=edcc9ac2-4fd4-443e-a032-f729bf22220b>

šaujamuosius ginklus. Kaip pirmosios instancijos teismas, Vilniaus apygardos teismas, sprenddamas asmens veiksmus, konstatavo, kad „Kaltinamasis A. M. viso proceso metu nuosekliai teigė, kad šiuos ginklus įsigijo kaip dekoracijas, neveikiančius, nefunkcionuojančius, specialiai tam su užvirintomis detalėmis, įsitikinęs, kad iš jų negalima šaudyti, dar tuomet, kai jiems įgyti ir laikyti kaip neveikiančius jokie leidimo nereikėjo. Jis neturėjo jokio poreikio ir intereso įsigyti ir laikyti šaujamuosius, veikiančius ginklus. [...] Specialistas A. Olekas savo išvadoje yra nurodęs, kad pateikto dujinio pistoleto „EKOL&VOLTRAN“ kanalas užvirintas, šovinio lizdo kairėje pusėje yra trys 5,5 mm skersmens įgrėžimai, skiltuvas pašalintas, pistoletas „Maser“ yra paveiktas korozijos, vamzdžio kanalas taip pat užvirintas, šovinio lizdo apatinėje dalyje yra 6,0 mm skersmens įgrėžimas, skiltuvo daužiklis nupjautas, o dujinio revolverio „UMAREX PYTHON“ vamzdžio kanalas yra suvirintas. Tokie pakeitimai ginkluose jam buvo gerai matomi, todėl jam, kaip neturinčiam specialių žinių balistikoje, pagrįstai galėjo susidaryti nuomonė dėl šių ginklų nepavojingumo ir galimai teisėto laikymo. [...] Taip pat byloje nenustatyti ketinimai šiuos ginklus naudoti nusikalstamiems tikslams, nebuvo bandyta išmontuoti kaltinime nurodytų ginklų dalių ir perkelti jas ant kitų objektų su tikslu juos naudoti pagal paskirti kaip šaujamuosius ginklus.“¹²³ Šioje byloje, visi trys šaujamieji ginklai buvo pripažinti kaip netinkami naudoti, o tinkamais tik kai kurios pagrindinės šaujamųjų ginklų dalys. Tačiau, nesant abejonėms, kad asmuo turėtų ketinimų panaudoti tinkamas pagrindines dalis, bei esant netinkamiems naudoti šaujamuosius ginklus, šis buvo išteisintas, nes nėra būtinojo BK 253 straipsnio 2 dalyje nustatyto nusikaltimo subjektyviosios pusės požymio – tyčios.

Apeliacinis teismas, priėmė priešingą nuosprendį, nusprenddamas nuteisti minėtąjį asmenį, pritaikius BK 54 str. 3 d., 150 MGL dydžio bauda.¹²⁴ Šis sprendimas, buvo grindžiamas tuo, kad nors ir šaujamieji ginklai buvo netinkami naudoti, tačiau juose buvo tinkamos pagrindinės dalys, kurias panaudojus kituose, to paties modelio ginkluose, galima turėti tinkamai veikianti šaujamąjį ginklą. Pasak teismą, net ir tokios aplinkybės, pripažintinos nusikaltimo, numatyto BK 253 str., dalyku.

Galiausiai LAT šiuo atveju pripažino, kad apeliacinio teismo nuosprendis yra pagrįstas. „Taigi apeliacinės instancijos teismas, išsamiai išnagrinėjęs bylą ir tinkamai įvertinęs įrodymų visetą, pagrįstai nusprendė, kad A. M. suvokė laiką tinkamai nedeaktyvuotus šaujamuosius ginklus, kurių atskiros pagrindinės dalys yra nesugadintos, todėl tokiems ginklams laikyti reikalingas leidimas, bet sąmoningai nesiėmė veiksmų teisės aktų reikalavimams įvykdyti ir toliau neteisėtai laikė tris

¹²³ Vilniaus apygardos teismo 2020 m. spalio 7 d. nuosprendis Nr. 1-133-626/2020, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. kovo 14 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaiska/tekstas.aspx?id=bc640f6d-73c3-4b8b-a06e-a7b62067ba5c>

¹²⁴ Lietuvos apeliacinio teismo 2022 m. vasario 24 d. nuosprendis Nr. 1A-60-579/2022, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. kovo 14 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaiska/tekstas.aspx?id=16f1c0d3-661d-4f00-a16f-c51036dc2033>

šaujamuosius ginklus (jų nesugadintas pagrindines dalis) neturėdamas leidimo, t. y. veikė tiesiogine tyčia, ir jo veika atitinka BK 253 straipsnio 2 dalyje nurodytos nusikalstamos veikos objektyviusius ir subjektyviusius požymius.¹²⁵ Taigi, daroma išvada, kad ne visais atvejais, netinkamas naudoti šaujamasis ginklas, neužtrauks baudžiamosios atsakomybės. Pagrindinės dalys, kaip jau buvo aptarta ankščiau, taip pat pripažįstami BK 253 str. įtvirtinto nusikaltimo dalyku, atsižvelgiant į situacijos kontekstą. Todėl esant netinkamam naudoti šaujamajam ginklui, su tinkamomis pagrindinėmis dalimis, asmenų nusikalstama veika gali būti kvalifikuojama kaip neteisėtas disponavimas šaujamaisiais ginklais, tik esant įrodymam, kad asmuo užsiima ginklų gamybą.

Apžvelgus visas pasitaikančias problemas dėl šaujamąjo ginklo apibrėžimo, reikia nusistatyti, kokia samprata yra tinkamiausia baudžiamajame teiseje. 1996 m. Ginklų ir šaudmenų įstatyme pateiktas apibrėžimas yra arčiausiai baudžiamajai teisei, tačiau turintis kelis trūkumus. Todėl remiantis teismų praktika, bei literatūra, galima teigti, kad šaujamasis ginklas, tai tinkami naudoti įrenginiai ar daiktai, sukonstruoti ar pritaikyti mechanškai, daugiau nei vieną kartą, uždegti, paraką ar kitas sprogstamosios medžiagos dujas, dėl ko per vamzdį paleidžiamas ir nukreipiamas sviedinys, turintis pakankamą nukaunamąją galią padaryti pavojingus gyvybei kūno sužalojimus puolant arba ginantis. Tačiau nors ir yra nustatytas, galimas šaujamąjo ginklo apibrėžimas, vertinant BK 253 str. sudėties požymius, visus šaujamąjo ginklo paminėtus požymius gali nustatyti tik ekspertas ar specialistas, turintis žinių apie šaujamuosius ginklus.

Sekantis BK 253 str. pripažįstamas dalykas yra šaudmenis. Kaip ir šaujamąjo ginklo, taip ir šaudmens sąvokos baudžiamajame įstatyme nerasime, dėl to, reikia remtis jau ne kartą minėtu Ginklų ir šaudmenų įstatymu. Minėtas teisės aktas, šaudmenys apibrėžia gana paprastai ir aiškiai, tai „tai, kuo šaudoma iš šaujamųjų ginklų.“¹²⁶ Ši sąvoka per visą įstatymo laikotarpį taip pat keitėsi, štai pavyzdžiui iki 2010 m., šaudmuo buvo suprantamas kaip „daiktų ir medžiagų visuma, skirta šūviui iš šaujamąjo ginklo atlikti.“¹²⁷ Atkreipiamas dėmesys, kad teismų praktikoje nagrinėjant bylas dėl šaudmenų disponavimo, vartojama šovinio sąvoka. Šovinis pagal įstatymą, pripažįstamas, kaip šaudmuo, į kurio visumą įeina tūta ar tūtelės su kapsule, sviedžiamojo užtaisas, bei sviedinys. Taigi, pastarasis yra suprantamas kaip šaudmens rūšys. Priešingai negu šaujamąjo ginklo, dėl šaudmens apibrėžimo literatūroje nekyla didesnių diskusijų.

¹²⁵ Lietuvos Aukščiausiojo teismo 2023 m. kovo 21 d. nutartis Nr. 2K-84-387/2023, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. kovo 14 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaiska/tekstas.aspx?id=90813345-e4cc-46e4-86c1-75952e43d179>

¹²⁶ „Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymas“, *supra note*, 1.

¹²⁷ *Ibid.*

Tačiau darbo autorė pastebi, kad pagal įstatymą šaudmenimis laikomi ir imitaciniai šaudmenys. Tokie objektai suprantami, kaip šaudmuo be sviedinio šūviui iš šaunamojo ginklo imituoti. Aiškinantis sampratą, galima suprasti, kad imitaciniais šaudmenimis šūvis nėra atliekamas, toks dalykas tik imituojamas, dėl ko negalima padaryti žalos kitiems asmenims. Tai patvirtina ir LAT nuosprendis, kuriame konstatuojama „imitaciniai šaudmenys neturi kaunamosios galios, nes jie neturi sviedinio, t. y. šaudmens dalies (kulkos, šratų, artilerijos sviedinio ar kt.), strėlės, kuriais paveikiamas taikyns, todėl konstatuota, kad šie šaudmenys baudžiamosios atsakomybės prasme nėra pavojingi visuomenės saugumui ir negali būti pripažinti BK 253 straipsnyje nurodytos nusikalstamos veikos dalyku.“¹²⁸ Taigi, disponavimas imitaciniais šaudmenimis nėra laikytina, kaip nusikalstama veika.

Tačiau tokių nuostatų ne visuomet yra laikomasi. Štai Vilniaus miesto apylinkės teismas, kvalifikuodamas asmens neteisėtą disponavimą BK 253 str. dalykais, be revolverio, 4 guminiu šratu, bei 4 kitų šovinių, inkriminavo ir 4 imitacinių šovinių laikymą.¹²⁹ Svarbu pabrėžti, kad tai vienintelis toks atvejis, pasitaikęs analizuotose bylose. Tačiau tokia situacija rodo, kad teismai ne visada tinkamai kvalifikuoja nusikalstamos veikos sudėties požymius, ir nors šiuo atveju, net ir panaikinus iš nuosprendžio imitacinius šovinius, abejotina, kad teisinių padarinių taikymas pakistu, rodo, kad asmuo būtent dėl šių dalykų apkaltintas nepagrįstai.

Taip pat, nagrinėjant šaudmenų apibrėžimą, bei jo taikymą baudžiamojoje teisėje, svarbu apžvelgti jų kiekį. BK 253 str. pateikiamoje dispozicijoje, šaudmuo vartojamas daugiskaitos forma – „šaudmenis“. Remiantis lingvistinio aiškinimo metodu, galima suprasti, kad tam, kad kiltu baudžiamoji atsakomybe, asmuo turi neteisėtai disponuoti ne mažiau, nei dviem šaudmenimis. Tačiau atsižvelgiant į teismų praktiką, baudžiamajai atsakomybei kilti pakanka ir vieno šaudmens buvimas.¹³⁰ Sutiktina, kad daug didesnę pavojų visuomenės saugumui kelia neteisėtas disponavimas vienu šaunamuoju ginklu ar sprogmeniu, negu šaudmeniu. Todėl siekiant įsitikinti ar pagrįstai gali būti taikyta baudžiamoji atsakomybė, būtina atsižvelgti į visas reikšmingas aplinkybes.

Apibendrinant, reikia pabrėžti, kad nevalia pamiršti balistinės ekspertizės reikalingumą. Šaudmenims, kaip ir šaunamiesiems ginklams, taikomas tinkamumo požymis. Todėl tam, kad įsitikinti ar šaudmenis tinkami naudoti reikalingas ekspertų ar specialistų tyrimas. Toks tyrimas

¹²⁸ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. spalio 29 d. nutartis Nr. 2K-234-895/2019, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. kovo 15 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprenimupaiska/tekstas.aspx?id=6420a4dc-06cf-45f3-9e60-0ed671844591>

¹²⁹ Vilniaus miesto apylinkės teismo 2023 m. gegužės 4 d. nuosprendis Nr. 1-739-1181/2023, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. kovo 15 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprenimupaiska/tekstas.aspx?id=409f40b3-9725-4f41-b310-a150efa7f99c>

¹³⁰ Vilniaus miesto apylinkės teismo 2019 m. lapkričio 21 d. nuosprendis Nr. 1-2240-865/2019, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. kovo 15 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprenimupaiska/tekstas.aspx?id=1687a8aa-fdcd-4f55-8968-195f0fab9b2d>

reikalingas ir norint tvirtai įsitikinti, ar dalykas yra šaudmuo baudžiamąją prasme, nes kaip matome, pasitaiko ir tokių šaudmenų, kurie tokiais pripažįstami tik Ginklų ir šaudmenų įstatymo rėmuose.

Galiausiai paskutiniai BK 253 str. pripažįstami dalykai yra sprogmennis ir sprogstamosios medžiagos. Šių dviejų dalykų sampratą tikslinga nagrinėti kartu, kadangi jie yra glaudžiai susiję. Apibrėžimus galime rasti teisės akte, kuris reguliuoja šių dalykų apyvartą. Įstatymas įtvirtina, kad sprogmuo, tai „sprogstamosios medžiagos ir sprogdinimo priemonės, kurios sprogmėmis laikomos Jungtinių Tautų rekomendacijose dėl pavojingų prekių, priskiriamų tų rekomendacijų ST/SG/AC.10/1 pirmajai klasei, pervežimo, taip pat įtaisas su sprogstamąja medžiaga (ar iš sprogstamosios medžiagos), specialiai pagamintas sprogdinti ar tam tikromis sąlygomis sprogti.“¹³¹ O sprogstamoji medžiaga suprantama kaip „sprogimui atlikti skirtas cheminis junginys ar jų mišiniai, kurie, paveikti išorinio poveikio (trinties, šilumos, smūgio, kibirkšties ir kita), gali staigiai išskirti didelį energijos kiekį.“¹³²

Kaip matome, šių dalykų paskirtis yra vienoda – sprogti. Sąsaja šių dviejų dalykų, atsispindi sprogmens sandaroje. Atsižvelgiant į apibrėžimą, galima teigti, kad sprogmuo savyje laiko sprogstamąsias medžiagas, kurias susprogdinti padeda tam tikras techninis dalykas. Tai patvirtina ir literatūra, „Paprastai sprogstamasis įtaisas turi šiuos elementus: sprogstamąją medžiagą, korpusą ir inicijuojantį elementą, neretai – uždelsiamąjį mechanizmą (pvz., granatą).“¹³³ Tuo tarpu sprogstamoji medžiaga gali veikti ir be techninio dalyko. Cheminį sprogimą gali sukelti įvairių cheminių medžiagų garų ar dulkių koncentracija uždaroje ar pusiau uždaroje patalpoje. Tokį sprogimą gali sukelti aukšta temperatūra, kibirkštis arba detonacija. „[...] sprogstamosios medžiagos sprogimas, reikia tam tikro kiekio energijos, kuri atsiranda dėl mechaninio (smūgis, pradūrimas, trynimasis), šiluminio poveikių (kibirkštis, ugnis, cheminė reakcija) arba sprogus kitai sprogstamajai medžiagai.“¹³⁴ Remiantis tuo, daroma prielaida, kad nors ir sprogmuo, gali būti netinkamas naudoti, pavyzdžiui dėl korpuso pažeidimu, baudžiamoji atsakomybė pagal BK 253 str. kiltu dėl neteisėto disponavimo sprogstamosiomis medžiagomis.

Tokia prielaidą, galima pagrįsti Šiaulių apygardos teismo nuosprendžiu.¹³⁵ Šioje byloje, asmuo buvo kaltinamas šaunamojo ginklo, automatinės patrankos, bei granatos neteisėtu disponavimu. Specialisto išvadoje pateikiama, kad granata yra netinkama sprogdinimui, tačiau joje

¹³¹ „Lietuvos Respublikos sprogmenų apyvartos kontrolės įstatymas“, *supra note*, 2.

¹³² *Ibid.*

¹³³ Kurapka, *supra note*, 104: 491.

¹³⁴ *Ibid.*

¹³⁵ Šiaulių apygardos teismo 2021 m. spalio 19 d. nuosprendis Nr. 1-85-316/2021, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. kovo 18 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=d26cad7a-3087-47c0-815f-ce7efd3b2068>

esanti sprogstamoji medžiaga (25 g. trotilas) yra tinkama naudoti. Remiantis tokia išvada, teismas ši atveji dėl granatos, pripažino, kaip neteisėtą disponavimą sprogstamosiomis medžiagomis. Šis nuosprendis, buvo skundžiamas apeliacine¹³⁶ ir kasacine¹³⁷ tvarka. Abu teismai, atmetė skundus. Taigi, pagrindžiama, kad netinkamo sprogmens neteisėtas disponavimas neužtrauks baudžiamosios atsakomybės tik tuo atveju, jeigu jame nėra tinkamos naudoti sprogstamosios medžiagos.

Neteisėtas disponavimas sprogmenimis ir sprogstamosiomis medžiagomis, teismų praktikoje kvalifikuojama nedažnai. Manytina taip yra dėl to, nes šie dalykai yra pavojingi ne tik aplinkiniams, bet ir kelių tiesioginių pavojų jais disponuojantiems asmenims. Be kita ko, sprogmenų apyvartos kontrolės įstatymas, įtvirtina griežtas, šių dalykų gaminimo, prekybos ir naudojimo, nuostatas. Dėl ko asmenims, neturintiems atitinkamos licencijos, yra žymiai sunkiau įgyti šiuos objektus.

2.1.3 Pavojingos veikos kuriomis neteisėtai disponuojami šaunamieji ginklai, šaudmenis, sprogmennis ir sprogstamosios medžiagos

Pasak V. Piesliaką, „Pavojinga veika yra nusikalstamos veikos ir jos sudėties šerdis“¹³⁸ Su tokiu teiginiu sutinka ir darbo autorė, nes būtent pavojingos veikos padarymas duoda pagrindą pradėti ikiteisminį tyrimą, kadangi tai matoma išoriškai. BK 11 str., bei BK 12 str. numato, kad nusikaltimas ir baudžiamasis nusižengimas yra pavojinga ir baudžiamajame įstatyme uždrausta veika. Todėl be pavojingos veikos atlikimo, negali būti vertinamos kitos nusikalstamos veikos sudėties požymiai. Veikimas pasireiškia įvairių veiksmų, kuriais kėsinamasi į baudžiamojo įstatymo saugomus teisinius gėrius, atlikimu. Kiekvieną veikimą sudaro sąmoningas ir valingas žmogaus kūno judesys.¹³⁹

Tokie žmonių veiksmai kaip gaminimas, įgijimas, laikymas, nešiojimas, gabenimas, siuntimas, panaudojimas, bei realizavimas, savaime nesudaro pavojingos nusikalstamos veikos. Žvelgiant į BK 253 str. prasmę, tokie veiksmai pripažįstami pavojingi t. y. baudžiamojo įstatymo draudžiamomis veikomis, tik neturint atitinkamo leidimo disponuoti šaunamaisiais ginklais, šaudmenimis, sprogmennis ar sprogstamosiomis medžiagomis. Pagal tai, darytina išvada, jog norint asmenį patraukti baudžiamojon atsakomybėn, visu pirmą reikia įrodyti, kad asmuo neturi tam reikiamo leidimo, kurio išdavimo reikalavimus reglamentuoja Ginklų ir šaudmenų kontrolės

¹³⁶ Lietuvos apeliacinio teismo 2021 m. kovo 7 d. nutartis Nr. 1A-127-579/2022, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. kovo 18 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=9492f5a8-f554-4c7a-b7c4-7c22d41546ab>

¹³⁷ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2023 m. sausio 12 d. nutartis Nr. 2K-71-628/2023, *supra note*, 76.

¹³⁸ Piesliakas, *supra note*, 65: 229.

¹³⁹ Abramavičius, *supra note*, 90: 173.

įstatymas.¹⁴⁰ Ar asmuo turi atitinkamą leidimą, galima nesunkiai patikrinti licencijos informacinę sistemą. „Ginklo savininkui išduodamas ginklo teisėtą turėjimą patvirtinantis pažymėjimas, kuriame nurodomas asmens vardas, pavardė, asmens kodas, ginklo rūšis, markė, modelis, šovinio tipas, ginklo identifikacinis numeris, ginklo pažymėjimą išdavęs asmuo, ginklo pažymėjimo numeris ir išdavimo data. Šie duomenys įtraukiami į Policijos licencijuojamos veiklos informacinę sistemą.“¹⁴¹

Tačiau darbo autore atkreipia dėmesį, kad aiškinantis lingvistiškai BK 253 str. dispozicijoje pateikiama, „*neturėdamas leidimo*“, sąvoką, galima suprasti, kad į šį straipsnį patenka tik tie šaunamieji ginklai, šaudmenis, sprogmenis ar sprogstamosios medžiagos, kuriems reikalingas leidimas, tačiau asmuo tokio neturinti. Bet vien tik leidimo neturėjimas, nėra vienintelis požymis, nulemiantis veikos neteisėtumą. Šiuo atveju svarbu prisiminti pirmame skyriuje aptartus aspektus dėl ginklų klasifikacijos. Kaip yra žinoma, pateikiami keturių kategorijų ginklai, iš kurių į trys kategorijas patenka ginklai, kuriems reikalingas leidimas. Paskutinės kategorijos ginklai, nereikalauja turėti leidimo. Šioje kategorijoje numatytas tik vienas šaunamasis ginklas - pneumatinis, kurio sviedinio kinetinė energija yra nuo 2,5 džaulio (J) iki 7,5 džaulio (J). Tokiam ginklui turėti pakanka atitikti amžiaus cenzą. Iš to seka, kad tokio ginklo disponavimo neteisėtumą BK 253 str. koncepcijoje, lemtu, tik atitinkamo amžiaus neatitikimas, o ne leidimo neturėjimas. Taip pat, pabrėžiama, kad įstatymas atskirai numato dar vieną kategoriją – uždrausti ginklai, kuriuos gali turėti tik tam tikri subjektai. Atitinkamai, preziumuojama, kad tokiems ginklams leidimas nėra išduodamas, jokiais aplinkybėmis. Tačiau net ir specialieji subjektai, tokie kaip nacionaliniai, respublikiniai ir savivaldybių muziejai, abejotina, ar gali uždraustus ginklus, pavyzdžiui nešiotis ar naudoti. Manytina, kad tokie subjektai, tokius ginklus griežtai gali turėti tik muziejaus ribose. Dėl šios priežasties, darytina išvada, kad visi atvejai, kuomet asmenys disponuoja uždraustais ginklais, bus neteisėti ir užtraukiantis baudžiamąją atsakomybę pagal BK 253 str.

Taip pat, leidimas disponuoti šaunamaisiais ginklais ar šaudmenimis, yra suteikiamas konkrečioms veiksmas. Remiantis Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo 2 str. 42 d., 44 d. ir 45 d.,¹⁴² asmuo turintis leidimą, gali įgyti, laikyti ir nešiotis. O tam, kad asmuo teisėtai gamintų, gabentų, prekiautu, taisytu ar perdirbtu, bei nuomotu šaunamuosius ginklus ar šaudmenis, šis turi turėti atitinkamą licenciją, kaip ūkinė veikla. Iš to seka, kad leidimo turėjimas, nesuteikia galimybių asmeniui gaminti, perdirbti ar kitaip disponuoti šaunamuoju ginklu ar šaudmenimis, negu numatyta

¹⁴⁰ „Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymas“, *supra note*, 1.

¹⁴¹ Lietuvos Aukščiausiojo teismo 2023 m. vasario 9 d. nutartis Nr. 2K-14-511/2023, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. kovo 20 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=96f0ac64-8ca3-48c3-b68a-c69aba90b8c5>

¹⁴² „Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymas“, *op. Cit.*

leidime. Panaši situacija susiklosčiusi ir su sprogmenimis ir sprogstamosiomis medžiagomis. Sprogmenų apyvartos įstatymas, nenumato leidimo disponuoti, minėtais objektais, išdavimo. Šiuo atveju yra išduodamos licencijos tik tokių dalykų gamybai, prekybai ir naudojimui. Pastarasis suprantamas kaip, „sprogmenų naudojimu suteikia teisę įsigyti, laikyti, saugoti, gabenti ir naudoti sprogmenis.“¹⁴³ Dėl šios priežasties, daroma tokia pati išvada, kad turint licenciją sprogmenų gaminimui, asmuo negali tuos sprogmenis pavyzdžiui gabenti ar naudoti. Jeigu pažvelgti į BK 253 str. įtvirtintas pavojingas veikas, matome vieną iš jų nešiojimą. Tokio veiksmo, nenumato jokią sprogmenų licenciją. Todėl preziumuojama, kad sprogmenų ar sprogstamųjų medžiagų nešiojimas, visais atvejais bus neteisėtas.

Apibendrinant neteisėtumo požymį, pabrėžtina, kad „neturėdamas leidimo“, neturėtų būti suprantamas siaurąją prasmę. BK 253 str. pavojingumą lemia tai, kad disponuojama šaunamuoju ginklu, šaudmenimis, sprogmenimis ar sprogstamosiomis medžiagomis, neturint leidimo ar licencijos, neatitinkant reikiamo amžiaus, kai tai susiję su šaunamaisiais ginklais, kurių apyvarta Lietuvoje yra visiškai uždrausta, arba atliekami veiksmai, kurių nenumato išduotas leidimas ar licencija.

Sekantis svarbus aspektas, BK 253 str. sudėčiai konstatuoti, svarbu tinkamai įvertinti gaminimo, įgijimo, laikymo, nešiojimo, gabenimo, siuntimo, panaudojimo ar realizavimo faktą. Baudžiamajai atsakomybei kilti, pakanka padaryti bent viena iš nurodytų veikų. Tokia nusikalstamos veikos sudėtys, yra vadinamos kaip „sudėtimis su alternatyviais veikos požymiais.“¹⁴⁴ Teisminėje praktikoje dėl alternatyvių veikų BK 253 str. prasme nurodyta, „Neteisėtas disponavimas šaunamaisiais ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis, sprogstamosiomis medžiagomis (BK 253 straipsnis) pasireiškia keliais arba vienu iš nurodytų alternatyvių veiksmų.“¹⁴⁵ Taip pat, akcentuojama, kad „Alternatyvių BK 253 straipsnio 1 dalyje numatytų veikos požymių inkriminavimas yra vienas nuo kito nepriklausomas, tad vieno iš jų panaikinimas neturi įtakos kitų veikos požymių inkriminavimui.“¹⁴⁶ Atsižvelgiant į tai, daroma išvada, kad nusikalstama veika, kuri pasireiškia keliais pavojingais veikimais, būtina nustatyti šio veikimo padarymo aplinkybes atskirai.

Siekiant aiškumo ir tikslumo, toliau bus aiškinamos BK 253 str. pavojingos veikos atskirai, kaip savarankiški baudžiamajame įstatyme uždraustos veikos. Pirmoji veika, straipsnio 1 dalyje yra numatyta, kaip gaminimas. Literatūroje pateikiama, kad ginklų, jų pagrindinių dalių, priedėlių ir

¹⁴³ „Lietuvos Respublikos sprogmenų apyvartos kontrolės įstatymas“, *supra note*, 2.

¹⁴⁴ Piesliakas, *supra note*, 65: 248

¹⁴⁵ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. birželio 2 d. nutartis Nr. 2K-261-677/2015, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. kovo 21 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=Odd76962-3e31-470c-8a92-ff68a682753a>

¹⁴⁶ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. rugsėjo 25 d. nutartis Nr. 2K-406/2012, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. kovo 21 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=97f308fa-2e41-46fd-bfba-1a66cd0c8a2c>

šaudmenų surinkimas į visumą, yra laikoma kaip gamyba.¹⁴⁷ Pastebėtina, kad šis gaminimo supratimas yra nukreiptas tik į šaunamųjų ginklų, bei šaudmenų gamybą, nes apibrėžimas pateikiamas remiantis Ginklų ir šaudmenų įstatymu. Tuo tarpu baudžiamojo kodekso komentaras, pateikia, kad „gaminimas – tai jų rinkimas, neturint leidimo, iš atskirų detalių“¹⁴⁸. Toks aiškinimas yra tinkamesnis, nes jis apima bendrai, visų BK 253 str. įtvirtintų dalykų gamybą. Pabrėžtina, kad gaminimas gali apimti ne tik, naujo šaunamojo ginklo, šaudmens ar sprogmens sukūrimą, pagal pramoninės gamybos technologijas ar kaltininko pasirinktu būdu, bet ir perdurbant jau esamus dalykus.¹⁴⁹ Lingvistiškai vertinant ši alternatyvų požymį, norint patraukti asmenį baudžiamajon atsakomybėn, nebūtinai pagaminimo faktas. Pakanka įrodyti, kad jis gamina šaunamąjį ginklą, šaudmenis, sprogmenis ar sprogstamąsias medžiagas. Tačiau maža tikimybė, kad asmuo gali būti užkluptas paties proceso metu. Tokios situacijos nepavyko rasti ir teismų praktikoje. Todėl, nesant pagaminimo faktui, reikia atsižvelgti į visas reikšmingas aplinkybes, kurios nekelia abejonių, kad asmuo tokią veika užsiima.

Tam puikus pavyzdys būtų Klaipėdos apylinkės teismo išnagrinėta byla, kurioje buvo nustatyta, kad kaltininkas įgijo ir laikė 31 šovinį, bei pasikėsino pagaminti šaunamąjį ginklą. Tokie asmens veiksmai buvo kvalifikuojami pagal BK 253 str., BK 22 str. 1 d. ir 253 str. 1 d., kaip du atskiri nusikaltimai.¹⁵⁰ Teismas pasikėsiniimą pagaminti grindė tokiomis aplinkybėmis, „Iš 2020-12-23 - 2021-01-22 kitų objektų apžiūros protokolo matyti, jog kaltinamasis intensyviai domėjosi šaunamaisiais ginklais, [...] Standžiajame diske aptikti duomenys, kad kompiuterio darbalaukyje buvo išsaugota skaitmeninė byla, kurioje yra 152 skaitmeniniai failai su automatinio ginklo "AK-47 Kalašnikov" detaliomis konstrukcijos schemomis. [...] Akivaizdu, jog kaltinamasis turėjo pakankamai žinių apie šaunamojo ginklo dalis, taip pat ir apie pagrindinę šaunamojo ginklo dalį – vamzdį [...] pagamindamas minėtam šaunamajam ginklui tinkamą pagrindinę dalį – savadarbio vamzdžio pusgaminį [...] Lietuvos Respublikos kriminalistinių tyrimo centro išvadoje konstatuota, jog kratos metu rastas ir paimtas vamzdis yra šaunamojo ginklo dalis – pagrindinės šaunamojo ginklo [...] Taigi, atsižvelgus į nustatytas byloje aplinkybes bei įvertinus duomenis, paminėtus aukščiau, nekyla abejonių, jog kaltinamasis kryptingai rinko ginklų gamybai reikalingą informaciją, schemas, modelius, ginklo sudedamąsias dalis, technines charakteristikas [...] jis suvokė pavojingą pradedamos veikos pobūdį ir siekė tą veiką pabaigti, tačiau nebuvo įgyvendinti visi objektyvieji nusikalstamos

¹⁴⁷ Milinis, *supra note*, 7: 409.

¹⁴⁸ Abramavičius, *supra note*, 6: 255.

¹⁴⁹ Milinis, *op. cit.*

¹⁵⁰ Klaipėdos apylinkės teismo 2022 m. balandžio 26 d. nuosprendis Nr. 1-332-718/2022, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. kovo 22 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaiska/tekstas.aspx?id=e5a5a6bd-c20b-4741-bf5f-1ef20d608a79>

veikos požymiai, tai yra veika nebuvo baigta dėl nuo jo valios nepriklausančių aplinkybių. Ši kaltinamojo R. K. veika kvalifikuojama pagal BK 22 straipsnio 1 dalį ir 253 straipsnio 1 dalį.¹⁵¹ Tokios aplinkybės, kaip informacijos rinkimas, vamzdžio pagaminimas, deaktyvuoto nešaunamojo ginklo turėjimas, buvo pakankamas pagrindas pripažinti, kad asmuo kėsinosi pagaminti šaunamąjį ginklą.

Darbo autore pritaria, kad tokios aplinkybės atskleidžia asmens siekį gaminti šaunamąjį ginklą, tačiau nesutinka su nusikalstamos veikos kvalifikavimu. Jau buvo minėta, kad BK 253 str. yra formali, todėl laikoma baigta nuo pavojingų veikų atlikimo. Nei teisminėje praktikoje, nei literatūroje, nepavyko rasti išaiškinimo, kokius veiksmus pakanka atlikti, norint asmeniui inkriminuoti gaminimą BK 253 str., prasme. Todėl siekiant aiškumo, atsižvelgiama į kitas nusikalstamas veikas, kuriose gaminimas yra pripažįstamas kaip pavojinga veika. Kaip pavyzdį, galima pateikti netikrų pinigų ar vertybinių popierių gaminimo, laikymo arba realizavimo (BK 213 str.)¹⁵² nusikalstama veika. Iki 2016 metų, šiame straipsnyje buvo įtvirtinta „pagamino“ sąvoka.¹⁵³ Aiškinamajame rašte dėl straipsnio pakeitimo, pateikiama, kad pagaminimas yra siejamas su galutiniu rezultatu, tuo tarpu pats gaminimo procesas nėra laikomas baigtu nusikaltimu BK 213 str. prasme.¹⁵⁴ Todėl šiais pakeitimais buvo kriminalizuotas netikrų pinigų ir pinigų gaminimas, kaip procesas. Taipogi, tokia pavojinga veika numatyta neteisėto naminių stiprių alkoholinių gėrimų, nedematūruotų ar dematūruoto etilo alkoholio disponavime (BK 201 str.)¹⁵⁵. Šioje nusikalstamoje veikoje, gaminimo baigtumas, pripažįstamas „nuo gaminimo proceso pradžios, todėl nebūtina, kad būtų pagaminta bent kiek šio produkto.[...] Inkriminuojant naminės degtinės gaminimą būtina išvada, kad kaltininkas siekė pagaminti stiprų (18 pro. Ir daugiau) gėrimą.“¹⁵⁶ Be kita ko, gaminimas yra numatytas BK 259 str. ir BK 260 str. LAT šiuo atveju pateikia išaiškinimą, kad „narkotinių medžiagų gaminimas – tai aktyvus procesas, kurio metu siekiama bet koku būdu išgauti iš augalo (kanapių) tinkamas svaigintis medžiagas, toks procesas apima augalų nupjovimą, rūšiavimą, smulkinimą, džiovinimą ir pan.; gaminimas kaip procesas laikomas baigtu, kai pagaminamas bet koks narkotinės ar psichotropinės medžiagos kiekis, tinkamas vartoti (svaigintis), tačiau gaminimo baigtumas neturi reikšmės baudžiamajai atsakomybei kilti pagal

¹⁵¹ Klaipėdos apylinkės teismo 2022 m. balandžio 26 d. nuosprendis Nr. 1-332-718/2022, *Supra note*, 150.

¹⁵² „Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas“, *supra note*, 3.

¹⁵³ „Baudžiamojo kodekso 7, 213, 217, 218, 224(1) straipsnių ir Kodekso priedo pakeitimo įstatymo projekto LYGINAMASIS VARIANTAS“, e-seimas, žiūrėta 2024 m. kovo 22 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/ad46d38012811e6aa14e8b63147ee94?jfwid=1bc6m50dyz>

¹⁵⁴ „Įstatymų projektų XIIP-4358, XIIP-4359 AIŠKINAMASIS RAŠTAS“, e-seimas, žiūrėta 2024 m. kovo 22 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/95ec2b30128211e6aa14e8b63147ee94>

¹⁵⁵ „Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas“, *op. cit.*

¹⁵⁶ Milinis, *supra note*, 7: 41.

BK 260 straipsnį. BK 260 straipsnio prasme narkotinių (ar psichotropinių) medžiagų gaminimas nėra tapatus jų pagaminimui, reiškiančiam baigtą procesą.¹⁵⁷

Taigi, darytina išvada, kad gaminimas ir pagaminimas yra dvi skirtingos veikos, nes skiriasi baigtumo momentas. Iš to seka, kad prieš tai pateiktoje byloje, asmens nusikalstama veika negalėjo būti kvalifikuojama kaip pasikėsinimas pagaminti šaunamąjį ginklą, nes tokios veikos, kaip pagaminimas, BK 253 str. 1 d. nenumato. Kaltininko nusikalstama veika turėjo būti kvalifikuota kaip gaminimas šaunamojo ginklo. Kadangi byloje įrodyta, kad kaltinamasis pagamino šaunamojo ginklo pagrindinę dalį – vamzdį, taip pradėdamas gaminimo procesą.

Sekančioje byloje, taipogi buvo nustatytas gaminimo faktas, remiantis kaltininko parodymais, paties sprogimo buvimo ir specialisto išvadomis.¹⁵⁸ Byloje teismas vertindamas gaminimo faktą, atsižvelgė į šias aplinkybes: „Kaltinamasis kaltę dėl šios veikos padarymo pripažino iš dalies, paaiškindamas, kad ketino pagaminti fejerverką. Būtent tuo tikslu, kaltinamojo teigimu, jis vyko į turgų įsigyti atitinkamų medžiagų, o internete ieškojo informacijos, kaip sprogmenį pagaminti. Liudytoja R. P. patvirtino, kad sūnui darant fejerverką kažkas sprogo, sūnus buvo apdegęs. Aplinkybes, kad gaminant, kaip A. S. nurodė, fejerverką, įvyko sprogimas, dėl ko kaltinamasis patyrė nudegimus ir buvo stacionarizuotas, patvirtina ir teismo ištirti rašytiniai įrodymai. Įvykio vietoje buvo rastos birios medžiagos, kurios pateiktos tirti specialistams. Atlikus objektų tyrimą buvo nustatyta, kad rastos medžiagos pačios savaime nėra sprogstamosios ir apyvartoje nėra draudžiamos ir kad panaudojant tirti pateiktas medžiagas sprogstamųjų medžiagų pagaminti negalima dėl sprogstamųjų medžiagų gamybai netinkamų aliuminio drožlių dalelių charakteristikų. Vis dėlto, pats kaltinamasis pripažino, kad gamino sprogstamąsias medžiagas, be kita ko, ir įvyko sprogimas.“¹⁵⁹

Apibendrinant pastarąsias situacijas, nors ir asmuo nebūtinai turi jau galutinai pagamintą šaunamąjį ginklą, šaudmenis, sprogmenis ar sprogstamąsias medžiagas, gaminimo faktą galima įrodyti remiantis aplinkybėmis, kurios atskleidžia, kad asmuo domisi gaminimu, bei pagrindinių dalių pagaminimas. O taip pat medžiagų, dalių ir kitų būtinųjų objektų rinkimas, bei turėjimas, kurios visumoje gali sudaryti BK 253 str. dalykus.

Tuo tarpu BK 253 str. 2 d., kaip alternatyvią pavojingą veiką, numato pagaminimą. Remiantis tuo, kad gaminimo, kaip proceso, atveju, norint asmenį patraukti baudžiamojon atsakomybėn,

¹⁵⁷ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. rugsėjo 25 d. nutartis Nr. 2K-237-689/2018, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. gegužės 19 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=624282c2-069e-4afe-adca-e93db2261e54>

¹⁵⁸ Kauno apylinkės teismo 2023 m. gegužės 11 d. nuosprendis Nr. 1-33-1127/2023, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. kovo 24 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=d845bf85-6425-4f71-99ec-7a70ef53f22c>

¹⁵⁹ *ibid.*

nebūtinasis rezultatas, pagaminimo atveju, rezultatas yra būtinasis požymis. Iš to seka, kad norint asmenį patraukti baudžiamajon atsakomybėn pagal BK 253 str. 2 d., jis turi pagaminti 3 ar daugiau šaunamuosius ginklus, didelį kiekį šaudmenų, sprogmenų ar sprogstamųjų medžiagų arba didelės sprogstamosios galios šaudmenis, sprogmenis ir sprogstamąsias medžiagas. Jeigu ši veika nebaigta dėl ne nuo kaltininko priklausančių aplinkybių ir yra pagrįstos aplinkybės, nekeliančios abejonių, kad asmuo ketino pagaminti BK 253 str. 2 d. minimus dalykus, jo veika turi būti kvalifikuojama kaip pasikėsinimas.

Sekanti, neretai inkriminuojama, pavojinga veika – įgijimas. Ši veika suprantama, kaip tam tikras sandoris, kuris suteikia asmeniui savo nuožiūrą valdyti šaunamuosius ginklus, šaudmenis, sprogmenis ar sprogstamąsias medžiagas. Aiškinantis šį požymį, galima remtis teismų praktika susijusia su neteisėto disponavimo narkotinėmis, psichotropinėmis medžiagomis, nes šios nusikalstamos veikos sudėtis, taipogi numato įgijimą, kaip veiką. Šios medžiagos įgyjamos, tuomet, kai asmuo užvaldo psichotropines ar narkotines medžiagas, atliekant tokius veiksmus, kaip pirkimą, mainus, atsiimant skolą, gaunant kaip dovaną, pasisavinant ir pan.¹⁶⁰ Todėl preziumuojama, jog šaunamųjų ginklų, šaudmenų, sprogmenų ar sprogstamųjų medžiagų įgijimas, tai atlygintinas ar neatlygintinas sandoris, kai kaltininkas šiuos objektus jau turi prie savęs ir tampa faktiniu valdytoju.

Analizuojant teismų praktika, pastebima, kad neretai įgijimo požymis inkriminuojamas nepagrįstai, nes nėra nustatytos aplinkybės grindžiančios tokio fakto buvimą. Akivaizdu, kad asmuo laikantis šaunamąjį ginklą, šaudmenis, sprogmenis ar sprogstamąsias medžiagas, tam tikru būdu, laiku ir tam tikroje vietoje neteisėtai įgijo šiuos dalykus. Tačiau teismas privalo šį požymį pagrįsti įrodymais, o ne prielaidomis. Tokia nuostata formuojama ir teismineje praktikoje, „Įstatymo reikalavimai bei teismų praktika yra suformavusi aiškius kriterijus, jog apkaltinamasis nuosprendis negali būti grindžiamas prielaidomis, kad kiekvienas inkriminuojamos nusikalstamos veikos sudėties požymis gali būti konstatuojamas tik tada, kai jo buvimą neginčijamai patvirtina teisiama jame posėdyje išnagrinėtų įrodymų visuma. Šios nuostatos turi būti laikomasi ir tais atvejais, kai BK specialiosios dalies tame pačiame straipsnyje nurodomi keli alternatyvūs veiksmai, kurių kiekvieną padarius, gali būti savarankiškas kaltininko baudžiamosios atsakomybės pagrindas.“¹⁶¹ Todėl vien BK 253 str. dalykų radimas pats kaltinamuosius, negali būti laikytinas kaip pagrindas, į jo nusikalstamos veikos kvalifikavimą, įtraukti ir įgijimo požymį.

¹⁶⁰ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. vasario 27 d. nutartis Nr. 2K-1-719/2020, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. kovo 24 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaiska/tekstas.aspx?id=41453d84-4ac7-4351-a602-29a1f79cb77a>

¹⁶¹ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. birželio 5 d. nutartis Nr. 2K-311/2012, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. kovo 24 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaiska/tekstas.aspx?id=d0db2778-42dc-4939-8279-87577f72d009>

Kaip vienas iš netinkamo įgijimo inkriminavimo pavyzdys, galėtų būti Kauno apygardos teismo išnagrinėta byla, dėl revolverio ir 4 šovinių neteisėto disponavimo. Teismas vertindamas įrodymus ir kvalifikuojant veiką, teigia, „Įvertinus paties kaltinamojo parodymus, kratos protokole, specialisto išvadoje užfiksuotus duomenis, neginčijamai nustatyta, kad kaltinamasis D. V., ikiteisminio tyrimo metu nenustatytais aplinkybėmis, neturėdamas leidimo įsigijo [...] Tęsdamas nusikalstamą veika, minėtą šaunamąjį ginklą bei šaudmenis neteisėtai laikė namuose [...] Kaltinamasis D. V. veikė tiesioginės tyčios forma, tai yra įgydamas ir laikydamas šaunamuosius ginklus ir šaudmenis, suvokė pavojingą nusikalstamos veikos pobūdį ir norėjo taip veikti.“¹⁶² Panašiai nusikalstama veika kvalifikuota ir kitoje byloje, konstatuojant, kad „Nagrinėjamojoje byloje nustatyta, kad kaltinamasis R. N. prieš 5–8 metus iki 2019 m. rugpjūčio 19 d. neteisėtai, tiksliai ikiteisminio tyrimo metu nenustatytu laiku, nenustatytais aplinkybėmis, neturėdamas leidimo, iš nenustatytų asmenų už nenustatytą kainą įgijo tris šaunamuosius ginklus.“¹⁶³

Šios dvi situacijos nėra vienintelės, panašiai įgijimo požymis buvo vertinimas ir kitose bylose.¹⁶⁴ Tokie teismų sprendimai nėra pagrįsti, įgijimo faktas nėra nustatytas jokiais objektyviais duomenimis. Tai patvirtina priešingas teismo sprendimas, kuriame konstatuojama, kad „Kaltinamajam inkriminuojama, kad jis ikiteisminio tyrimo metu nenustatytu laiku ir aplinkybėmis neteisėtai įgijo ir gabeną šaunamąjį ginklą ir šaudmenis. Teismas pažymi, kad kiekviena iš BK 253 straipsnio 1 dalyje nurodytų alternatyvių veikų turi atskirą (savarankišką) įrodomąją reikšmę, todėl nė viena iš jų negali būti preziumuojama („išvedama“) iš kitų minėtuose baudžiamojo įstatymo straipsniuose nurodytų ir neginčijamai įrodytų vėlesnių veikų. Byloje nėra gauta patikimų duomenų apie tai, kada, kaip, kur, iš ko A. B. įgijo jam inkriminuojamą šaunamąjį ginklą ir šaudmenis bei kur, kokiomis aplinkybėmis minėtus daiktus gabeną. Tokios aplinkybės nenurodytos ir jam pareikštame kaltinime pagal BK 253 straipsnio 1 dalį. A. B. teismo posėdžio metu tik abstrakčiai nurodė šaunamojo ginklo ir šaudmenų įgijimo aplinkybes, tačiau jų nepakanka pripažinti, kad įrodyta tokia veika. Todėl A. B. iš kaltinimo šalinamos aplinkybės, susijusios su šaunamojo ginklo ir šaudmenų neteisėtu įgijimu ir gabenimu.“¹⁶⁵

¹⁶² Kauno apygardos teismo 2022 m. birželio 22 d. nuosprendis Nr. 1-95-493/2022, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. kovo 25 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=15db713b-0049-47d5-aa55-12d24f29ebb8>

¹⁶³ Šiaulių apygardos teismo 2020 m. gegužės 14 d. nuosprendis Nr. 1-57-309/2020, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. kovo 25 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=9f386ed6-2049-4355-ba24-3962e55c3520>

¹⁶⁴ Kauno apylinkės teismo 2023 m. kovo 29 d. nuosprendis Nr. 1-896-288/2023 ir 2023 m. balandžio 25 d. nuosprendis Nr. 1-1425-917/2023, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. kovo 25 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=11c7f853-026e-4acf-a528-a701a6e02ecd>, <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=f71a41ed-fe66-484d-8679-c53912b4e1d9>

¹⁶⁵ Vilniaus miesto apylinkės teismo 2022 m. birželio 29 d. nuosprendis Nr. 1-788-1100/2022, *Supra note*, 87.

Nepagrįstas įgijimo inkriminavimas, gali būti ir tuomet, kai asmenys įgiję ginklus, o tiksliau, dujinius pistoletus (revolverius) arba vienašūvius ilguosius lygiavamzdžius šaunamuosius ginklus, iki 2010 m. lapkričio 18 d., nes iki šios datos minėtieji objektai buvo priskirti prie D kategorijos ginklų. Įstatymo pakeitimas priimtas 2010 m. lapkričio 18 d., dujinius pistoletus ir vienašūvius ilguosius lygiavamzdžius šaunamuosius ginklus perkėlė į C kategoriją, kuriems leidimas jau yra reikalingas.¹⁶⁶ Taigi įgijimas, BK 253 str. prasme, dėl šių ginklų, jeigu tai buvo padaryta iki minėtos datos, negali būti pripažintas kaip neteisėtas, nes įstatymas nereikalavo turėti leidimą tokiems ginklams įgijimo momentu.

Tokiomis aplinkybėmis rėmėsi kaltinamasis E. P. byloje, dėl neteisėto pistoleto, bei šaudmenų įgijimo, laikymo ir nešiojimo.¹⁶⁷ Kaltinamasis paaiškino, kad ginklą įgijo, kuomet leidimo ginklo įsigijimui nereikėjo t. y. iki 2010 m. lapkričio 18 d. Byloje kitų aplinkybių, pagrindžiančių įsigijimo fakto nėra, todėl teismas konstatuoja, kad "Remiantis kaltinamojo parodymais, o ir principu, kad visos abejonės vertinamos kaltinamojo naudai, kaltinamasis jį galimai įgijo dar iki 2010 m. lapkričio 18 d. Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo pakeitimo įstatymo Nr. XI-1146 įsigaliojimo. Taip pat pažymėtina ir tai, kad įsigaliojus paminėtam įstatymo pakeitimui, asmenims, o ir kaltinamajam, kilo pareiga pateikti prašymą ir gauti leidimą laikyti ginklus bei leidimą juos nešiotis. Atsižvelgiant į tai, kad byloje nebuvo nustatytas šaunamojo ginklo ir šaudmenų įsigijimo momentas ir yra nustatyta tiksli data, nuo kurios kaltinamasis šiuos šaunamąjį ginklą ir šaudmenis laikė neturėdamas tam leidimo, šios aplinkybės, nekeičiančios kaltinimo esmės, jame tikslinamos, pašalinant neteisėto įgijimo požymį ir patikslinant nusikalstamos veikos padarymo laikotarpį, kad kaltinamasis nusikalstamą veiką padarė nuo 2014 m. liepos 1 d. iki 2023 m. gegužės 24 d."¹⁶⁸ Tačiau ne visuomet teismai ši faktą vertina vienodai. Štai vienoje byloje, nustatyta, kad asmuo įgijo šaunamąjį ginklą mirus jo tėvui, kaip paveldėjimą, tačiau tuo metu šiam ginklui leidimo įstatymas nereikalavo, bet teismas kvalifikuodamas asmens nusikalstamą veiką, inkriminavo ši požymį, neatsižvelgdamas į šias aplinkybes.¹⁶⁹

Apibendrinant, daroma išvada, kad įgijimas visais atvejais turi būti tinkamai įrodytas, įvertinus visas aplinkybes. Neišvedant tokios veikos padarymo faktą, tik dėl to, kad asmuo neteisėtai

¹⁶⁶ „Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo pakeitimo įstatymas“, e-seimas, žiūrėta 2024 m. kovo 26 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.387017>

¹⁶⁷ Kauno apylinkės teismo 2023 m. rugsėjo 29 d. nuosprendis Nr. 1-2957-946/2023, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. kovo 26 d., <https://liteko.teismai.lt/viasasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=9208d35e-e033-465a-8033-a7988267fe00>

¹⁶⁸ *Ibid.*

¹⁶⁹ Šiaulių apylinkės teismo 2023 m. kovo 16 d. nuosprendis Nr. 1-260-1113/2023, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. kovo 26 d., <https://liteko.teismai.lt/viasasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=47b7b187-c196-4e33-81ca-4eb65b5eac78>

laikė šaunamąjį ginklą, šaudmenis, sprogmenis ar sprogstamąsias medžiagas. Be kita ko, svarbu nustatyti, ar įgijimo metu, ši veika buvo pavojinga t. y. neteisėta, nes pateiktose situacijose matome, kad tam tikriems šaunamiesiems ginklas įstatymas nenumatė reikalavimą turėti leidimą iki 2010 m. lapkričio 18 d. Atitinkamai nustačius, kad ginklas įgytas iki tos datos, teismas privalo atsižvelgti į tai, kad įgijimas buvo teisėtas ir neatitinkantis BK 253 str. sudėties požymius, todėl negali būti inkriminuojamas.

Viena iš dažniausiai kvalifikuojamu BK 253 str. numatytų veikų, yra būtent laikymas. Tokia veika suprantama, kaip turėjimas savo žinioje, šaunamuosius ginklus, šaudmenis, sprogmenis ar sprogstamąsias medžiagas, kai kaltininkas juos su savimi nesinešioja, bet laiko gyvenamojoje patalpoje ar kitose vietose, kurias pats pasirenka, neatsižvelgiant į trukmę.¹⁷⁰ Taigi, laikymo faktas, siejamas su BK 253 str. dalykų buvimu tam tikrose patalpose, ar kitose vietose. Todėl tais atvejais, kuomet asmuo nešioja šaunamąjį ginklą, šaudmenis, sprogmenis ar sprogstamąsias medžiagas, laikymas gyvenamojoje ar kitoje vietoje, turi būti pagrįstas, įvertinant visas aplinkybes.

Analizuojant bylas, pasitaikė tokių teismo sprendimų, kuriuose laikymas buvo inkriminuojamas remiantis nešiojimo ar gabenimo faktu. Štai pavyzdžiui kaltinamasi, Kauno apygardos teismo sprendimu, buvo nuteistas už dujinio pistoleto laikymą, bei gabenimą.¹⁷¹ Išanalizavus visą bylos medžiagą, matome, kad teismas laikymo faktą grindė tik tuo, kad šis pistoletas buvo rastas pas kaltinamąjį. Kitoje byloje, buvo nustatyta, kad prie įėjimo į naktinį klubą, policijos pareigūnai rado šaunamąjį ginklą, kuris iškrito iš kaltinamojo rankų.¹⁷² Kokioje vietoje ir kokiomis aplinkybėmis asmuo laikė minėtąjį ginklą, bylos medžiagoje nėra pateikiama. Todėl preziumuojama, jog tokia aplinkybė inkriminuota remiantis tuo, kad ginklas iškrito iš kaltinamojo rankų. Tokios situacijos, autorės nuomone, sudaro nepagrįstą laikymo inkriminavimą, nes ši veika nėra įrodyta jokiais aplinkybėmis.

Toliau nagrinėjama veika – nešiojimas. Ši veika suprantama, kaip šaunamųjų ginklų, šaudmenų, sprogmenų ar sprogstamųjų medžiagų turėjimas su savimi (drabužiuose, portfelyje ir kt.) be leidimo namuose, darbovietėje, lauke ar kitose vietose.¹⁷³ Literatūroje taip pat pabrėžiama, kad nešiojimui būdingas pasiekiamumas.¹⁷⁴ Pasiekiamumą, galima suprasti, kaip esant norui,

¹⁷⁰ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. birželio 2 d. nutartis Nr. 2K-261-677/2015, *Supra note*, 145.

¹⁷¹ Kauno apygardos teismo 2022 m. birželio 7 d. nuosprendis Nr. 1-239-844/2022, [liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. kovo 27 d., https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaiseska/tekstas.aspx?id=f91a2d1f-8b82-4ada-a1f6-99fee8a2d812](https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaiseska/tekstas.aspx?id=f91a2d1f-8b82-4ada-a1f6-99fee8a2d812)

¹⁷² Vilniaus regiono apylinkės teismo 2019 m. sausio 17 d. nuosprendis Nr. 1-27-617/2019, [liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. kovo 27 d., https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaiseska/tekstas.aspx?id=7146b8b2-0f81-4ea5-990f-89e2efa97cc4](https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaiseska/tekstas.aspx?id=7146b8b2-0f81-4ea5-990f-89e2efa97cc4)

¹⁷³ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. birželio 5 d. nutartis Nr. 2K-311/2012, *supra note*, 161.

¹⁷⁴ Milinis, *supra note*, 7: 410.

aplinkybėmis ar kitai situacijai, asmuo gali nedelsiant ištraukti iš drabužių ar rankinuko ir pasinaudoti BK 253 str., dalykais. Jau buvo aptarta, kad nešiojimo faktas, savaime negali pareziumuoti ir laikymą. Todėl svarbu atkreipti dėmesį, kad ir nešiojimo faktas, negali būti grindžiamas, remiantis laikymo aplinkybėmis. „Neteisėtas šio šaunamojo ginklo ir šaudmenų laikymas savaime nereiškia ir nesuformuoja įrodytu nusikalstamos veikos sudėties požymio – neteisėto nešiojimo, todėl negali būti preziumuojama, išvedama iš neteisėto laikymo, ir apkaltinamasis nuosprendis negali būti grindžiamas prielaidomis, todėl tai šalintina iš nuosprendžio.“¹⁷⁵

Tikslinga aptariant nešiojimą, apžvelgti ir gabenimą. Lyginant šias dvi pavojingas veikas, gali susidaryti klaidinga nuomonė, kad tai yra tapatūs veiksmai. Gabenimas, literatūroje suprantamas, kaip „šaunamųjų ginklų, šaudmenų, sprogmenų ar sprogstamųjų medžiagų perkėlimas iš vienos vietos į kitą.“¹⁷⁶ Remiantis šiuo apibrėžimu, sunku nustatyti nešiojimo ir gabenimo skirtumą. Todėl galima apžvelgti šių veiksmų apibrėžimus, kuriuos pateikia Ginklų ir šaudmenų įstatymas. „Gabenimas – ginklo ir (ar) šaudmenų pervežimas, pernešimas ir kiti transportavimo būdai tokiomis sąlygomis, kurios užtikrina, kad nebūtų galimybės ginklo ir (ar) šaudmenų panaudoti nedelsiant. [...] nešiojimas – ginklo ir (ar) šaudmenų turėjimas su savimi tokiomis sąlygomis, kuriomis ginklų ir (ar) šaudmenis galima panaudoti nedelsiant.“¹⁷⁷ Šiuo atveju darytina prielaida, kad gabenimas yra susijęs su BK 253 str. dalykų perkėlimu iš vienos vietos į kitą, be tikslo pasinaudoti. Tuo tarpu nešiojimas, yra susijęs su galimybe, pasinaudoti, bet ne perkelti. Šią prielaidą, galime pagrįsti teismine praktika. Gabenimas, dažniausiai inkriminuojamas, kuomet asmuo su savimi turi šaunamuosius ginklus, šaudmenis, sprogmenis ar sprogstamąsias medžiagas, automobilyje.¹⁷⁸ O nešiojimas, sietinas su šių dalykų turėjimu prie savęs.¹⁷⁹ Taigi, šioje vietoje svarbu nustatyti kokiu tikslu asmuo turėjo BK 253 str. dalykus su savimi, ar transporto priemonėje.

Remiantis analizuotomis bylomis, nešiojimo ir gabenimo taikymo problemų, nebuvo rasta. Tačiau, pastarojoje minėtoje byloje, dėl asmeniui nepagrįsto laikymo inkriminavimo, pastebėtina, kad teismai net nevertino nešiojimo, kaip pavojingos veikos. Jau buvo minėta, kad asmuo turėjo su savimi ginklą, kurį rado policijos pareigūnai, kai šis iškrito iš kaltinamojo rankų.¹⁸⁰ Akivaizdu, kad turėjimas

¹⁷⁵ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. birželio 5 d. nutartis Nr. 2K-311/2012, *supra note*, 161.

¹⁷⁶ Milinis, *supra note*, 7: 410.

¹⁷⁷ „Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymas“, *supra note*, 1.

¹⁷⁸ Kauno apylinkės teismo 2022 m. gegužės 16 d. nuosprendis Nr. 1-1248-336/2022, *liteko.teismai*, žiūrėta 2024 m. kovo 28 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=a5c6dd67-95a5-48a7-aedb-10cdf25fe7a9>

¹⁷⁹ Kauno apylinkės teismo 2023 m. birželio 14 d. nuosprendis Nr. 1-1961-336/2023, *liteko.teismai*, žiūrėta 2024 m. kovo 28 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=d9e996b8-85ca-432e-b2a4-108c4bfdc4eb>

¹⁸⁰ Vilniaus regiono apylinkės teismo 2019 m. sausio 17 d. nuosprendis Nr. 1-27-617/2019, *Supra note*, 172.

prie savęs ginklą, viešojoje vietoje, yra laikytinas, kaip nešiojimas. Todėl minėtoje situacijoje, asmeniui ši pavojinga veika turėjo būt inkriminuota.

Tačiau atkreipiamas dėmesys į tai, kad nuo 2023 m. birželio 1 d. įsigaliojo nauja nusikalstama veika įtvirtinta BK 253² str. - „Tas, kas nepateikdamas muitinės kontrolei ar kitaip jos išvengdamas arba neturėdamas leidimo per Lietuvos Respublikos valstybės sieną gabeno ar siuntė šaunamąjį ginklą, šaudmenis, sprogmenis, sprogstamąsias medžiagas ar strategines prekes.“¹⁸¹ Baudžiamojo kodekso pakeitimų ir papildymų įstatymu¹⁸², ši veika buvo perkelta iš kontrabandos (BK 199 str.). Kaip matome ši nusikalstama veika turi bendrų sudėties objektyviųjų požymių su BK 253 str., pvz., dalyką – šaunamieji ginklai, šaudmenis, sprogmenis ir sprogstamosios medžiagos, veikas – gabenimas ir siuntimas, todėl atsiranda būtinumas nustatyti, kaip veikos bus kvalifikuojamos. Teismų praktikoje dėl kontrabandos teigiama, kad „Teisėjų kolegija atkreipia dėmesį ir tai, kad jei asmuo, be kontrabandos, padaro ir kitų nusikaltimų, visos veikos kvalifikuojamos pagal padarytų nusikaltimų sutaptį kaltam asmeniui inkriminuojant kelis BK specialiosios dalies straipsnius, jeigu šios veikos nėra būtinas kontrabandos ar ją kvalifikuojantis požymis.“¹⁸³ Šioje nutartyje, buvo nagrinėjamas BK 199 str. ir 259 str. kvalifikavimo klausimas, tai, kad šios veikos sudaro sutaptį, grindžiama tuo, jog šios dvi veikos ima apsaugon skirtingas vertybes. Remiantis bylomis, susijusiomis su BK 253 str. matome, kad jeigu šios straipsnio dalykai yra gabenami per Lietuvos Respublikos sieną, ši nusikalstama veika kvalifikuojama kaip sutaptis su BK 199 str.¹⁸⁴ Tačiau tokios pozicijos buvo laikomasi iki naujos BK 253² str. įtvirtintos nusikalstamos veikos.

Analizuojant BK 253 str. ir BK 253² str. kvalifikavimą, galima remtis nuomone, dėl narkotinių ar psichotropinių medžiagų kontrabandos (BK 260¹ str.), kurios nuostatos taipogi buvo perkeltos iš BK 199 str. Šiuo atveju yra teigiama, kad „[...]įstatymų leidėjas, iškeldamas su kontrabanda nesusijusias normas į kitus BK skyrius pagal dalyką, siekė panaikinti dubliavimąsi su kituose skyriuose esančiomis nusikaltimų sudėtimis, dėl to baudžiamoji atsakomybė turi kilti tik už BK normą, numatančią narkotinių ar psichotropinių medžiagų kontrabandą, ir papildomai BK 259 ar

¹⁸¹ „Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas“, *supra note*, 3.

¹⁸² „Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 141, 156, 176, 178, 180, 181, 182, 183, 184, 189-1, 190, 192, 195, 196, 197, 199, 199-1, 199-2, 200, 201, 203, 204, 206, 207, 208, 209, 212, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 224-1, 246, 248, 253, 255, 256, 267, 267-1, 277, 281 straipsnių ir XXIX skyriaus pavadinimo pakeitimo, Kodekso papildymo 253-2, 256-2, 260-1, 266-1, 267-2, 267-3, 276-4, 282-1 straipsniais ir 186, 298 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymas“, *supra note*, 4.

¹⁸³ Lietuvos Aukščiausiojo teismo 2022 m. lapkričio 15 d. nutartis Nr. 2K-237-594/2022, *liteko.teismai*, žiūrėta 2024 m. kovo 29 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaiska/tekstas.aspx?id=5a3e3c34-fc21-4db3-9a22-bb7199623282>

¹⁸⁴ Lietuvos Aukščiausiojo teismo 2014 m. sausio 30 d. nutartis Nr. 2K-148/2014, *liteko.teismai*, žiūrėta 2024 m. kovo 29 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaiska/tekstas.aspx?id=5760fcb3-b135-4c31-87c1-5dafc7b29fb3>

260 normos, numatančios atsakomybę už narkotinių ar psichotropinių medžiagų gabenimą ar atsisiuntimą, neturi būti inkriminuojamos.“¹⁸⁵ Nors ir šiame teiginyje nėra pabrėžtas šaunamųjų ginklų, šaudmenų, sprogmenų ar sprogstamųjų medžiagų gabenimo kvalifikavimas, tačiau darbo autorės nuomone, tai turėtų būti aiškinama analogiškai kaip ir narkotinių ar psichotropinių medžiagų gabenimo atveju. Taigi remiantis tuo, darbo autorės nuomone, kuomet neturint leidimo per Lietuvos Respublikos sieną gabenami šaunamieji ginklai, šaudmenis, sprogmenis ar sprogstamąsias medžiagas, asmenų nusikalstamą veiką, papildomai pagal BK 253 str. neturėtų būti kvalifikuojami.

Sekanti pavojinga veika, realizavimas, suprantamas kaip sandoris, pavyzdžiui, parduodant, mainant, dovanojant ir pan., dėl ko BK 253 str. dalykai yra perduodami tretiesiems asmenims.¹⁸⁶ Tai priešinga veika, įgijimui. Įgijimo metu, asmuo įvykdo sandorį siekiant užvaldyti šaunamąjį ginklą, šaudmenis, sprogmenis ar sprogstamąsias medžiagas, tuo tarpu realizavimo atveju, šis perleidžia šiuos dalykus kitiems asmenims, siekiant sau turtinės ar kitokios naudos. Analizuotose bylose, ši pavojinga veika, nebuvo kvalifikuota, todėl plačiau apie tai nebus nagrinėjama.

Buvo aptartos visos pavojingos veikos, kurios yra įtvirtintos nuo baudžiamojo kodekso įsigaliojimo pradžios t. y. nuo 2002 m. Tačiau nuo 2023 m. birželio 1 d. įsigaliojus naujamajam straipsnio pataisai¹⁸⁷, buvo įtvirtintos naujos alternatyvios pavojingos veikos – siuntė ir panaudojo. Akivaizdu, kad nei literatūroje, nei teismų praktikoje šių veikų išaiškinimo nėra, nes magistro baigiamojo darbo rašymo metu, nuo įstatymo pakeitimų nepraėjo nei vieneri metai. Per šį laikotarpį nebuvo išleisti nauji vadovėliai, ar kita literatūra, be kita ko, kol kas nėra ir LAT nutarimų dėl šių veikų. Todėl siekiant išanalizuoti šias dvi naujas pavojingas veikas, bus atsižvelgiama į kitų nusikalstamų veikų sudėčių išaiškinimą.

Siuntimas, aiškinant BK 259 str. ir BK 260 str. prasme, suprantamas, kaip „vienas iš medžiagų gabenimo būdų, kuriam būdinga tam tikra specifika – medžiagos šiuo būdu keliauja be paties siuntėjo.“¹⁸⁸ Atsižvelgiant į tai, kad kaltinamasis pats nedalyvauja gabenimo metu, iškyla neaiškumu, kokiomis aplinkybėmis remiantis, galima asmeniui inkriminuoti siuntimo požymį. Į šį klausimą, gali atsakyti teismų praktika, kurioje konstatuojama, kad „narkotinių ar psichotropinių

¹⁸⁵ Mykolo Romerio universitetas. *Lietuvos teisė 2023: Esminiai pokyčiai*. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2023, 82.

¹⁸⁶ Milinis, *supra note*, 7: 410.

¹⁸⁷ „Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 141, 156, 176, 178, 180, 181, 182, 183, 184, 189-1, 190, 192, 195, 196, 197, 199, 199-1, 199-2, 200, 201, 203, 204, 206, 207, 208, 209, 212, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 224-1, 246, 248, 253, 255, 256, 267, 267-1, 277, 281 straipsnių ir XXIX skyriaus pavadinimo pakeitimo, Kodekso papildymo 253-2, 256-2, 260-1, 266-1, 267-2, 267-3, 276-4, 282-1 straipsniais ir 186, 298 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymas“, *supra note*, 4

¹⁸⁸ Milinis, *op. Cit.*, 459.

medžiagų siuntimu pripažįstamas jų buvimo, laikymo vietos pakeitimas; dažniausiai tokios medžiagos siunčiamos paštu, bagažu ir pan., o jas siunčiantis asmuo šių medžiagų perkėlimo procese paprastai nedalyvauja. Todėl kvalifikuojant veiką pagal BK 260 straipsnio 3 dalį, kaip disponavimą narkotinėmis ar psichotropinėmis medžiagomis, atsižvelgus į inkriminuojamų alternatyvių veikų turinį, kiekvienu atveju nėra būtina nustatyti kaltinamojo fizinį kontaktą su šiomis medžiagomis ir galimybę daryti joms kokį nors poveikį. Narkotinių ar psichotropinių medžiagų siuntimu gali būti pripažįstami tiek siuntą išsiunčiančiojo asmens, tiek ir siekiančio tokią siuntą atsisiųsti asmens aktyvūs veiksmai, dalyvaujant siuntimo procese (pvz., užsisakant siuntą, nurodant gavėją ir kt.). Tokia veika laikoma baigta nuo psichotropinės medžiagos išsiuntimo, nepriklausomai nuo to, ar ši medžiaga pasiekė gavėją ir ar jis realiai turėjo galimybę šiomis medžiagomis pasinaudoti.¹⁸⁹ Iš to daroma išvada, jog asmens padarytos nusikalstamos veikos – siuntimo faktas, yra sprendžiama, atsižvelgiant į tokias aplinkybes, kaip siuntos užsakyme pateiktus duomenys. Su tuo sutiktina, nes tokie duomenys, kaip adresas, telefono numeris, vardas ir pavardė (ypač jeigu siunčiama paštu), būtina pateikti, norint gauti siuntą. Tačiau siuntėją nustatyti yra sunkiau, nes dažniausiai iš jo nėra reikalaujama pateikti jokios asmeninės informacijos. Nustatyti siuntėją, manytina, galima remiantis atsiskaitymo už siuntimo paslaugas, duomenimis.

Grįžtant prie neteisėto disponavimo šaunamaisiais ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis ar sprogstamosiomis medžiagomis, galima parežiumuoti, kad siuntimo aplinkybės yra laikytinos identiškomis kaip ir disponavimo narkotinėmis ar kitomis psichotropinėmis medžiagomis. Šiuo atveju skiriasi tik nusikalstamos veikos dalykas, tačiau pati pavojinga veika, suprantama vienodai.

Svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad pirminė BK 253 str. redakcija, kurioje nebuvo įtvirtintas siuntimas, galiojo 20 m. Todėl kyla klausimas, ar toks įstatymo leidėjo sprendimas yra pagrįstas. Aiškinamajame rašte, dėl šių pakeitimų yra nurodyta, kad „Atsižvelgiant į tai, kad BK projektu siūloma panaikinti BK 199 straipsnio 2 ir 4 dalis, baudžiamąją atsakomybę už šiose dalyse nurodytų daiktų ar medžiagų neteisėtą gabenimą per Lietuvos Respublikos sieną numatant šių veikų kėsinimosi objektą atitinkančiose BK specialiosiose normose, bei į tai, kad tam tikri daiktai ar medžiagos gali būti ne tik gabenami, bet ir siunčiami per Lietuvos Respublikos sieną, BK 253, 256, 267 ir 2671 straipsnių dispozicijos papildomos siuntimo veikomis, kurios šiuo metu minėtose dispozicijoje nėra nurodytos.“¹⁹⁰ Taigi įstatymo leidėjas, įtvirtino neteisėtą šaunamųjų ginklų, šaudmenų, sprogmenų ir

¹⁸⁹ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. gruodžio 22 d. nutartis Nr. 2K-561-511/2015, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. kovo 29 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaiska/tekstas.aspx?id=a8bad62f-3b45-4a55-9f9e-eb8ae2e05c99>

¹⁹⁰ „AIŠKINAMASIS RAŠTAS dėl įstatymų projektų Reg. Nr. XIII P-4856(2)- XIII P-4859(2)“, e-seimas, žiūrėta 2024 m. kovo 29 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/cdcef910a45d11ecaf79c2120caf5094>

sprogstamųjų medžiagų siuntimą, dėl tos priežasties, nes panaikinamas BK 199 str. 2 d. ir 4 d., kuris numatė minėtųjų objektų kontrabandą. „Gabenimas suprantamas kaip bet koks daiktų transportavimas per valstybės sieną, per muitinę arba ją apeinant. Tai gali būti daiktų vežimas bet kokiomis transporto priemonėmis, siuntimas paštu, nešimas pėsčiomis, taip pat jų transportavimas naudojant vamzdynus, elektros linijas, vandentiekius, oro ar vandens sroves ir panašiai.“¹⁹¹ Tačiau jau minėta, kad vietoj BK 199 str. 2 d., įtvirtinamas BK 253² str., kuris taipogi numato siuntimą, kaip pavojingą veiką, todėl kyla klausimas, ar būtent dėl šios priežasties įstatymo leidėjas, BK 253 str. papildė alternatyvias veikas, siuntimu.

Vis tik, apibendrinant tai kas išdėstyta, darbo autore daro išvadą, kad BK 253 str. siuntimo, kaip pavojingos veikos, įtvirtinimas yra pagrįstas. Šiomis dienomis, siuntų siuntimas paštu, kurjeriais, paštomatais ir pan. yra labai dažnas dalykas. Smarkiai plečiantis internetiniai prekybai, visuomenė vis dažniau renkasi apsipirkimą iš namų. Užsakant prekes namo ar į kitus atsiėmimo punktus. Dėl šios priežasties, neatmetama galimybė, kad asmuo gali internetu įsigyti ir atsisiųsti šaunamąjį ginklą, šaudmenis, sprogmenis ir sprogstamąsias medžiagas. Jau buvo aptarta, kad gabenant šaunamuosius ginklus, šaudmenis, sprogmenis ir sprogstamąsias medžiagas, kaltinamasis pats dalyvauja. Siuntimo atveju kaltinamasis, siunčiamus dalykus, pats negabena, todėl būtina, kad tokia pavojinga veika, kaip neteisėtas siuntimas, būtų įtraukta į BK 253 str. sudėtį, neatsižvelgiant į tai, ar siunčiama kertant Lietuvos Respublikos sieną.

Sekanti pavojinga veika – panaudojimas. Panaudojimą, kaip alternatyvią pavojingą veiką, numato BK 256 str. Literatūroje teigiama, kad ši pavojinga veika, suprantama, kaip naudojimas medžiagomis ar šaltiniais, bet koku būdu, neatsižvelgiant į tai, ar tai daroma pagal objektų paskirtį ar darant nusikaltimus.¹⁹² Tuo tarpu pavojinga veika, panaudojimas, numatytas BK 300 str., yra suprantamas, kaip kaltininko veiksmai neteisėtai pradedant netikro ar suklastoto dokumento teisinę apyvartą, siekiant įrodyti juridinius faktus ar kitas teisinę reikšmę turinčias aplinkybes.¹⁹³ Aptarti atvejai, leidžia teigti, kad panaudojimas, tai tam tikru dalykų naudojimas pagal jų paskirtį. Grįžtant prie BK 253 str., galima teigti, kad panaudojimas, gali būti suprantamas kaip, kaltininko veiksmai, kai jis iššovė šaudmenį iš šaunamojo ginklo arba susprogdino sprogmenis ar sprogstamąsias medžiagas t. y. šie dalykai naudojami pagal jų paskirtį. Tačiau kyla klausimas, ar pavyzdžiui ginklo demonstravimas ar grasinimai juo yra laikytinas, kaip panaudojimas BK 253 str. prasme? Kadangi

¹⁹¹ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjų senato 2003 m. gruodžio 29 d. nutarimas „Dėl teismų praktikos kontrabandos byloje“, teisesgidas, žiūrėta 2024 m. kovo 29 d., <https://www.teisesgidas.lt/modules/paiska/lat.php?id=26465>

¹⁹² Milinis, *supra note*, 7: 436.

¹⁹³ *Ibid*, 775.

tokiais atvejais nėra atliekamas šūvis, ar susprogdinami sprogmenys ar sprogstamosios medžiagos. Grasinimo nužudyti ar sunkiai sutrikdyti žmogaus sveikatą arba žmogaus terorizavimo (BK 145 str.) atveju, LAT yra išaiškinęs, kad „Nagrinėjamu atveju grasinimas buvo išreikštas poelgiu – šaunamojo ginklo nukreipimu į žmogų, t. y. konkliudentiniais veiksmais. [...] esant aptartoms aplinkybėms, panaudojus šaunamąjį ginklą toks grasinimas galėjo būti lengvai įgyvendintas, sunkiai sutrikdant žmogaus sveikatą ar net atimant jam gyvybę.“¹⁹⁴ Šaunamojo ginklo panaudojimas plėšimo atveju, suprantamas kaip ir šūvio paleidimas, taip ir šaunamojo ginklo nukreipimas į nukentėjusįjį.¹⁹⁵ Galima manyti, kad nors ir grasinimo atveju šaunamasis ginklas ar sprogmuo nėra panaudojamas pagal tiesioginę paskirtį, tačiau vis tiek yra nukreipiamas į žmogų, taip galimai paveikiant jo psichinę sveikatą. Taigi, remiantis tuo kas išdėstyta, darbo autorės teigimu, asmeniui neteisėtas panaudojimas šaunamojo ginklo, šaudmenų, sprogmenų ar sprogstamųjų medžiagų, gali būti inkriminuojami, kai kaltininkas panaudojo šiuos dalykus pagal jų paskirtį arba jie demonstruojami grasinant juos panaudoti.

Apžvelgus panaudojimo, kaip pavojingos veikos, sampratą, svarbu atkreipti dėmesį, kad tam tikri straipsniai, tokie kaip plėšimas (BK 180 str. 3 d.) ir riaušės (BK 283 str. 2 d.), įtvirtina kvalifikuojantį požymį – panaudojant šaunamąjį ginklą ar sprogmenį. Taip pat, kaip jau buvo minėta, grasinimas gali būti išreikštas panaudojant šaunamąjį ginklą, o tokio pobūdžio veiksmus numato BK 145 str. 1 d., taip pat šis straipsnis numato kaip kvalifikuojančią nusikaltimo sudėtį, kai grasinama susprogdinti, grasinimas įtvirtintas ir BK 149 str. Turto sunaikinimas ar sugadinimas visuotinai pavojingu būdu (BK 187 str. 2 d.), taip pat suprantamas kuomet panaudojami sprogmenys, sprogstamosios medžiagos ar šaunamasis ginklas.¹⁹⁶ Nužudymas kitų žmonių gyvybei pavojingu būdu (BK 129 str. 2d. 7 p.) požymis, aiškinamas kai yra sprogdinama ar šaudoma.¹⁹⁷ Be kita ko, viena iš atsakomybę sunkinančių aplinkybių (BK 60 str. 1 d. 10 p.) numatyta veikoms, kurios padaromos naudojant sprogmenis, sprogstamąsias medžiagas arba šaunamuosius ginklus. Tad iškyla klausimas, kaip bus vertinami asmenų veiksmai, kuomet panaudojant šaunamaisiais ginklais, sprogmenimis ar sprogstamosiomis, bus padaromos ir kitos nusikalstamos veikos, numatančios ši požymį, kaip kvalifikuojantį arba kaip nusikaltimo padarymo būdą?

¹⁹⁴ Lietuvos Aukščiausiojo teismo 2020 m. birželio 2 d. nutartis Nr. 2K-139-511/2020, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. balandžio 3 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=6d7e227c-723a-428e-9d56-8782b39a6eae>

¹⁹⁵ Albertas Milinis ir kt., *Lietuvos baudžiamoji teisė: specialioji dalis. Pirmoji knyga* (Vilnius: Justitia, 2013), 352.

¹⁹⁶ *Ibid*, 418.

¹⁹⁷ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. balandžio 26 d. nutartis, Nr. 2K-121-697/2022, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. gegužės 22., <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=c0d0c76b-5962-4207-89bb-991489602406>

Pavyzdžiui, literatūroje pateikta, kad „plėšimo metu panaudojus šaunamąjį ginklą ar sprogmenis, kaltininkui papildomai inkriminuotinas ir BK 253 straipsnis.“¹⁹⁸ Manytina, kad tokiais atvejais, kai asmuo įvykdavo plėšimą panaudojant šaunamąjį ginklą, asmeniui BK 253 str. būdavo inkriminuojamas, kaip neteisėtas šaunamųjų ginklų laikymas ar nešiojimas. Tai patvirtinti galima ir teismų praktika. Štai pavyzdžiui Kauno apygardos teisme, be plėšimo panaudojant šaunamąjį ginklą, asmeniui buvo inkriminuojamas ir neteisėtas šaunamojo ginklo laikymas.¹⁹⁹ Tačiau toks požiūris į nusikaltimų sutaptį, buvo formuojamas dar neįsigaliojus BK 253 str. naujai redakcijai, įtvirtinusiai alternatyvią pavojingą veiką – panaudojo. Todėl ši pavojinga veika, nesikirto su plėšimo kvalifikuojančiu požymiu.

Kuomet straipsnyje išvardyti požymiai būdingi kitame straipsnyje įtvirtintai nusikalstamai veikai, aiškinamos ir lyginamos sankcijos, siekiant nustatyti ar vienas straipsnis apima kitą.²⁰⁰ Remiantis šia taisykle, plėšimas įtvirtintas BK 180 str. 3 d. ir riaušės (BK 283 str. 2 d.), darbo autorės nuomonę turėtų apimti neteisėtą šaunamojo ginklo ar sprogmenis panaudojimą, nes šie straipsniai įtvirtina griežtesnę sankciją. Todėl papildomai nusikalstama veika pagal BK 253 str. neturėtų būti kvalifikuojama, nebent yra nustatytos kitos aplinkybės, pagrindžiančios gaminimo, gabenimo, laikymo ir kt. faktą.

Taigi, atvejai kuomet šaunamojo ginklo ar sprogmenis panaudojimas atitinka kito nusikaltimo požymius, darbo autorės nuomone, neturėtų kelti problemų kvalifikuojant nusikalstamas veikas, tačiau didesnės diskusijos gali sulaukti atvejai, kai šis požymis atitinka kito nusikaltimo vieno iš padarymo būdu. Kuomet šaunamasis ginklas ar sprogmuo panaudojamas pagal paskirtį, bet ne viešoje vietoje, gali būti padaromos tokios nusikalstamos veikos, kaip nužudymas (BK 129 str. 1 d.), nesunkus (BK 138 str. 1 d.) ir sunkus sveikatos sutrikdymas (BK 145 str. 1 d.). O kuomet šaudoma ar sprogdinama, kai gali nukentėti ir kiti asmenis, visos aukščiau paminėtos nusikalstamos veikos gali būti padaromos kaip kitų žmonių gyvybei pavojingu būdu, o taip pat turto sugadinimas ar sunaikinimas visuotinai pavojingu būdu (BK 187 str. 2d.). Iki pavojingos veikos – panaudojo, įtvirtinimo, tokie atvejai buvo kvalifikuojami kaip sutaptis. Pavyzdžiui, Vilniaus miesto apylinkės teismas, išnagrinėjo bylą, kurioje asmuo panaudodamas neteisėtai laikomą šaunamąjį ginklą,

¹⁹⁸ Milinis, *supra note*, 195: 353.

¹⁹⁹ Kauno apygardos teismo 2015 m. lapkričio 30 d. nuosprendis Nr. 1-333-397/2015, *liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. balandžio 4 d.*, <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaiska/tekstas.aspx?id=adce94d3-544a-4cc4-8db9-0ad65612a707>

²⁰⁰ Vytautas Piesliakas, *Lietuvos baudžiamoji teisė, antroji knyga* (Vilnius: Justitia, 2008), 138.

nežymiai ir nesunkiai sutrikdė žmonių sveikatą bei padarė viešosios tvarkos pažeidimą.²⁰¹ Kitoje byloje, asmuo buvo kaltinamas pagal BK 129 str. ir BK 253 str.²⁰² Dėl pavojingos veikos – panaudojo, kvalifikavimo, randama vienintele nuomone, kad kai šaunamasis ginklas panaudojamas prieš asmenį, papildomai asmens nusikalstama veika pagal BK 253 str. neturėtų būti kvalifikuojama.²⁰³

Su šia nuomone, sutinka ir darbo autore. Šiuo atveju galima grįžti prie sankcijų lyginimo, visi atvejai, išskyrus nesunku sveikatos sutrikdymą įtvirtintą BK 138 str. 1 d., numato griežtesnę ar tokią pačią sankciją, kaip ir BK 253 str. 1 d. Todėl tai galėtų būti vienas iš būdų sprendžiant nusikalstamų kvalifikavimo problemas. Taip pat, galima paanalizuoti ir kitų nusikalstamų veikų kvalifikavimą, kai vienas nusikaltimas, atitinka kito nusikaltimo padarymo būdą. Vienas iš pavyzdžių, netikro ar suklastoto dokumento panaudojimas sukčiaujant. Teismas šiuo atveju konstatuoja, kad „Iš tiesų, teismų praktikoje ne kartą pasisakyta, kad dokumento suklastojimas ir suklastoto dokumento panaudojimas yra vienas iš galimų sukčiavimo būdų. Žinomai netikrų ar žinomai suklastotų dokumentų panaudojimas ar realizavimas sukčiaujant papildomai pagal BK 300 straipsnį nekvalifikuojamas, nes netikri ar suklastoti dokumentai panaudojami ar realizuojami kaip priemonė turtui gauti.“²⁰⁴ Be kita ko, turto sugadinimas ir sunaikinimas nekvalifikuojamas, kada prievartaujamas turtas ar pažeidžiama viešoji tvarka, nes tokiais atvejais šis asmens veiksmas yra tik šių nusikaltimų padarymo būdas.²⁰⁵ Tuo tarpu, kai turto sugadinimas ar sunaikinimas, nors ir pripažįstamas kaip nusikalimo padarymo būdas, tačiau atitinka kvalifikuotos sudėties požymius, ir dėl to sankcija tampa griežtesnė lyginant pavyzdžiui su viešosios tvarkos pažeidimu, veikos kvalifikuojamos kaip ideali sutaptis.²⁰⁶ Remiantis šiais pavyzdžiais, darbo autore daro prielaidą, kad tais atvejais, kai panaudojant šaunamąjį ginklą ar sprogmenis pagal paskirtį, padaromos tokios nusikalstamos veikos, kaip nužudymas (BK 129 str.) ar nužudymas kitų žmonių gyvybei pavojingu būdu (BK 129 str. 2 d. 7 p.), plėšimas panaudojant šaunamąjį ginklą ar sprogmenis (BK 180 str. 3 d.), nesunkus sveikatos sutrikdymas kitų žmonių gyvybei pavojingu būdu (BK 138 str. 2 d. 7 p.), sunkus

²⁰¹ Vilniaus miesto apylinkės teismo 2021 m. lapkričio 26 d. nuosprendis Nr. 1-57-1078/2021, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. balandžio 5 d., <https://liteko.teismai.lt/viesaspredimupaiseska/tekstas.aspx?id=339fe7a3-0fea-49d2-a956-eb76fa48404>

²⁰² Šiaulių apygardos teismo 2023 m. gruodžio 20 d. nuosprendis Nr. 1-91-875/2023, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. balandžio 5 d., <https://liteko.teismai.lt/viesaspredimupaiseska/tekstas.aspx?id=6f71b13d-a551-49da-aea4-aa39de77eb33>

²⁰³ Mykolo Romerio Universitetas, *supra note*, 185: 85.

²⁰⁴ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2023 m. balandžio 4 d. nutartis Nr. 2K-105-303/2023, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. balandžio 4 d., <https://liteko.teismai.lt/viesaspredimupaiseska/tekstas.aspx?id=d3dca90e-10df-43be-a69f-16f1c8eccc50>

²⁰⁵ Milinis, *supra note*, 195: 417.

²⁰⁶ *Ibid*, 417-418.

sveikatos sutrikdymas (BK 145 str. 1 d.) ar sunkus sveikatos sutrikdymas kitų žmonių gyvybei pavojingų būdu (BK 145 str. 2 d. 7 p.) ir turto sugadinimas ar sunaikinimas visuotinai pavojingų būdu (BK 187 str. 2 d.), asmens nusikalstama veika papildomai pagal BK 253 str. neturėtų būti kvalifikuojama. Tačiau jeigu padaromas nesunkus sveikatos sutrikdymas (BK 138 str. 1 d.) panaudojant šaunamąjį ginklą ar sprogmenis, veikos turi būti kvalifikuotos kaip ideali sutaptis.

Analogiškai turėtų būti kvalifikuojama ir kai šaunamasis ginklas ar sprogmuo nepanaudojami pagal paskirtį, tačiau jie panaudojami, darant tokias nusikalstamas veikas kaip, grasinimas nužudyti ar sunkiai sutrikdyti žmogaus sveikatą arba žmogaus terorizavimas (BK 145 str.), išžaginimas (BK 149 str. 1 d.), viešosios tvarkos pažeidimas (BK 284 str.) ar kitas nusikalstamas veikas kurių sudėtys įtvirtina grasinimo požymį.

Darbo autore pabrėžia, kad šis BK 253 str. ir kitų nusikalstamų veikų kvalifikavimo būdas yra aptartas tik diskusijų ir prielaidų lygmenyje, todėl vienareikšmiškai, darbo autore, negali teigti, kad taip turėtų būti taikoma ir teisminėje praktikoje. Šia problemą išspręsti gali tik LAT pateikdamas savo išaiškinimus arba baudžiamosios teisės mokslininkai. Taip pat, dėl šios priežasties, negalima pateikti ir vienareikšmiškos nuomones, ar įstatymo leidėjo sprendimas, BK 253 str. papildyti nauja alternatyvia veika – panaudojo, yra pagrįstas. Remiantis tuo kas išdėstyta, matome, kad galimai šis požymis vis tik neretais atvejais, negalės būti inkriminuojamas, nes atitinka kitų nusikalstamų veikų sudėties požymius ar yra tik padarymo būdas. Be kita ko, baudžiamasis įstatymas numato ir baudžiamąją atsakomybę sunkinančią aplinkybę, kuomet nusikalstama veika padaroma naudojant sprogmenis, sprogstamąsias medžiagas arba šaunamuosius ginklus (BK 60 str. 1 d. 10 p.). Atsižvelgus į šias aplinkybes, galima manyti, kad BK 253 str. alternatyvi pavojinga veika – panaudojo, yra perteklinis, o taip pat galintis kelti problemas sprendžiant nusikalstamų veikų kvalifikavimo klausimus. Tačiau, darbo autorės teigimu, tokį įstatymo leidėjo sprendimą, kaip tinkama, galima pagrįsti tais atvejais, kuomet panaudojus šaunamąjį ginklą, sprogmenis ar sprogstamąsias medžiagas, nėra padaromos kitos nusikalstamos veikos. Kaip jau buvo minėta, analizuojant ar kilo grėsmė visuomenės saugumui, neteisėtai disponuojant BK 253 str. dalykais, atsižvelgiama į reikšmingas aplinkybes. Akivaizdu, kad asmens veika, kai jis tik laiko šaunamąjį ginklą gyvenamojoje vietoje, kelia mažesnę pavojų visuomenės saugumui, negu kai yra paleidžiamas šūvis iš šaunamojo ginklo, dėl ko nekyla abejonių, ar yra pažeidžiama vertybė. Taip pat, įtvirtinus panaudojimą, kaip sudėties požymį, asmenų nusikalstamą veiką gali būti kvalifikuota pagal BK 253 str., net ir tais atvejais, kai pavyzdžiui sprogmuo jau yra susprogdintas, ir nėra kitų aplinkybių pagrindžiančių laikymo ar kitų pavojingų veikų padarymo fakto. Kaip pavyzdį, galima pateikti jau minėtą bylą, analizuojant

gaminimą, kaip pavojingą veiką.²⁰⁷ Šioje byloje, specialistai negalėjo nustatyti ar medžiaga buvo sprogstamoji, nes ši jau buvo panaudota. Bet remiantis kitomis aplinkybėmis, bei paties kaltinamojo parodymais, buvo įrodyta, kad sprogstamoji medžiaga buvo pagaminta. Tačiau esant priešingai situacijai, kuomet nebūtų aplinkybių, kurios pagrįstų gaminimo faktą, šiuo atveju kaltinamojo veiką, neatitiktų jokio kito BK 253 str. sudėties požymio. Todėl įtvirtinus panaudojimą, asmens veiką būtų tinkamai kvalifikuota.

2.1.4 Ne mažiau kaip trys šaunamieji ginklai, didelės sprogstamosios galios arba didelio kiekio šaudmenų, sprogmenų ar sprogstamųjų medžiagų kvalifikuojantis požymiai

Antroji BK 253 str. dalis, numatyta kaip kvalifikuojanti sudėtis. Tokioje sudėtyje įtraukiami papildomi požymiai, kurie didina nusikalstamos veikos pavojingumą ir nustato griežtesnę bausmę, lyginant su pagrindine.²⁰⁸ BK 253 str. 2 d. papildomais požymiais pripažįstami – ne mažiau kaip trys šaunamieji ginklai, didelės sprogstamosios galios šaudmenis, sprogmenis ar sprogstamosios medžiagos, bei didelis kiekis šaudmenų, sprogmenų ar sprogstamųjų medžiagų. Šie požymiai nukreipti į dalykų kiekybinę išraišką, bei jų savybių pavojingumą.

Pirmasis kvalifikuojantis požymis - trys ir daugiau šaunamieji ginklai. Žvelgiant į teisminę praktiką, kvalifikuojant asmenų nusikalstamą veiką pagal šį požymį, problemų nekyla. Manytina, kad tai lemia, konkretaus kiekio įtvirtinimas. Pabrėžtina, kad šis požymis inkriminuojamas ir tada, kai disponuojama nemažiau kaip trimis pagrindinėmis šaunamojo ginklo dalimis. Štai, pavyzdžiui vienoje iš bylų, asmens nusikalstama veika buvo kvalifikuota pagal BK 253 str. 2 d., nes įgijo ir laikė šešias pagrindines šaunamojo ginklo dalis – karabino vamzdį ir užrakto rėmas, kulkosvaidžio vamzdį ir rėmą, bei medžioklinio šautuvo vamzdį.²⁰⁹

Sekantis požymis - didelis kiekis šaudmenų. Kaip matome, šiuo atveju BK 253 str. nenumato konkretaus skaičiaus. Kokių kiekių šaudmenų reikia neteisėtai disponuoti, kad tai būtų pripažįstama kaip „didelis kiekis“, nepateikiama ir teismų praktikoje, nes kiekvienoje byloje šis požymis vertinamas skirtingai. Tai atspindi ir analizuotos bylos, kuriose buvo inkriminuotas kvalifikuojantis požymis – didelis kiekis šaudmenų. Šiuo atveju, šaudmenų kiekis svyravo tarp 58 vienetų ir 960 vienetų šovinių, tuo tarpu šis požymis nebuvo kvalifikuotas asmenims disponuojantiems nuo 1 vieneto

²⁰⁷ Kauno apylinkės teismo 2023 m. gegužės 11 d. nuosprendis Nr. 1-33-1127/2023, *supra note*, 158.

²⁰⁸ Piesliakas, *supra note*, 65: 188.

²⁰⁹ Šiaulių apygardos teismo 2021 m. balandžio 7 d. nuosprendis Nr. 1-66-309/2021, *liteko.teismai*, žiūrėta 2024 m. balandžio 7 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaiska/tekstas.aspx?id=43de6d40-341d-49d1-8cd3-838dec3681f3>

iki 115 vienetų šovinių. Tai leidžia suprasti, kad vienoje byloje tam tikras šaudmenų skaičius gali būti pripažįstamas kaip kvalifikuojantis, kitoje toks požymis nebūtų inkriminuotas. Dėl šios priežasties, lieka neaiškumu, kas lemia tokia nepastovią teismų praktiką. Literatūroje teigiama, kad didelis kiekis yra vertinamasis požymis, kuriam nustatyti būtina atsižvelgti į visas faktines bylos aplinkybes.²¹⁰ Tokia pozicija formuojama ir LAT nutarimuose, „Nagrinėjamoje byloje darytina išvada, kad, nuteistojo P. S. veikos - 100 šovinių laikymo - teisinis vertinimas pagal BK 253 straipsnio 2 dalį kaip sunkaus nusikaltimo, už kurio padarymą baudžiama laisvės atėmimu nuo ketverių iki aštuonerių metų, konstitucinių teisingumo, proporcingumo, teisingumo vykdymo tik teisme principų neatitinka. Atsakant į klausimą, ar disponuojama dideliu šaudmenų kiekiu, kaip ir kitose bylose (dėl kitų nusikaltimų padarymo), kuriose veikos kvalifikuojamos naudojant didelio kiekio, turi būti vertinamos visos reikšmingos bylos aplinkybės, o ne vien tik nusikaltimo dalyko kiekybinė išraiška.“²¹¹ Taigi, kaip matome, teismas akcentuoja, kad kiekio nustatymui svarbios ir kitos aplinkybės. Šioje byloje, tokiomis aplinkybėmis buvo, šovinių mažas pramušamasis efektas, asmens leidimas turėti šaunamąjį ginklą (šaudmenų turėjo daugiau, negu buvo išduota), šaudmenų laikymas seife (negalėjo pasinaudoti kiti asmenis), nebuvo kaltinamojo ketinimų pasinaudoti neteisėtai laikomais šaudmenimis. Todėl teismas atsižvelgdamas į aukščiau išvardytas aplinkybės, konstatuoja, kad „nėra pagrindo daryti išvadą, kad nuteistasis P. S., laikydamas 100 šovinių, kėlė tokį pavojų visuomenės saugumui, kokį paprastai kelia sunkaus nusikaltimo padarymas.“²¹²

Žvelgiant į analizuotas bylas dėl didelio kiekio, vienoje iš jų, kurioje nustatyta, kad asmuo neteisėtai disponavo 277 vienetų tinkamų šaudyti šovinių, be kiekybinės išraiškos, buvo atsižvelgiama ir į tai, kad šie šoviniai skirti B kategorijos šaunamiesiems ginklams ir buvo laikomi lengvai prieinamoje vietoje.²¹³

Prie didelio kiekio kvalifikuojančio požymio, taip pat priskiriami sprogmenis ir sprogstamosios medžiagos. Analogiškai, kaip ir šaudmenų atveju, nei baudžiamasis įstatymas, nei teismų praktika nepateikia konkretaus kiekio. Analizuotose bylose, randamas vienintelis atvejis, kuomet 4 skirtingų rūšių sprogstamosios medžiagos, buvo pripažinta kaip didelis kiekis, nes šių

²¹⁰ Milinis, *supra note*, 7: 412.

²¹¹ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. spalio 30 d. nutartis Nr. 2K-P-178/2012, *liteko.teismai*, žiūrėta 2024 m. balandžio 8 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprenimupaiska/tekstas.aspx?id=594c9c4f-b011-43e0-801c-e38420b27d63>

²¹² *Ibid.*

²¹³ Šiaulių apygardos teismo 2023 m. liepos 27 d. nuosprendis Nr. 1-81-744/2023, *supra note*, 86.

medžiagų bendra masė buvo 1653 g.²¹⁴ Šioje byloje, nebuvo atsižvelgiama į laikymo aplinkybės, ir į tikslą pasinaudoti sprogstamosiomis medžiagomis, tačiau buvo remiamasi tuo, kad buvo disponuojama skirtingomis rūšimis, bei į bendrą šių medžiagų masę.

Remiantis tuo kas išdėstyta, daroma išvada, jog norint nustatyti ar šaudmenų, sprogmenų ir sprogstamųjų medžiagų kiekis yra didelis, reikia atsižvelgti į vienetus, rūšį, svorį, dalykų savybės (kalibras, smogiamoji ir griaunamoji jėga), laikymo sąlygas. Tokia nuostata daroma siekiant proporcingumo principo, nes BK 253 str. 2 d., remiantis BK 11 str. 5 d., yra įtvirtintas kaip sunkus nusikaltimas, todėl turi būti įvertinamos visos aplinkybės, atskleidžiančios veikos pavojingumą. Tačiau vis tik, teismų praktika išlieka nenuosekli, nes nustatytas nevienodas teismų vertinimas dėl didelio šaudmenų kiekio arba vertinimas nėra pateikiamas. Kaip pavyzdį, galima pateikti Vilniaus apygardos teismo nuosprendį, kuriame 88 vienetai šovinių, 3 skirtingų rūšių, buvo pripažinti kaip „didelis kiekis“²¹⁵. Šioje byloje, aplinkybės dėl šio požymio nebuvo įvertintos. Lieka neaišku, dėl kokių priežasčių teismas priėmė sprendimą asmens nusikalstamą veiką kvalifikuoti pagal BK 253 str. 2 d., todėl preziumuojama, kad buvo atsižvelgta tik į kiekybinę išraišką. Tuo tarpu kitoje byloje, 83 vienetai, 3 skirtingų rūšių šoviniai, buvo kvalifikuojami pagal BK 253 str. 1 d.²¹⁶

Taip pat galima palyginti Utenos apylinkės teismo nuosprendį²¹⁷ ir Šiaulių apygardos teismo nuosprendį²¹⁸. Vienoje iš bylų, 57 vienetai, 3 skirtingų rūšių šoviniai, nebuvo pripažinti kaip didelis kiekis, be kita ko, byloje nustatyta, kad be šių šaudmenų, kaltinamasis įgijo ir laikė išsinuotame name ir savadarbį šaunamąjį ginklą. Kitoje byloje, 58 vienetai, 4 skirtingų rūšių šoviniai buvo pripažinti kaip didelis kiekis, taip pat nustatytas įgijimas ir laikymas savadarbio ginklo. Įdomu tai, kad iš byloje pateiktos specialisto išvados, matome, kad 4 šoviniai yra netinkami šaudyti, dėl tam tikrų gedimų, dėl šios priežasties tinkami lieka 54 šoviniai, 3 skirtingų rūšių. Tačiau teismas vertindamas

²¹⁴ Vilniaus apygardos teismo 2020 m. lapkričio 9 d. nuosprendis Nr. 1-262-626/2020, <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=bd50a35a-07e3-4efa-b1df-89987cbcae8>

²¹⁵ Vilniaus apygardos teismo 2023 m. gegužės 2 d. nuosprendis Nr. 1-131-497/2023, <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=b00d6745-f97b-44c9-a3c9-3592a2275f22>

²¹⁶ Kauno apylinkės teismo 2019 m. rugpjūčio 27 d. nuosprendis Nr. 1-2121-1109/2019, <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=9175b392-fcd7-41a2-b0fc-43cdf5566ce9>

²¹⁷ Utenos apylinkės teismo 2019 m. lapkričio 15 d. nuosprendis Nr. 1-471-786/2019, <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=bbd9bce1-ae4e-474e-a2d4-1e410e9a3feb>

²¹⁸ Šiaulių apygardos teismo 2021 m. vasario 23 d. nuosprendis, Nr. 1-56-875/2021, <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=8a711640-a512-47ba-8950-10d0225b6b29>

aplinkybės dėl nusikalstamos veikos kvalifikavimo į tai neatsižvelgė, ir inkriminavo 58 vienetų šovinių neteisėtu disponavimu. Dėl didelio kiekio kvalifikavimo, teismas tik konstatavo, kad „Paprastai dideliu kiekiu laikoma daugiau kaip 50 vienetų šaudmenų laikymas. Nagrinėjamu atveju teismas, atsižvelgdamas į teismų praktiką analogiškose bylose, konstatuoja, kad kaltinamojo K. S. laikytų 58 vienetų šaudmenų kiekis yra didelis.“²¹⁹

Taip pat galima grįžti ir prie jau minėtos bylos, kurioje 1653 g. sprogstamųjų medžiagų kiekis, buvo pripažintas kaip didelis. Šiuo konkrečiu atveju, buvo disponuojama nedidelės sprogstamosios galios, bet dideliu kiekiu bedūmiu paraku ir paraku.²²⁰ Tačiau kitoje byloje, buvo disponuojama 2230 g. paraku, bet šis kiekis nebuvo pripažintas kaip didelis.²²¹

Taigi, kaip matome, teismai neretai atsižvelgia tik į kiekybinę išraišką, tačiau ir į šį faktą pateikiama skirtinga pozicija. Tokios aplinkybės gali lemti nepagrįstus teismo sprendimus, nes tos pačios aplinkybės vertinamos skirtingai. Nors ir formuojama pozicija, kad vienodas šaudmenų, sprogmenų ir sprogstamųjų medžiagų kiekis, skirtingomis aplinkybėmis gali būti pripažįstami neproporcingi ir nesiekiantis tokio pavojingumo, kokį paprastai kelia sunkus nusikaltimais, atkreipiamas dėmesys į šaunamųjų ginklų kiekio įtvirtinimą. Kaip buvo minėta, BK 253 str. 2 d. kvalifikuojama ir tada, kai kaltinamasis disponuoja ne mažiau nei trimis šaunamojo ginklo pagrindinėmis dalimis. Galima ginčytis, ar, pavyzdžiui trys pagrindinės šaunamojo ginklo dalys – vamzdžiai, kelia tokį patį pavojų visuomenės saugumui, kaip ir disponuojant trimis A kategorijos šaunamaisiais ginklais. Taip pat gali būti ir tokių situacijų, kuomet trys šaunamieji ginklai yra laikomi saugiai, kitiems asmenims lengvai neprieinamoje vietoje ir pan. Tačiau net ir tokiomis aplinkybėmis asmenų nusikalstama veika būtų kvalifikuojama pagal BK 253 str. 2 d., tuo tarpu tokios aplinkybės šaudmenų, sprogmenų ar sprogstamųjų medžiagų atveju, galėtų lemti BK 253 str. 1 d. kvalifikavimą. Todėl siekiant įtvirtinti nuoseklesnę teismų praktiką, darbo autorės nuomone, būtų tikslingiau reglamentuoti konkretų šaudmenų, sprogmenų ir sprogstamųjų medžiagų kiekį.

Kaip pavyzdinį kiekio reglamentavimą, galima pateikti rekomendacijas dėl narkotinių ir psichotropinių medžiagų kiekio.²²² Nusikalstamos veikos numatytos BK 259 str. 2 d. ir BK 260 str. 2 d. - 3 d., taip pat numato nusikaltimo dalyko kiekybinę išraišką. Tačiau skirtingai nei BK 253 str. 2 d., siekiant tinkamai kvalifikuoti neteisėtą disponavimą narkotinėmis ir psichotropinėmis

²¹⁹ Šiaulių apygardos teismo 2021 m. vasario 23 d. nuosprendis, Nr. 1-56-875/2021, *supra note*, 218.

²²⁰ Vilniaus apygardos teismo 2020 m. lapkričio 9 d. nuosprendis Nr. 1-262-626/2020, *supra note*, 214.

²²¹ Šiaulių apygardos teismo 2021 m. spalio 19 d. nuosprendis Nr. 1-85-316/2021, *supra note*, 135.

²²² „Dėl Narkotinių ir psichotropinių medžiagų nedidelio, didelio ir labai didelio kiekio nustatymo rekomendacijų“, e-seimas, žiūrėta 2024 m. balandžio 11 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.210215?jfwid=>

medžiagomis, BK 269 str. 2 d. rekomenduoja teismui atsižvelgti į patvirtintas rekomendacijas. Darbo autorės nuomone šaudmenų ir sprogstamųjų medžiagų (jų svorio) kiekio nustatymas, galėtų būti įtvirtinamas tokiomis pačiomis rekomendacijomis.

Sprogmenų kiekis, darbo autorės teigimu, galėtų būti įtvirtintas pačiame BK 253 str. 2 d., kaip šaunamųjų ginklų atveju. Abejotina, ar gali tam tikros aplinkybės, pavyzdžiui laikymo sąlygos, o ne konkretus kiekis, lemti sprogmenų kvalifikuojantį požymį. Ne karta minėta, kad sprogmenų apyvartos įstatymas numato tik išimtinius atvejus, kada asmenis gali gaminti, prekiauti ir naudotis sprogmenimis. Todėl sprogmenų apyvarta galimai yra griežtesnė, negu šaunamųjų ginklų. Tai galima pagrįsti pavyzdžiu - leidimas įsigyti ir laikyti šaunamąjį ginklą, asmeniui suteikia teisę jį ir nešiotis, tuo tarpu atvejus, kada asmuo teisėtai gali nešiotis sprogmenis, įstatymas nenumato.

Galiausiai paskutinis BK 253 str. 2 d. įtvirtintas požymis - didelės sprogstamosios galios šaudmenis, sprogmenis ar sprogstamosios medžiagos. Pažymima, kad šis požymis taip pat yra vertinamojo pobūdžio. Tačiau teismų praktikoje buvo laikomasi pozicijos, kad „[...] tais atvejais, kai sprogmuo pagamintas panaudojant brizantinio poveikio sprogstamąsias medžiagas, jo sprogstamoji galia įvertinama atsižvelgiant į faktines bylos aplinkybes ir sprogstamosios galios atitiktį konkrečiam trotilo kiekiui (pagal trotilo ekvivalentą).“²²³ Taip buvo konstatuojama, nes iki 2013 m. sprogmenų apyvartos įstatymas numatė, kad brizantines sprogstamosios medžiagas laikytinos didelio galingumo, nes – „detonacijos greitis didesnis negu 7500 m/s“²²⁴, tačiau vėliau šios nuostatos neliko.

Analizuotos bylos, atskleidžia, jog sprogstamajai galiai nustatyti, teismai visais atvejais remiasi ekspertų ir specialistų išvadomis. Minėtose bylose kaip didelės sprogstamosios galios turintys sprogmenys, bei šaudmenys, nustatomi pagal šiuose dalykuose esančią sprogstamąją medžiagą - „[...] dvi pramoninės gamybos, „F-1“ markės kovines gynybines skeveldrines rankines granatas, skirtas gyvajai jėgai ir taikiniams naikinti iš už priedangos, kurios yra sprogmenys, užpildytos maždaug po 60 g didelės sprogstamosios galios sprogstamąja medžiaga – trotilu (TNT); vieną pramoninės gamybos, RGD-5 markės kovinę puolimo skeveldrinę rankinę granatą, skirtą gyvajai jėgai ir taikiniams naikinti iš už priedangos, kuri yra sprogmuo, užpildyta apie 110 g didelės sprogstamosios galios sprogstamąja medžiaga – trotilu (TNT).“²²⁵ Išanalizavus visas bylas, kurios susijusios su

²²³ Lietuvos Aukščiausiojo teismo 2013 m. gruodžio 10 d. nutartis Nr. 2K-516/2013, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. balandžio 11 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaiska/tekstas.aspx?id=ddce7d2d-5cf1-4510-a809-f48521dd12c0>

²²⁴ „Lietuvos Respublikos sprogmenų apyvartos kontrolės įstatymas. Suvestinė (2012-04-05 - 2012-12-31)“, e-seimas, žiūrėta 2024 m. balandžio 11 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.205325/wivmqbqkZc>

²²⁵ Šiaulių apygardos teismo 2019 m. spalio 24 d. nuosprendis Nr. 1-103-354/2019, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. balandžio 12d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaiska/tekstas.aspx?id=5baa7ffd-806b-4a62-a04f-faab70fd96dd>

neteisėtu disponavimu sprogmenimis ar sprogstamosiomis medžiagomis, matome, kad didelės sprogstamosios galios turinčios medžiagos yra trotilas ir heksogenas. Tuo tarpu nedidelės galios, pripažįstami – parakas ir bedūmis parakas.

Apibendrinant teismų praktiką, galima daryti išvadą, kad kvalifikuojantis požymis „didelį kiekį šaudmenų, sprogmenų ar sprogstamųjų medžiagų“, net ir esant vienodoms aplinkybėms, vertinamos skirtingais. Dėl šios priežasties teismų praktika yra nenuosekli. Darbo autorės nuomone, šaudmenų (vienetai) ir sprogstamųjų medžiagų (svoris) kiekis, galėtų būti reglamentuojamas rekomendacijomis. Į šias rekomendacijas įtraukiant kokios rūšies šovinių ir sprogstamųjų medžiagų, bei koks jų kiekis atitiktų „didelio kiekio“ požymį. Tuo tarpu sprogmenų kiekybine išraiška, kaip kvalifikuojantis požymis, gali būti įtvirtintas BK 253 str. 2 d., kaip yra įtvirtintas ir šaunamųjų ginklų konkretus kiekis. Toks kiekio įtvirtinimas teisės aktuose, būtų vienas iš pagrindinių orientyrų, teismams tinkamai įvertinti padarytą nusikalstamą veiką. Tokiu būdu, būtų užtikrinta nuoseklesnė teisminė praktika.

2.2. Subjektyvieji neteisėto disponavimo šaunamaisiais ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis ir sprogstamosiomis medžiagomis požymiai:

2.2.1 Tiesioginė tyčia kaip neteisėto disponavimo šaunamaisiais ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis ir sprogstamosiomis medžiagomis būdingas požymis

Pagrindinis subjektyvusis nusikalstamų veikų sudėties požymis yra kaltė. BK 253 str. įtvirtinta nusikalstama veika gali būti padaroma tik tiesiogine tyčia.²²⁶ Kaltininkas supranta, kad neteisėtai, neturėdamas leidimo ar licencijos gamina, įgyja, laiko, nešioja, gabena, siunčia, panaudoja ar realizuoja šaunamąjį ginklą ir (ar) šaudmenis ir (ar) sprogmenis ir (ar) sprogstamąsias medžiagas ir nori taip veikti.

Viena iš pagrindinių aplinkybių, įrodančių asmens kaltumą, yra BK 253 str. dalykų suradimo faktas. Tačiau teisminėje praktikoje pabrėžiama, kad vien tik šaunamųjų ginklų, šaudmenų, sprogmenų ir sprogstamųjų medžiagų radimas tam tikro asmens gyvenamojoje vietoje, nėra

²²⁶ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. spalio 5 d. nutartis Nr. 2K-202-303/2017, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. balandžio 13 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaiska/tekstas.aspx?id=e13397c3-30ac-41df-bdac-faecc6645728>

besąlygiškas įrodymas, jog būtent šis asmuo tyčia jais disponuoja.²²⁷ Gali pasitaikyti tokių atveju, kad vieta, kuriame buvo laikomi BK 253 str. dalykai, gali būti prieinami ir kitiems asmenims, arba tose gyvenamosiose vietose gyvena arba gyveno kiti asmenis. Tai leidžia daryti prielaidą, kad šie dalykai, nebūtinai priklauso kaltinamiesiems. Štai vienoje byloje buvo nustatyta, kad tik radimo faktas, savaime neleidžia daryti išvadų, dėl asmens kaltumo, „Tačiau subjektyvusis požymis – tiesioginė tyčia nenustatyta. Kaip jau aptarta anksčiau, inkriminuojant aptariamą nusikalstamą veiką, iš esmės vadovautasi kratos metu rastų šaudmenų faktu. Tiek kaltinamoji A. S., tiek liudytojas G. S. teisiąmojo posėdžio metu patvirtino, kad G. S. iki 2016 metų gyveno pas savo motiną jai priklausančiame bute ir šiame bute esančiame seife laikė jo vardu registruotus ginklus bei šaudmenis. Tai, kad G. S. buvo išduota licencija laikyti atitinkamus ginklus, patvirtina ir Šiaulių AVPK Viešosios tvarkos tarnybos Licencijavimo skyriaus išduota pažymas [...] Kaltinamoji nuo pat atliktos kratos momento teigė, nežinojusi, kad seife yra šaudmenų, kadangi seifu ji nesinaudojusi. Ji nuosekliai teigė nežinanti nuo kurio momento seife atsirado šaudmenys – ar juos galėjo palikti sūnus G. S. išsikeldamas iš jos buto, ar galėjo padėti laikinai pas ją gyvenęs J. [...] Pagal duomenis, užfiksuotus kratos atlikimo metu kaltinamosios bute, matyti, kad apžiūrint seifą, jo viduje nebuvo jokio asmeninio daikto priklausančio kaltinamajai, todėl nėra nuginčyta A. S. nurodyta aplinkybė, kad ji šiuo seifu nesinaudojo ir seifo turinio nežinanti. Atkreiptinas dėmesys, kad po sūnaus G. S. išsikraustymo iš buto ir ginklų išsivežimo, kaltinamoji seifo netikrino, o asmeniui vardu J., kaip aiškino parodymuose, leido pačiam pasidėti orinį šautuvą į nerakintą seifą. Akivaizdu, kad kaltinimas pareikštas A. S. vadovaujantis objektyviai egzistavusiu faktu – šaudmenų radimu. Seife rastas didelis kiekis šaudmenų, kurių dalis buvo pabirę, o dalis – dėžutėse ir kaltinamoji, kaip buto savininkė, turėjo žinoti kas yra jos nuosavybe priklausančiame bute, tačiau to nedarė, t. y. galimai buvo nusikalstamai nerūpestinga, tačiau nusikalstama veika, numatyta BK 253 straipsnio 2 dalyje padaroma tik tiesiogine tyčia, t. y. norint sukelti grėsmę visuomenės saugumui.“²²⁸

Taip pat pabrėžtina, jog taikant BK 253 str. būtina, kad kaltininkas darydamas vieną ar kelias alternatyvias pavojingas veikas, suprastu, kad disponuojama dalykais, kuriems reikalingas leidimas. Neretai, o ypačingai šaunamųjų ginklų ir šaudmenų disponavimo atveju, kaltinamieji teigia, jog nežinojo ar nesuvokė, kad minėtiems dalykams yra reikalingas leidimas. Tačiau tokios pozicijos,

²²⁷ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. birželio 7 d. nutartis Nr. 2K-281/2011, <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaiska/tekstas.aspx?id=4bf2cecb-4d67-4180-a0b5-fff459dddddff>

²²⁸ Šiaulių apygardos teismo 2022 m. birželio 9 d. nuosprendis Nr. 1-58-616/2022, <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaiska/tekstas.aspx?id=14b41b63-3e9c-4cbd-89de-c60209b3035e>

dažnai paneigiamos, tokiomis aplinkybės, kurios pagrindžia, kad asmuo turėjo žinių apie šaunamųjų ginklų laikymo taisykles. Pavyzdžiui asmuo yra ilgametis medžiotojas, dėl to supranta, kad sutikdamas pasaugoti kito asmens šaunamuosius ginklus, pats tokiems ginklams leidimo neturi.²²⁹ Štai vienoje iš analizuotų bylų, asmuo buvo pripažintas nekaltu, nes aplinkybių įvertinimas leido konstatuoti, kad šis nesuvokė rasto dalyko pobūdį, „Iš kaltinamojo parodymų tiek tyrimo metu, tiek ir teisme, galima daryti išvadą, jog N. P. nesuvokė, kad jo rastame jau iššautame 23 mm kalibro nesprogusiame skeveldriniame-padegamajame sviedinyje, buvo didelės sprogstamosios galios sprogstamosios medžiagos, kurios pagrindinis komponentas yra sprogstamoji medžiaga heksogenas. Tokią išvadą galima daryti ne tik įvertinus paties kaltinamojo parodymus, bet ir kitus ikiteisminio tyrimo metu surinktus bei teisme ištirtus duomenis. Kaip matyti iš jau aptarto socialinio tinklo „Facebook“ grupėje „(duomenys neskelbtini)“ 2020-04-06 įkelto N. P. pranešimo su nuotraukomis, kaltinamasis, įkėlęs fotonuotrauką surasto sviedinio, klausė šioje grupėje bendraujančių asmenų: „Nepatinka rast tokius radinius, bet tenka. Kokia kulka gal numanot?“. Taigi, suradęs sviedinį, jis nesuvokė, kokio tai pobūdžio sviedinys, kokia medžiaga yra jo viduje ir, ar apskritai, yra jame kokia tai sprogstama medžiaga.“²³⁰

Apibendrinant tai, kas išdėstyta, matome, kad asmens kaltumas dėl neteisėto disponavimo šaunamaisiais ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis ir sprogstamosiomis medžiagomis, konstatuojamas tuomet, kai surasti minėti dalykai kaltinamojo gyvenamojoje vietoje, nekelia abejonių, dėl priklausomumo šiam asmeniui. Priešingu atveju, jeigu yra duomenų, kad tose vietose galėjo būti ir kiti asmenys, vien BK 253 str. dalyko suradimo faktas, negali pagrįsti asmens kaltumo. Be kita ko, svarbu visais atvejais nustatyti, ar asmuo suvokė, kad neteisėtai disponuoja šaunamaisiais ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis ar sprogstamosiomis medžiagomis.

²²⁹ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. vasario 17 d. nutartis Nr. 2K-77-489/2022, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. balandžio 15 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaijeska/tekstas.aspx?id=71775263-d482-42f6-941a-89d3242940f8>

²³⁰ Kauno apygardos teismo 2021 m. balandžio 26 d. nuosprendis Nr. 1-116-317/2021, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. balandžio 15 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaijeska/tekstas.aspx?id=e64b69bf-9166-4e38-a5a4-1a2e993404e7>

3. TEISINIŲ PADARINIŲ, KYLANČIŲ PADARIUS BK 253 STR. NUSTATYTĄ VEIKĄ, TAIKYMO PROBLEMATIKA LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISMŲ PRAKTIKOJE

Baudžiamasis įstatymas numato, dvi teisinių padarinių rūšys už nusikalstamos veikos padarymą: baudžiamąją atsakomybę ir atleidimą nuo baudžiamosios atsakomybės. Pirmosios rūšies teisiniai padariniai – baudžiamoji atsakomybė, realizuojama skiriant bausmę kaltinamiesiems už nusikalstamos veikos padarymą. BK 54 str. 1 d. įpareigoja teismą skirti bausmę kuri numatyta BK specialiosios dalies straipsnio, nustatančio atsakomybę už padarytą nusikalstamą ar baudžiamąjį nusižengimą, sankcijoje.²³¹

2023 m. balandžio 27 d. Nr. XIV-1925 įstatymu²³², buvo priimtos BK 253 str. 1 d. pataisos, kurios papildė sankciją naujomis bausmėmis. Nuo 2023 m. birželio 1 d., už šiame straipsnyje padarytą nusikalstamą veiką numatyta baudos arba laisvės apribojimo arba arešto arba laisvės atėmimo iki penkerių metų bausmė. Tuo tarpu senojoje redakcijoje buvo numatytos dvi bausmės rūšys susijusios su terminuotu laisvės atėmimu – areštas arba laisvės atėmimas. Lyginant šias dvi sankcijas, pastebime, kad įstatymo leidėjo įtvirtinti straipsnio pakeitimai švelnina baudžiamąją politiką, nes įtvirtina švelnesnių bausmių alternatyvas. Niekur nėra pateikiami išaiškinimai, kas lėmė įstatymo leidėją priimti tokį sprendimą. Todėl būtina išanalizuoti ar tokie pakeitimai yra pagrįsti, atsižvelgiant į skiriamu bausmių tendenciją, kuria atskleidžia analizuotos bylos (priedas Nr.1).

Žvelgiant į išanalizuotas bylas, kuriose kaltinamiesiems buvo skiriamos bausmės už BK 253 str. 1 d. numatytą nusikalstamą veiką, pastebima, jog teismai neretai taikė BK 54 str. 3 d. nuostatą, kuri leidžia skirti švelnesnę bausmę negu numatyta straipsnio sankcijoje. Toks teisinis reguliavimas taikomas tuomet, kai baudžiamajame įstatyme nurodytos bausmės skyrimo taisyklės nėra pakankamos teisingumo principui įgyvendinti ir teisingai bausmei paskirti.²³³ Teigiama, kad švelnesnės bausmės taikymo nuostatos susijusios su mažesniu nuteistojo asmenybės ir veikos pavojingumo buvimu, kai, net skirtina minimali sankcijoje nustatyta bausmė prieštarauja teisingumo principui.²³⁴ Štai pavyzdžiui kaltinamajam, kuris neteisėtai įgijo ir laikė dujinį revolverį, teismas remdamasis minėta BK nuostata, skyrė 6 mėnesių laisvės apribojimą, konstatuodamas, jog mažesnę veikos pavojingumą lėmė

²³¹ „Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas“, *supra note*, 3.

²³² *Supra note*, 4.

²³³ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2023 m. lapkričio 15 d. nutartis Nr. 2K-250-976/2023, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. balandžio 17 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaiska/tekstas.aspx?id=2cce3d06-b9ab-4d06-96ca-7538d07e25f8>

²³⁴ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. gruodžio 5 d. nutartis Nr. 2K-302-489/2019, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. balandžio 17 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaiska/tekstas.aspx?id=0df81702-1d4b-4494-8421-0765ed37a300>

šaudmenų neturėjimas, dujinio revolverio nenaudojimas ir, jog nėra kilusi žala aplinkiniams.²³⁵ Kitoje byloje, už neteisėtą revolverio įgijimą ir laikymą, teismas taipogi taikė švelnesnę bausmę - laisvės apribojimą, atsižvelgdamas į tai, kad kaltinamasis nesinešiojo šaunamąjį ginklą, neišgijo jam šovinių, jo nenaudojo ir negrasino juo.²³⁶

Taip pat, atkreipiamas dėmesys, kad teismai skirdami arešto ar laisvės atėmimo bausmę už neteisėtą disponavimą šaunamaisiais ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis ar sprogstamosiomis medžiagomis, dar dažniau taikydavo bausmės vykdymo atidėjimo institutą. Net 38 kartus, iš 80 bylų, bausmės vykdymas buvo atidėtas remiantis BK 75 str. nuostatomis. LAT teigia, kad „teismas BK 75 straipsnį turi taikyti tais atvejais, kai BK specialiosios dalies straipsnio sankcija jam nesuteikia pasirinkimo iš kitų alternatyvių bausmių rūšių, o bylos aplinkybės ir kaltininko asmenybė sudaro pakankamą pagrindą manyti, kad bausmės tikslai bus pasiekti be realaus bausmės atlikimo.“²³⁷

Remiantis šia nutartimi, matome, kad vienas iš pagrindų taikyti bausmės vykdymo atidėjimą, yra reikšmingos aplinkybės ir kaltininko asmenybė. Kokios yra reikšmingos aplinkybės, konkrečiai teismai nedetalizuoja, bet pateikia, kad tokiais atvejais svarbu atsižvelgti į nusikalstamos veikos pavojingumą, bei padarymo priežastis, tačiau svarbiausia aplinkybė yra kaltinamojo asmenybė.²³⁸ Teismų praktikoje dėl BK 253 str. 1 d. numatytos nusikalstamos veikos padarymo, bausmių vykdymo atidėjimas be kaltinamojo asmenybės įvertinimo, dažniausiai buvo grindžiamas, kad nusikalstamos veikos pavojingumas buvo mažesnis, nes neteisėtai laikomu šaunamuoju ginklu ir šaudmenimis kaltinamasis nebuvo pasinaudojęs ar kitaip disponavęs²³⁹, nekilo sunkių padarinių²⁴⁰, nėra nustatyti ketinimai ginklą naudoti nusikalstamiems tikslams²⁴¹. Kaip matome, šios aplinkybės yra panašios,

²³⁵ Panevėžio apylinkės teismo 2019 m. birželio 6 d. nuosprendis Nr. 1-808-762/2019, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. balandžio 17 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=10171c18-3cd0-4a5c-b976-170ab59883cf>

²³⁶ Kauno apylinkės teismo 2022 m. liepos 13 d. nuosprendis Nr. 1-1736-720/2022, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. balandžio 17 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=6af6fd81-d479-431c-873b-db4c655ff226>

²³⁷ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. gruodžio 12 d. nutartis Nr. 2K-361-1073/2017, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. balandžio 18 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=c945b388-935d-41a4-99ae-57f0fae768cb>

²³⁸ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. birželio 30 d. nutartis Nr. 2K-197-719/2022, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. balandžio 18 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=bdba240b-cb25-4bc5-9678-552d2c2bc7cc>

²³⁹ Šiaulių apylinkės teismo 2023 m. kovo 16 d. nuosprendis Nr. 1-260-1113/2023, *supra note*, 169.

²⁴⁰ Kauno apylinkės teismo 2023 m. balandžio 25 d. nuosprendis Nr. 1-1425-917/2023, *supra note*, 164.

²⁴¹ Plungės apylinkės teismo 2023 m. rugpjūčio 8 d. nuosprendis Nr. 1-292-1054/2023, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. balandžio 18 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=b72aeddc-1385-46b1-a68a-a0b3b5f98626>

kaip ir sprendžiant klausimą, dėl švelnesnės negu straipsnio sankcijoje numatytos bausmės nuostatos taikymo.

Sekantis pagrindas, kurį pateikia LAT, negalėjimas pasirinkti kitos bausmės, nes tokios galimybės nesuteikia straipsnio sankcija. Darbo autorės daroma prielaida, kad dažną bausmės vykdymo atidėjimą bylose susijusiose su BK 253 str. 1 d. kvalifikavimu, lėmė būtent tai, kad sankcija numatė tik su terminuotu laisvės atėmimo susijusias bausmes. Šią prielaidą galima pagrįsti situacijomis, kuomet teismai vertindami aplinkybes dėl bausmės skyrimo atidėjimo tik fragmentiškai nurodo, kad bausmės tikslai bus pasiekti be realaus bausmės atlikimo arba visai nedetalizuoja aplinkybių. Štai pavyzdžiui Tauragės apylinkės teismas kaltinamajam už 4 šovinių įgijimą ir laikymą skyrė 20 parų arešto bausmę, atidedant jos vykdymą trijų mėnesių terminui.²⁴² Šiuo atveju teismas nepateikia nei vienos aplinkybės, kurios lėmė tokį sprendimą. Panaši situacija sutinkama ir Kauno apygardos teismo išnagrinėtoje byloje, kurioje asmuo buvo kaltinamas neteisėtu 25 šovinių laikymu ir gabenimu.²⁴³ Motyvuojamoje dalyje dėl skirtinos bausmės, matyti, kad teismas nepateikia aplinkybių įvertinimo, o tai, kad bausmės vykdymas yra atidedamas, pateikiama tik nuosprendžio dalyje. Atsižvelgiant į tokias bylas, galima diskutuoti dėl teismo sprendimo pagrįstumo taikant BK 75 str. nuostatas, tačiau tokios aplinkybės, kaip disponavimas vien tik šoviniais, darbo autorės nuomone buvo vienas iš esminių aspektų taikyti bausmės vykdymo atidėjimą, o taip pat ir tai, kad sankcija nenumatė kitų alternatyvių bausmių.

Tačiau kyla klausimas, ar tokia tendencija suponuoja daryti išvadą, kad buvusi straipsnio redakcijos sankcija buvo per griežta? Literatūroje, randama nuomone, kad „tiek bausmės švelninimo, tiek bausmės vykdymo atidėjimo esmė ir turinys yra nuteistojo padėties švelninimas, lyginant su konkrečioje baudžiamojo kodekso normoje numatytais sankcijos ribomis.“²⁴⁴ Be kita ko, Piesliakas pabrėžia, kad laisvės apribojimo bausmė labai primena bausmės vykdymo atidėjimą.²⁴⁵ Pastarąją nuomonę, galima pagrįsti ir teismų praktika. Kauno apylinkės teisme, kaltinamajam už neteisėtą sprogstamųjų medžiagų laikymą ir gaminimą, buvo skirta 1 metų laisvės atėmimo bausmė, jos

²⁴² Tauragės apylinkės teismo 2020 m. liepos 13 d. nuosprendis Nr. 1-369-377/2020, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. balandžio 18 d., <https://liteko.teismai.lt/viesaspredimupaiseska/tekstas.aspx?id=9bb788c7-9ccb-4eaf-84c7-596ab45ecd40>

²⁴³ Kauno apylinkės teismo 2019 m. balandžio 19 d. nuosprendis Nr. 1-142-245/2019, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. balandžio 18 d., <https://liteko.teismai.lt/viesaspredimupaiseska/tekstas.aspx?id=482571d6-dfde-41d6-b9af-b78e08538bdb>

²⁴⁴ Romualdas Drakšas, „Teisingumo principas, kaip bausmės vykdymo atidėjimo prielaida“, Jurisprudencija 27, 2 (2020): 462.

²⁴⁵ Piesliakas, *supra note*, 200: 219.

vykdymą atidedant, įpareigojant tęsti darbą ir neišvykti už gyvenamosios vietos miesto ribų.²⁴⁶ Tačiau apeliacinės instancijos teismas, ši sprendimą pakeitė, atsižvelgdamas į naujos BK 253 str. 1 d. redakcijos sankciją ir konstatavo, kad „[...] naujoje BK 253 straipsnio 1 dalies redakcijoje numačius platesnį spektrą galimų skirti bausmių, naujosios redakcijos įstatymas šiuo atveju yra laikytinas švelninančių nusikalstamą veiką padariusio asmens teisinę padėtį, todėl pagal BK 3 straipsnio 2 dalį turi grįžtamąją galią ir taikomas iki tokio įstatymo įsigaliojimo. [...] nuteistajam už BK 253 straipsnio 1 dalyje numatytos nusikalstamos veikos padarymą neskiriant griežčiausios – laisvės atėmimo bausmės, tuo tarpu paskiriant 1 (vienerių) metų 3 (trijų) mėnesių laisvės apribojimo bausmę. Tokiu atveju, pakeičiant nuteistajam bausmę, BK 75 straipsnio nuostatų taikymas šioje teisinėje situacijoje netenka prasmės, o nuteistajam kartu su laisvės apribojimo bausme paskirtini įpareigojimai, analogiški pareigoms, kurias buvo nustatęs pirmosios instancijos teismas taikydamas BK 75 straipsnio 2 dalį.“²⁴⁷ Ši situacija atskleidžia, kad bausmės vykdymo atidėjimo taikymas kaltinamiesiems už neteisėtą disponavimą šaunamaisiais ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis ir sprogstamosiomis medžiagomis, siejamas su tuo, kad iki 2023 m. birželio 1 d. įtvirtinta sankcija neatitiko proporcingumo principo, dėl to, taikant šią nuostatą, buvo siekiama sušvelninti kaltinamųjų padėtį.

Svarbu pabrėžti, kad už bet kokį nusikaltimą ar baudžiamąjį nusižengimą, teismas atsižvelgia ne tik į baudžiamojo įstatymo specialiosios dalies straipsnio sankciją, bet ir bendrosios dalies nuostatas. Norint garantuoti tinkamos bausmės rūšies ir dydžio skyrimo kaltinamajam, teismas privalo atsižvelgti į BK 54 str. 2 d. įtvirtintą pagrindą, kuris įpareigoja teismą atsižvelgti į reikšmingas aplinkybes.²⁴⁸ Akivaizdu, kad platus alternatyvių pavojingų veikų ir nusikalstamos veikos dalykų įtvirtinimas, sudaro prielaidas kilti situacijoms, kurios skiriasi pavojingumu laipsniu, atsižvelgiant į inkriminuotus sudėties požymius. Prieš tai minėtos bylos, tai aiškiai atskleidžia. Nusikalstama veika, kurioje asmuo tik laikė šaunamąjį ginklą, be šaudmenų, neabejotinai yra mažiau pavojinga, negu nešiojamas šaunamasis ginklas su šaudmenimis. Remiantis LAT nutartimis, matome, jog ir patys šaunamieji ginklai skiriasi pavojingumu laipsniu, o tai yra reikšminga aplinkybė norint priimti teisingą nuosprendį.²⁴⁹

²⁴⁶ Kauno apylinkės teismo 2023 m. gegužės 11 d. nuosprendis Nr. 1-33-1127/2023, *supra note*, 158.

²⁴⁷ Kauno apygardos teismo 2023 m. rugsėjo 5 d. nutartis Nr. 1A-452-888/2023, *liteko.teismai*, žiūrėta 2024 m. balandžio 19 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaiska/tekstas.aspx?id=47ede68e-e228-4306-86de-91f108662b16>

²⁴⁸ „Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas“, *supra note*, 3.

²⁴⁹ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. lapkričio 26 d. nutartis Nr. 2K-278-697/2019, *liteko.teismai*, žiūrėta 2024 m. balandžio 20 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaiska/tekstas.aspx?id=85172efd-39c4-4f01-b0ed-8e6838779923>

Atsižvelgiant į tokią bausmių skyrimo tendencija, kuri susidarė iki BK 253 str. 1 d. redakcijos, akivaizdu, kad teismams tik arešto ir laisvės atėmimo bausmės įtvirtinimas, keldavo problemų, nes neteisėtas disponavimas šaunamaisiais ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis ar sprogstamosiomis medžiagomis, kaip nusikalstama veika, gali būti padaroma labai skirtingomis aplinkybėmis. Todėl manytina, kad sankcija turi numatyti ir platesnį bausmių sąrašą. Taigi, naujai priimti straipsnio pakeitimai, darbo autorės nuomone yra pagrįsti ir būtini, norint tinkamai individualizuoti bausmę kaltinamiesiems. Tai patvirtina ir išnagrinėtos bylos, su jau galiojančia straipsnio redakcija, kuriose teismai vis dažniau taiko baudos²⁵⁰ ar laisvės apribojimo²⁵¹ bausmes.

Sekanti teisinių padarinių rūšys – atleidimas nuo baudžiamosios atsakomybės. Iš visų analizuotų bylų, pasitaikė net 25 atleidimo nuo baudžiamosios atsakomybės taikymo atvejai. 13 iš šių atveju, buvo atleidimas dėl mažareikšmiškumo (BK 37 str.), likusieji atvejai - atleidimas pagal laidavimą (BK 40 str.). Pats atleidimas nuo baudžiamosios atsakomybės, suprantamas kaip „atleidimas nuo visų padarinių, kurie sudaro baudžiamosios atsakomybės turinį.“²⁵² Šiuo atveju svarbu nustatyti ar dažnas šių nuostatų taikymas teismų praktikoje yra susijęs, su jau minėta problema – sankcija nenumato galimybės skirti ne su terminuotu laisvės atėmimo susijusias bausmes ar tai suponuoja, kad BK 253 str. numatyta baudžiamoji atsakomybė ne visais atvejais suderinama su *ultima ratio* principu?

Štai Vilniaus miesto apylinkės teismas byloje dėl neteisėto vieno šovinio laikymo, kaltinamasis buvo atleistas nuo baudžiamosios atsakomybės dėl nusikaltimo mažareikšmiškumo.²⁵³ Tokį sprendimą lėmė tai, kad šovinis buvo laikomas be šaunamojo ginklo, juo nebuvo pasinaudojama ir nebuvo padarytos jokios žalos. Analogiškai buvo spręsta ir kitą bylą dėl vieno šovinio laikymo.²⁵⁴ Taip pat pastebėtina, kad kaltinamieji atleidžiami nuo baudžiamosios atsakomybės dėl mažareikšmiškumo, kuomet disponuojama netinkamu šaudyti šaunamuoju ginklu, bet jame yra nesugadintos pagrindinės dalis. Kaip pavyzdį, galima pateikti jau minėta bylą, kurioje asmens

²⁵⁰ Vilniaus apygardos teismo 2023 m. gruodžio 21 d. nuosprendis Nr. 1-292-935/2023, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. balandžio 20 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=ce2ebd91-8e25-4939-afee-a69fbbd45168>

²⁵¹ Klaipėdos apylinkės teismo 2024 m. sausio 22 d. nuosprendis Nr. 1-58-586/2024, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. balandžio 20 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=8edd8da6-c32c-4f08-904e-a506947db197>

²⁵² Piesliakas, *supra note*, 200: 345.

²⁵³ Vilniaus miesto apylinkės teismo 2019 m. lapkričio 18 d. nuosprendis Nr. 1-2856-1017/2019, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. balandžio 21 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=0e914cb5-c686-4739-89d5-2b8cf774a13e>

²⁵⁴ Šiaulių apylinkės teismo 2021 m. gruodžio 8 d. nuosprendis Nr. 1-730-953/2021, liteko.teismai, žiūrėta 2024 m. balandžio 21 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=194db817-8d72-4d66-9c1c-4a1896b777ad>

nusikalstamą veiką, buvo pripažinta kaip pagrindinių dalių laikymą.²⁵⁵ Šioje byloje BK 37 str. nuostatas taikytinos dėl to, kad nors ir buvo laikomos nesugadintos pagrindinės šaunamojo ginklo dalys, tačiau visumoje esantis ginklas neveikiantis, nes nėra kelių sudedamųjų ginklo dalių. Panaši situacija buvo išnagrinėta ir LAT nutartimi, kurioje atsižvelgdamas į tai, kad nors ir pagrindinės dalys nebuvo deformuotos, tačiau šaunamasis ginklas šaudyti nėra tinkamas dėl tam tikrų dalių trūkumų.²⁵⁶ Remiantis tokia aplinkybe, teismas konstatuoja, kad „Kasacinės instancijos teismo teisėjų kolegija, įvertinusi tai, kas išdėstyta, daro išvadą, kad nagrinėjamoje byloje susiklosčiusios aplinkybės leidžia teigti, jog A. T. padaryta veika pagal objektyviųjų ir subjektyviųjų požymių turinį, jų pasireiškimą nėra pasiekusi tokio pavojingumo laipsnio, kad, vertinant ją pagal protingumo, proporcingumo, teisingumo ir kitų bendrųjų teisės principų nuostatas, būtų pagrįstas baudžiamosios teisės priemonių kaip ultima ratio (paskutinė priemonė) taikymas. Todėl šis asmuo atleistinas nuo baudžiamosios atsakomybės pagal BK 253 straipsnio 1 dalį dėl veikos mažareikšmiškumo (BK 37 straipsnis).“²⁵⁷ Su tokia teismų praktika darbo autore sutinka. Kaip jau buvo minėta, norint asmenį patraukti baudžiamojon atsakomybėn pagal BK 253 str., nusikaltimo dalykai įtvirtinti šiame straipsnyje turi būti tinkami naudoti. Būtu formuojama netinkama praktika, jeigu asmenis būtų traukiami baudžiamojon atsakomybės už netinkamą naudoti šaunamąjį ginklą, nes jame yra tinkamos naudoti pagrindinės dalis, be pagrįstų aplinkybių, kad jis gali pasigaminti veikiantį ginklą. Tokiais atvejais „tinkamumo“ požymio taikymas, netektų prasmės.

Apibendrinant tai kas išdėstyta, daroma išvada, kad kai kurie atvejai, susiję su BK 253 str. taikymu, o būtent vieno ar kelių šovinių arba netinkamo šaudyti šaunamojo ginklo su nepažeistomis pagrindinėmis dalimis laikymas, nesuderinami su *ultima ratio* principu. Tačiau, svarbu dar kartą pabrėžti, kad kaip ir bausmės vykdymo atidėjimo ar švelnesnės negu įstatyme numatytos bausmės taikymo atveju, taip ir atleidimo nuo baudžiamosios atsakomybės, privalu atsižvelgti į visas reikšmingas aplinkybes.

Darbo autore nori atkreipti dėmesį į tai, jog išanalizuotos bylos atskleidė ir kitą bausmių skyrimo tendenciją, susijusia su BK 253 str. 2 d. taikymu. Šiuo atveju, pasitaikė 27 bylos, kuriuose asmenims buvo inkriminuojama kvalifikuota nusikaltimo sudėtis. Tačiau net 18 iš jų, kas sudaro daugiau nei pusę visų bylų, teismas taikė BK 54 str. 3 d. nuostatas. Už kvalifikuota nusikaltimą,

²⁵⁵ Marijampolės apylinkės teismo 2020 m. vasario 26 d. nuosprendis Nr. 1-91-571/2020, *supra note*, 115.

²⁵⁶ Lietuvos Aukščiausiojo teismo 2023 m. balandžio 11 d. nutartis Nr. 2K-108-387/2023, *liteko.teismai*, žiūrėta 2024 m. balandžio 21 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaiseska/tekstas.aspx?id=d59b7a76-3d08-4e1b-8d14-ae36ca1adfd>

²⁵⁷ *Ibid.*

baudžiamasis įstatymas numato vienintelę bausmę – laisvės atėmimą nuo ketverių iki aštuonerių metų. Pabrėžiama, jog 2023 m. balandžio 27 d. Nr. XIV-1925 įstatymu²⁵⁸ dėl šios sankcijos nebuvo priimti pakeitimai.

Jau nustatėme, kad dažną bausmės vykdymo atidėjimo ir švelnesnės negu įstatyme numatytos bausmės skyrimo nuostatos, bylose dėl BK 253 str. 1 d., lėmė griežtų bausmių, sankcijoje, įtvirtinimas. Tad darbo autorei kyla abejonės, ar kvalifikuoto nusikaltimo sankcija, yra tinkama. Remiantis BK 11 str. 5 d., kvalifikuota neteisėto disponavimo šaunamaisiais ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis ar sprogstamosiomis medžiagomis sudėtis, priskiriama prie sunkiu nusikaltimu. Kitų kvalifikuotų sudėčių nusikaltimai, kurie taipogi priskiriami prie sunkiu, dažnai nenumato minimalios laisvės atėmimo bausmės ribos, pavyzdžiui BK 180 str. 2 d., BK 181 str. 2 d. ir pan. Arba numato ir kitų rūšių bausmių alternatyvas, pavyzdžiui BK 182 str. 3 d., BK 199 str. 3 d., BK 207 str. 3 d. ir pan. Analizuojant bylas, pastebime, kad 7 kartus remiantis BK 54 str. 3 d., teismai taikė baudos bausmę, 10 kartų – laisvės apribojimą ir vieną kartą mažesnio termino laisvės atėmimą, negu numato minimali sankcijos riba.

Tokiose bylose, švelnesnę negu įstatyme numatytos bausmės skyrimą, lemia, tai, kad nors ir disponuojama dideliu kiekių šaudmenų, tačiau jie yra laikomi pašaliniais lengvai neprieinamoje vietoje²⁵⁹, didelis kiekis laikomas ne savo reikmėmis (saugant kito asmens)²⁶⁰. Dėl šaunamųjų ginklų disponavimo, remiamasi tokiomis aplinkybėmis, kad nebuvo panaudoti nusikalstamiems tikslams²⁶¹, ginklai yra priskiriami prie mažiau pavojingų.²⁶² Taigi kaip matome, net ir disponuojant ne mažiau kaip trimis šaunamaisiais ginklais, didelių kiekių šaudmenų ir pan., nusikalstamos veikos pavojingumas gali labai skirtis. „Teismas pagrįstai atkreipė dėmesį, kad įstatymų leidėjas, formuluodamas konkretaus nusikaltimo požymius ir nustatydamas sankciją už nusikaltimą, įvertina tipinį (rūšinį) nusikaltimo, kaip tokio, pavojingumą. Tačiau pažymėtina, kad konkrečiomis aplinkybėmis padarytas nusikaltimas, formaliai atitinkantis rūšinius tam tikro nusikaltimo požymius,

²⁵⁸ „Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 141, 156, 176, 178, 180, 181, 182, 183, 184, 189-1, 190, 192, 195, 196, 197, 199, 199-1, 199-2, 200, 201, 203, 204, 206, 207, 208, 209, 212, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 224-1, 246, 248, 253, 255, 256, 267, 267-1, 277, 281 straipsnių ir XXIX skyriaus pavadinimo pakeitimo, Kodekso papildymo 253-2, 256-2, 260-1, 266-1, 267-2, 267-3, 276-4, 282-1 straipsniais ir 186, 298 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymas“, *supra note*, 4.

²⁵⁹ Šiaulių apygardos teismo 2023 m. liepos 27 d. nuosprendis Nr. 1-81-744/2023, *supra note*, 86.

²⁶⁰ Kauno apygardos teismo 2022 m. spalio 18 d. nuosprendis Nr. 1-117-348/2022, *liteko.teismai*, žiūrėta 2024 m. balandžio 22 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=97c27610-2e10-4d69-9f8f-1de1e3f93988>

²⁶¹ Vilniaus apygardos teismo 2023 m. gegužės 2 d. nuosprendis Nr. 1-131-497/2023, *supra note*, 215.

²⁶² Šiaulių apygardos teismo 2019 m. kovo 25 d. nuosprendis Nr. 1-35-519/2019, *liteko.teismai*, žiūrėta 2024 m. balandžio 22 d., <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=00cbc138-465c-4577-b6ac-7c4c882924e3>

iš tikrųjų gali neatitikti tos rūšies nusikaltimo pavojingumo.“²⁶³ Dėl šios priežasties, darbo autore daro išvadą, kad BK 253 str. 2 d., įtvirtinta sankciją yra galimai per griežta, dėl ko teismams kyla problemos tinkamai individualizuoti bausmes, nes privalo atsižvelgti į siaurą sankcijos ribą. BK 54 str. 3 d., taikoma tik esant išimtinėms aplinkybėms, tačiau dažnas šios nuostatos taikymas konkrečioje byloje manytina virtęs jau įprastu dalyku. „Lietuvos baudžiamojoje justicijoje neadekvatumą mėgina koreguoti teismų praktika, tokio pobūdžio bylose nuolat taikydama išimtinę taisyklę, numatytą BK 54 straipsnio 3 dalyje, leidžiančią teismui skirti švelnesnę, nei įstatymo numatyta, bausmę, kai sankcijoje numatytoji aiškiai prieštarautų teisingumo principui. Tokia situacija, kai teismams išimtinę taisyklę tenka taikyti nuolat, aiškiai signalizuoja, kad baudžiamajam įstatymui – konkrečiai specialiosios dalies normai – būtinos korekcijos.“²⁶⁴ BK 253 str. 2 d. įtvirtinta nusikalstama veika, kaip ir pirmos straipsnio dalies atveju, gali būti padaroma skirtingomis aplinkybėmis, nes įtvirtinta ne vieną alternatyvią pavojingą veiką, bei dalykui, kurie taipogi gali būti labai skirtingi. Todėl, darbo autorės nuomone, BK 253 str. 2 d. sankcijoje turi būti įtvirtintos ir kitą bausmės rūšis, bei panaikinta minimali laisvės atėmimo bausmės riba.

²⁶³ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. vasario 9 d. nutartis Nr. 2K-8-696/2016, liteko.teismai.lt/viesasprendimupaiaska/tekstas.aspx?id=808264ee-a56b-44bb-99f2-088ce347aa01

²⁶⁴ „PAGRINDINIO KOMITETO IŠVADA dėl Baudžiamojo kodekso 141, 156, 176, 178, 180, 181, 182, 183, 184, 189(1), 190, 192, 195, 196, 197, 199, 199(1), 199(2), 200, 201, 203, 204, 206, 207, 208, 209, 212, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 224(1), 246, 248, 253, 255, 256, 267, 267(1), 277, 281 straipsnių ir XXIX skyriaus pavadinimo pakeitimo, Kodekso papildymo 253(2), 256(2), 260(1), 266(1), 267(2), 267(3), 276(4), 282(1) straipsniais ir Kodekso 186, 298 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo projekto“, e-seimas, žiūrėta 2024 m. balandžio 22 d., <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/23733890cd4311ed9b3c9397e1236c2a?jfwid=8mup7ul7r>

IŠVADOS

1. Tiek Europos Sąjungos, tiek Lietuvos Respublika įtvirtina griežtą kontrolę, siekiant reguliuoti šaunamųjų ginklų, šaudmenų, sprogmenų ir sprogstamųjų medžiagų apyvartą. Tačiau Lietuvos Respublikos teisės aktas, reguliuojantis šaunamųjų ginklų ir šaudmenų įgijimą ir laikymą įtvirtinta normas neatitinkančias Europos Sąjungos, dėl ko atsiranda tam tikri normos prieštaravimai.

2. Šaunamojo ginklo, šaudmenų, sprogmenų ir sprogstamųjų medžiagų, kaip nusikaltimo dalyko samprata, pateikiama teisės aktuose, kurie reguliuoja šių dalykų apyvartą. Tačiau tiesiogiai taikyti šias nuostatas baudžiamojoje teisėje negalima, nes šie dalykai yra suprantami skirtingai. Kiekvienoje byloje, siekiant nustatyti ar konkretus objektas atitinka BK 253 str. sudėties požymį, būtina atsižvelgti į balistinės ekspertizės išvadas.

3. Neteisėtumą, BK 253 str. prasme, lemia ne tik leidimo neturėjimo aspektas, bet ir kuomet disponuojama Ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymu draudžiamais šaunamaisiais ginklais, nesulaukus tam tikro amžiaus, nuo kurio galima įsigyti šaunamuosius ginklus ir be leidimo. Todėl leidimo neturėjimas, kaip įtvirtinama BK 253 str. dispozicijoje, neturėtų būti suprantamas siaurąją prasme.

4. Naujai įtvirtinta alternatyvi pavojinga veika – siuntimas, turėtų būti aiškinama, kaip BK 259 str. ir BK 260 str. prasme. Tuo tarpu sekanti nauja pavojinga veika – panaudojimo, gali kelti tam tikrų diskusijų, kaip ši veika turėtų būti suprantama. Tačiau manytina, kad tai turėtų būti suprantama kaip šaunamųjų ginklų, šaudmenų, sprogmenų ar sprogstamųjų medžiagų panaudojimą pagal jų paskirtį, arba grasinant jais, nors nėra atliekamas šūvis iš šaunamojo ginklo ar susprogdinami sprogmenis ir sprogstamosios medžiagos. Šių pavojingų veikų įtvirtinimas, leidžia teismams inkriminuoti kaltinamiesiems požymius, kurie atitinka tikrą veiksmų prasme, todėl šis įstatymo leidėjo sprendimas yra pagrįstas. Tačiau iki LAT ar baudžiamosios teisės mokslininkų išaiškinimo, pavojingos veikos – panaudojimo, inkriminavimas gali kelti kvalifikavimo problemų su kitomis nusikalstamomis veikomis, kurios numato šaunamųjų ginklų ar sprogmenų panaudojimą, kaip kvalifikuojantį požymį ar viena iš galimų veikos padarymo būdų.

5. Teismų praktikos analizė parodė, kad ne visuomet vienodai ar tinkamai aiškinami ir taikomi BK 253 str. objektyvieji ir subjektyvieji sudėties požymiai, kas gali lemti netinkama asmenų nusikalstamos veikos kvalifikavimą. Pavyzdžiui BK 253 str. įtvirtintos alternatyvios pavojingos veikos, vertinamos atskirai, kaip savarankiškos nusikalstamos veikos, neišvedant kitų

pavojingų veikų padarymo fakto iš kitų. Tačiau neretai, pavojingos veikos inkriminuojamos be objektyvių aplinkybių, o tik remiantis prielaidomis.

6. Analizuojant teismų praktika, pastebima, kad neretai kaltė įrodoma tik šaunamųjų ginklų, šaudmenų, sprogmenų ar sprogstamųjų medžiagų radimo faktu. Šiuo atveju susiduriama su problemomis vertinant kaltės buvimą, kuomet BK 253 str. dalykai yra randami tokiose vietose, kurios yra prieinamos pašaliniams asmenims arba dėl tam tikrų išoriškai matomu pakitimų arba dėl žinių stokos, kaltinamieji daro išvadas, kad šie objektai yra netinkami naudoti arba jiems nereikalingas leidimas. Siekiant tinkamai nustatyti tyčią, būtina pašalinti visas abejones, ar šaunamieji ginklai, šaudmenis, sprogmenis ar sprogstamosios medžiagos priklauso kaltinamiesiems, bei ar asmuo tikrai suvokė, kad jis neteisėtai disponuoja šiais dalykais.

7. Kvalifikuojantis požymiai numatyti BK 253 str. 2 d., „didelis kiekis“ ir „didelės sprogstamosios galios“ yra pripažįstami kaip vertinamojo pobūdžio. Tačiau teismų praktika atskleidė, kad net ir esant panašiomis aplinkybėmis, šie požymiai vertinami skirtingai, dėl ko susidaro nenuosekli praktika.

8. Teismų praktikos skiriamų teisinių padarinių tendencija, atskleidė, kad įstatymo leidėjo sprendimas švelninti sankciją už BK 253 str. 1 d. numatytos nusikalstamos veikos padarymą yra pagrįstas, nes iki straipsnio pakeitimų, dažnai buvo taikomos švelnesnės negu įstatyme numatytos bausmės skyrimo normos bei bausmės vykdymo atėjimas. Tačiau analizuotos bylos susijusios su BK 253 str. 2 d. baudžiamąją atsakomybę, atskleidė, kad būtina įtvirtinti pakeitimus ir šio straipsnio sankcijoje, nes dažnas švelnesnės negu įstatyme nustatytos bausmės skyrimas, suponuoja tai, kad numatyta sankcija yra galimai per griežta.

PASIŪLYMAI

1. Įtvirtinti rekomendacinio pobūdžio teisės aktą, kurio pavadinimas galėtų būti „Dėl šaudmenų ir sprogstamųjų medžiagų nedidelio ir didelio kiekio nustatymo rekomendacijų“, kuriame būtų įtvirtinami tam tikros rūšies šaudmenis ir sprogstamosios medžiagos, bei nustatomas koks kiekis laikytinas nedideliu ir koks didelis. Pavyzdžiui:

- a) B kategorijos šaudmenų – 12-to kalibro, centrinio įskėlimo šovinių, daugiau kaip 100 vnt. yra didelis kiekis;
- b) Bedūmis parakas, daugiau kaip 1000 g. yra didelis kiekis.

Šios rekomendacinio pobūdžio nuostatos, galėtų būti įtvirtintos atsižvelgiant į tokias aplinkybes, kaip, šaudmenų, kurie skirti atitinkamos kategorijos šaunamiesiems ginklams, pavojingumas, kuo didesnis pavojingumas t. y. nukaunamoji jėga, tuo mažesnis kiekis, lyginant su mažesnio pavojingumo šaudmenimis, turėtų būti laikytinas didelis. Analogiškai turėtų būti vertinamos ir sprogstamosios medžiagos. Nors ir šie nustatyti kiekiai būtų tik rekomendacinio pobūdžio ir teismai vis tiek sprendžiant ar kiekiai yra didelis, atsižvelgtų į kitas reikšmingas aplinkybes, tačiau tokių teismų praktika taptų nuoseklesne, panašios aplinkybės, būtų vertinamos vienodai.

2. BK 253 str. 2 d. siūloma išdėstyti taip: „Tas, kas neturėdamas leidimo pagamino, įgijo, laikė, nešiojo, gabeną, siuntė ar realizavo ne mažiau kaip tris šaunamuosius ginklus arba sprogmenis, didelės sprogstamosios galios šaudmenis, sprogmenis ar sprogstamąsias medžiagas arba didelį kiekį šaudmenų ar sprogstamųjų medžiagų, baudžiamas bauda arba laisvės atėmimu iki aštuonerių metų.“

LITERATŪROS SĄRAŠAS

Knygos ir straipsniai

1. „Control of the acquisition and possession of weapons. Codification“. European Parliament. Žiūrėta 2024 m. sausio 11 d. <https://oeil.secure.europarl.europa.eu/oeil/popups/summary.do?id=1651043&t=d&l=en>
2. „Firearm Access is a Risk Factor for Suicide“. Harvard. Žiūrėta 2024 m. sausio 8d. <https://www.hsph.harvard.edu/means-matter/means-matter/risk/>
3. „Firearms“, History, žiūrėta 2024 m. sausio 7 d. <https://www.history.com/topics/inventions/firearms>
4. „Proposal for a Council Directive on the control of the acquisition and possession of weapons: COM(87) 383 final“. Europos Bendrijų oficialusis leidinys. Žiūrėta 2024 m. sausio 9 d. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:51987PC0383>
5. Abramavičius, Armanas. „Nusikaltimo objektas“. iš *Baudžiamoji teisė: trečiasis pataisytas ir papildytas leidimas*, Armanas Abramavičius ir kt., 166. Vilnius: Eugrimas, 2001.
6. Abramavičius, Armanas, Marius Aidukas, Rita Aliukonienė, Agnė Baranskaitė, Anna Drakšienė, Andžej Caikovski, Olegas Fedosiukas, Laima Gameliene, Girius Ivoska, Vytas Milius, Pranas Kuconis, Jonas Prapiestis, Edvardas Sinkevicius, Dainius Stasiulis ir Gintaras Svedas. *Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso komentaras. Specialioji dalis (213-330)*. Vilnius: Registrų centras, 2010.
7. Chase, Kenneth. *Firearms: A Global History to 1700*. UK: Cambridge University Press, 2003.
8. Creveld, Martin van. „The advent of firearms“. Britannica. Žiūrėta 2024 m. sausio 7d., <https://www.britannica.com/topic/tactics/The-end-of-technological-warfare>
9. Drakšas, Romualdas. „Teisingumo principas, kaip baudmės vykdymo atidėjimo prielaida“. *Jurisprudencija* 27, 2 (2020): 462.
10. Duquet, Nils ir Kevin Goris, *Firearms acquisition by terrorists in Europe*. Brussels: Flemish Peace Institute, 2018.
11. Hepburn, Lisa ir David Hemenway. „Firearm availability and homicide: A review of the literature“. *Aggression and Violent Behavior*, Volume 9, Issue 4, (2004):417–440, <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S1359178903000442>

12. Niels Kirst, „Firearms regulation in the European Union: striking a delicate balance between single market and security“, *Fordham International Law Journal*, Vol. 43, No. 855, (2020): 859. (855-899) https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4017794
13. „Metodinės rekomendacijos: balistinių ir šūvio pėdsakų ekspertinių tyrimų užsakovams“, LTEC, 2020.
14. Mykolo Romerio universitetas. *Lietuvos teisė 2023: Esminiai pokyčiai*. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2023.
15. Kurapka, Egidijus Vidmantas, Hendryk Malevski, Eugenijus Palskys ir Samuelis Kuklianskis. *Kriminalistikos technikos pagrindai*. Vilnius: Eugrimas, 1998.
16. Kurapka, Egidijus Vidmantas, Hendryk Malevski, Justinas Sigitas Pečkaitis ir Eduardas Vaitkevičius. „Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymas baudžiamosios teisės ir kriminalistikos kontekste“, *Jurisprudencija* 7, 85 (2006): 16 – 23.
17. Kurapka, Egidijus Vidmantas. „Kriminalistinė ginklotyra“ iš *Kriminalistika: teorija ir technika*, Vidmantas Egidijus Kurapka ir Snieguolė Matulienė, 447. Vilnius: MRU, 2012.
18. Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerija. *Šaunamųjų ginklų istorijos raida*. Vilnius, 1993.
19. Milinis, Albertas, Edita Gruodytė, Aurelijus Gutauskas, Simona Žižienė, Olegas Fedosiukas, Neringa Palionienė ir Marius Kuzminovas. *Lietuvos baudžiamoji teisė: specialioji dalis. Pirmoji knyga*. Vilnius: Justitia, 2013.
20. Milinis, Albertas, Edita Gruodytė, Aurelijus Gutauskas, Simona Žižienė, Olegas Fedosiukas, Neringa Palionienė, Marius Kuzminovas, Mindaugas Bilius, Gediminas Bučiūnas, Marijus Šalčius, Inesa Gulbinienė, Olegas Šibkovas ir Daiva Bereikienė. *Lietuvos baudžiamoji teisė: specialioji dalis. Antroji knyga*. Vilnius: Registrų centras, 2017.
21. Mille, Mathew, Deborah Azrael ir David Hemenway. „Firearm availability and unintentional firearm deaths“. *Accident Analysis & Prevention*, Volume 33, Issue 4, (2001):477-484, <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0001457500000610?via%3Dihub>
22. Naktinienė, Gertrūda, „Lietuvių kalbos žodynas (t. I–XX, 1941–2002): elektroninis variantas.“, (Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2005), žiūrėta 2024 sausio 13 d., <http://www.lkz.lt/?zodis=bomba&id=03074140000>
23. Needham, Joseph, *Science & civilisation in china: Chemistry and Chemical Technology. Military Technology: The Gunpowder Epic*. Cambridge University Press, 1986.
24. Piesliakas, Vytautas. *Lietuvos baudžiamoji teisė, antroji knyga*. Vilnius: Justitia, 2008.

25. Piesliakas, Vytautas. *Lietuvos baudžiamoji teisė, pirmoji knyga*. Vilnius: Justitia, 2006.
26. Schnitzer, Laura Kate. „Aprons of lead: examination of an artifact assemblage from the Queen Anne’s revenge shipwreck site“. Magistro baigiamasis darbas, East Carolina University, 2012.
27. Tessman, Kristin Ashley. *A Bright Day for the Black Market: Why Council Directive 2008/51/EC Will Lose the Battle Against Illicit Firearm Trade in the European Union*. University of Georgia, 2007.
28. Vaitkevičius, Eduardas. „Ginklo pavojingumo sąvoka teisėje ir kriminalistikoje“, *Jurisprudencija* 5, 95 (2007): 46 – 50.

Teisės aktai

29. „1991 m. birželio 18 d. Tarybos direktyva dėl ginklų įsigijimo ir laikymo kontrolė“. Oficiali Europos Sąjungos interneto svetainė. Žiūrėta 2024 m. sausio 9 d. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=celex%3A31991L0477>
30. „2008 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyva 2008/51/EB, iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 91/477/EEB dėl ginklų įsigijimo ir laikymo kontrolės“. Oficiali Europos Sąjungos interneto svetainė. Žiūrėta 2024 m. sausio 9 d. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/ALL/?uri=CELEX%3A32008L0051>
31. „2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyva 2014/28/ES dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su civiliniam naudojimui skirtų sprogmenų tiekimu rinkai ir priežiūra, nuostatų suderinimo (nauja redakcija)“. Europos Sąjungos oficialusis leidinys. Žiūrėta 2024 m. sausio 11 d. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:32014L0028>
32. „2017 m. gegužės 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva kuria iš dalies keičiama Tarybos direktyva 91/477/EEB dėl ginklų įsigijimo ir laikymo kontrolės (ES) 2017/853“. Oficiali Europos Sąjungos interneto svetainė. Žiūrėta 2024 m. sausio 10d. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:32017L0853>
33. „2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/1148 dėl prekybos sprogstamųjų medžiagų pirmtakais ir jų naudojimo, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1907/2006 ir panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 98/2013“. Oficiali Europos Sąjungos interneto svetainė. Žiūrėta 2024 m. sausio 11 d. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=celex%3A32019R1148>

34. „AIŠKINAMASIS RAŠTAS dėl įstatymų projektų Reg. Nr. XIIP-4856(2)- XIIP-4859(2)“. E-seimas. Žiūrėta 2024 m. kovo 29 d. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/cdcef910a45d11ecaf79c2120caf5094>
35. „Baudžiamojo kodekso 7, 213, 217, 218, 224(1) straipsnių ir Kodekso priedo pakeitimo įstatymo projekto LYGINAMASIS VARIANTAS“. e.seimas. Žiūrėta 2024 m. kovo 22 d. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/ad46d380128111e6aa14e8b63147ee94?jfwid=1bc6m50dyz>
36. „Dėl leidimo įsigyti, laikyti ir nešiotis šaunamuosius ginklus savigynai bei dėl neteisėtai įgytų ir laikomų šaunamųjų ginklų, šaudmenų ar sprogstamųjų medžiagų savanoriško atidavimo“. E-seimas. Žiūrėta 2024 m. sausio 12 d. (NEGALIOJA). <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.5697?jfwid=ioswddtj>
37. „Dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 189(1) straipsnio 1 dalies atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“. E-seimas. Žiūrėta 2024 m. vasario 20 d. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/0b2f6e6009c311e78dadb175b73de379?jfwid=bkaxm3wd>
38. „Dėl Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo pakeitimo įstatymo 2 straipsnio 4 dalies (2012 m. birželio 29 d. redakcija) atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“. E-seimas. Žiūrėta 2024 m. vasario 24 d. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/9a817ea0c9f011e5a141fec4d43d786>
39. „Dėl Lietuvos Respublikos organizuoto nusikalstamumo užkardymo įstatymo 3 straipsnio (2001 m. Birželio 26 d. Redakcija), 4 straipsnio (2001 m. Birželio 26 d., 2003 m. Balandžio 3 d. Redakcijos), 6 straipsnio (2001 m. Birželio 26 d. Redakcija) 3 dalies ir 8 straipsnio (2001 m. Birželio 26 d. Redakcija) 1 dalies atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“. LRKT. Žiūrėta 2024 m. vasario 20 d. <https://lrkt.lt/lt/teismo-aktai/paieska/135/ta277/content>
40. „Dėl Narkotinių ir psichotropinių medžiagų nedidelio, didelio ir labai didelio kiekio nustatymo rekomendacijų“. E-seimas. Žiūrėta 2024 m. balandžio 11 d. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.210215?jfwid=>
41. „Dėl Šaunamųjų ginklų savigynai bei jų šaudmenų įsigijimo, laikymo, nešiojimosi ir naudojimo tvarkos patvirtinimo“. E-seimas. Žiūrėta 2024 m. sausio 12 d. (NEGALIOJA). <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.12459/dHHyfwxXeP>
42. „Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl „Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą, iš dalies keičiančią Tarybos direktyvą 91/477/EEB dėl ginklų įsigijimo ir laikymo kontrolės“ [COM(2015) 750 final — 2015/0269 (COD)]“. Oficiali Europos Sąjungos interneto svetainė. Žiūrėta 2024 m. sausio 10 d. <https://eur-lex.europa.eu/legal->

[content/LT/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C%2016.264.01.0077.01.LIT&toc=OJ%3AC%3A2016%3A264%3ATOC](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C%2016.264.01.0077.01.LIT&toc=OJ%3AC%3A2016%3A264%3ATOC)

43. „Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą, iš dalies keičiančią Tarybos direktyvą 91/477/EEB dėl ginklų įsigijimo ir laikymo kontrolės COM(2006) 93 final“. Oficiali Europos Sąjungos interneto svetainė. Žiūrėta 2024 m. sausio 9 d. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.C%2006.318.01.0083.01.LIT&toc=OJ%3AC%3A2006%3A318%3ATOC>
44. „Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2021/555 2021 m. kovo 24 d. dėl ginklų įsigijimo ir laikymo kontrolės (kodifikuota redakcija)“. Oficiali Europos Sąjungos interneto svetainė. Žiūrėta 2024 m. sausio 11 d. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/ALL/?uri=CELEX:32021L0555>
45. „Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2021/555 2021 m. kovo 24 d. dėl ginklų įsigijimo ir laikymo kontrolės (kodifikuota redakcija)“. Oficiali Europos Sąjungos interneto svetainė. Žiūrėta 2024 m. sausio 11 d. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/ALL/?uri=CELEX:32021L0555>
46. „Įstatymų projektų XIIP-4358, XIIP-4359 AIŠKINAMASIS RAŠTAS“. E-seimas. Žiūrėta 2024 m. kovo 22 d. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/95ec2b30128211e6aa14e8b63147ee94>
47. „Komisijos ataskaita Europos Parlamentui ir Tarybai: Šaunamųjų ginklų kopijų teikimas rinkai, KOM/2010/0404 galutinis“. Oficiali Europos Sąjungos interneto svetainė. Žiūrėta 2024 m. kovo 4 d. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?qid=1713873705779&uri=CELEX%3A52010DC0404>
48. „Konvencija dėl Šengeno susitarimo 1985 m. birželio 14 d. sudaryto tarp Beniliukso ekonominės sąjungos valstybių, Vokietijos Federacinės Respublikos ir Prancūzijos Respublikos Vyriausybių dėl laisvniško jų bendrų sienų kontrolės panaikinimo įgyvendinimo“. Oficiali Europos Sąjungos interneto svetainė. Žiūrėta 2024 m. sausio 8 d. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/ALL/?uri=CELEX%3A42000A0922%2802%29>
49. „Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksas“. Infolex. Žiūrėta 2024 m. sausio 14 d. https://www.infolex.lt/portal/start_ta.asp?act=doc&fr=pop&doc=336765&title=LR%20administracini%F8%20nusi%FEengim%F8%20kodeksas

50. „Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas“. LRS. Žiūrėta 2023 m. gegužės 10 d. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.111555>
51. „Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 141, 156, 176, 178, 180, 181, 182, 183, 184, 189-1, 190, 192, 195, 196, 197, 199, 199-1, 199-2, 200, 201, 203, 204, 206, 207, 208, 209, 212, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 224-1, 246, 248, 253, 255, 256, 267, 267-1, 277, 281 straipsnių ir XXIX skyriaus pavadinimo pakeitimo, Kodekso papildymo 253-2, 256-2, 260-1, 266-1, 267-2, 267-3, 276-4, 282-1 straipsniais ir 186, 298 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymas“. LRS. Žiūrėta 2023 m. gegužės 9 d. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/03f340d1e51911eda305cb3bdf2af4d8?jfwid=zaoxfy92d>
52. „Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymas“. e-seimas. Žiūrėta 2024 m. sausio 12 d. (NEGALIOJA). <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.29649?jfwid=ioswdhiz>
53. „Lietuvos Respublikos ginklų ir šaudmenų kontrolės įstatymo pakeitimo įstatymas“. E-seimas. Žiūrėta 2024 m. kovo 26 d. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.387017>
54. „Lietuvos Respublikos Konstitucija“. LRS. Žiūrėta 2024m. vasario 25d. <https://www.lrs.lt/home/Konstitucija/Konstitucija20220522.htm>
55. „Lietuvos Respublikos sprogmenų apyvartos kontrolės įstatymas“. LRS. Žiūrėta 2023 m. gegužės 9 d. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.205325/asr>
56. „Lietuvos Respublikos sprogmenų apyvartos kontrolės įstatymas. Suvestinė (2012-04-05 - 2012-12-31)“. E-seimas. Žiūrėta 2024 m. balandžio 11 d. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.205325/wivmqbqkZc>
57. „Nutarimas dėl leidimo įsigyti šaunamuosius ginklus savigynai“. E-seimas. Žiūrėta 2024 m. sausio 12 d. (NEGALIOJA), <https://e-seimas.lrs.lt/rs/legalact/TAD/TAIS.6147/>
58. „PAGRINDINIO KOMITETO IŠVADA dėl Baudžiamojo kodekso 141, 156, 176, 178, 180, 181, 182, 183, 184, 189(1), 190, 192, 195, 196, 197, 199, 199(1), 199(2), 200, 201, 203, 204, 206, 207, 208, 209, 212, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 224(1), 246, 248, 253, 255, 256, 267, 267(1), 277, 281 straipsnių ir XXIX skyriaus pavadinimo pakeitimo, Kodekso papildymo 253(2), 256(2), 260(1), 266(1), 267(2), 267(3), 276(4), 282(1) straipsniais ir Kodekso 186, 298 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymo projekto“. e-seimas. Žiūrėta 2024 m. balandžio 22 d. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/23733890cd4311ed9b3c9397e1236c2a?jfwid=8mup7ul7r>
59. „Pasiūlymas Europos Parlamento Ir Tarybos Direktyva kuria iš dalies keičiama Tarybos direktyva 91/477/EEB dėl ginklų įsigijimo ir laikymo kontrolės COM(2015) 750 final“. Oficiali Europos

Sąjungos interneto svetainė. Žiūrėta 2024 m. sausio 10 d. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:52015PC0750>

60. „Protokolas prieš neteisėtą šaunamųjų ginklų, jų dalių ir komponentų bei šaudmenų gamybą ir prekybą jais, papildantis Jungtinių Tautų konvenciją prieš tarptautinį organizuotą nusikalstamumą“. E-seimas. Žiūrėta 2024 m. sausio 9 d. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.249377?jfwid=gvy9ziu15>

Lietuvos teismų praktika

61. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjų senato 2003 m. gruodžio 29 d. nutarimas „Dėl teismų praktikos kontrabandos bylose“. Teisės gidas. Žiūrėta 2024 m. kovo 29 d. <https://www.teisesgidas.lt/modules/paieska/lat.php?id=26465>
62. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjų senato 2005 m. birželio 23 d. nutarimas „Dėl teismų praktikos vagystės ir plėšimo baudžiamosiose bylose“. Teisės gidas. Žiūrėta 2024 m. kovo 7 d. <https://www.teisesgidas.lt/modules/paieska/lat.php?id=29259>

Teismo nutartys ir nuosprendžiai

63. Kauno apygardos teismo 2015 m. lapkričio 30 d. nuosprendis Nr. 1-333-397/2015. liteko.teismai. Žiūrėta 2024 m. balandžio 4 d. <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=adce94d3-544a-4cc4-8db9-0ad65612a707>
64. Kauno apygardos teismo, 2016 m. kovo 14 d. nuosprendis Nr. 1-120-175/2016. liteko.teismai. Žiūrėta 2024 m. kovo 6 d. <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=3f269866-0d7f-4442-aba0-d777eb05413e>
65. Kauno apygardos teismo 2020 m. gegužės 15 d. nuosprendis Nr. 1-123-238/2020. liteko.teismai. Žiūrėta 2024 m. kovo 11 d. <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=c773dfbc-0c99-4a3e-b747-04b947d843fb>
66. Kauno apygardos teismo 2021 m. balandžio 26 d. nuosprendis Nr. 1-116-317/2021. liteko.teismai. Žiūrėta 2024 m. balandžio 15 d.

<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=e64b69bf-9166-4e38-a5a4-1a2e993404e7>

67. Kauno apygardos teismo 2022 m. birželio 7 d. nuosprendis Nr. 1-239-844/2022. liteko.teismai.
Žiūrėta 2024 m. kovo 27 d.

<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=f91a2d1f-8b82-4ada-a1f6-99fee8a2d812>

68. Kauno apygardos teismo 2022 m. birželio 22 d. nuosprendis Nr. 1-95-493/2022. liteko.teismai.
Žiūrėta 2024 m. kovo 25 d.

<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=15db713b-0049-47d5-aa55-12d24f29ebb8>

69. Kauno apygardos teismo 2022 m. liepos 15 d. nuosprendis Nr. 1-62-966/2022. liteko.teismai.
Žiūrėta 2024 m. vasario 28 d.

<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=9d530212-d0bc-4f96-9f65-9d49dad212f4>

70. Kauno apygardos teismo 2022 m. spalio 18 d. nuosprendis Nr. 1-117-348/2022. liteko.teismai.
Žiūrėta 2024 m. balandžio 22 d.

<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=97c27610-2e10-4d69-9f8f-1de1e3f93988>

71. Kauno apygardos teismo 2023 m. rugsėjo 5 d. nutartis Nr. 1A-452-888/2023. liteko.teismai.
Žiūrėta 2024 m. balandžio 19 d.

<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=47ede68e-e228-4306-86de-91f108662b16>

72. Kauno apylinkės teismo 2019 m. balandžio 19 d. nuosprendis Nr. 1-142-245/2019. liteko.teismai.
Žiūrėta 2024 m. balandžio 18 d.

<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=482571d6-dfde-41d6-b9af-b78e08538bdb>

73. Kauno apylinkės teismo 2019 m. rugpjūčio 27 d. nuosprendis Nr. 1-2121-1109/2019.
liteko.teismai. Žiūrėta 2024 m. balandžio 9 d.

<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=9175b392-fcd7-41a2-b0fc-43cdf5566ce9>

74. Kauno apylinkės teismo 2020 m. sausio 9 d. nuosprendis Nr. 1-189-667/2020, liteko.teismai,
žiūrėta 2024 m. kovo 13 d.

<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=0de600bf-178a-4eea-a630-4d1ca51c3d2c>

75. Kauno apylinkės teismo 2022 m. gegužės 16 d. nuosprendis Nr. 1-1248-336/2022. liteko.teismai.
Žiūrėta 2024 m. kovo 28 d.
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=a5c6dd67-95a5-48a7-aedb-10cdf25fe7a9>
76. Kauno apylinkės teismo 2022 m. liepos 13 d. nuosprendis Nr. 1-1736-720/2022. liteko.teismai.
Žiūrėta 2024 m. balandžio 17 d.
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=6af6fd81-d479-431c-873b-db4c655ff226>
77. Kauno apylinkės teismo 2023 m. balandžio 25 d. nuosprendis Nr. 1-1425-917/2023. liteko.teismai.
Žiūrėta 2024 m. kovo 25 d.
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=f71a41ed-fe66-484d-8679-c53912b4e1d9>
78. Kauno apylinkės teismo 2023 m. kovo 29 d. nuosprendis Nr. 1-896-288/2023. liteko.teismai.
Žiūrėta 2024 m. kovo 25 d.
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=11c7f853-026e-4acf-a528-a701a6e02ecd>
79. Kauno apylinkės teismo 2023 m. gegužės 11 d. nuosprendis Nr. 1-33-1127/2023. liteko.teismai.
Žiūrėta 2024 m. kovo 24 d.
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=d845bf85-6425-4f71-99ec-7a70ef53f22c>
80. Kauno apylinkės teismo 2023 m. birželio 14 d. nuosprendis Nr. 1-1961-336/2023. liteko.teismai.
Žiūrėta 2024 m. kovo 28 d.
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=d9e996b8-85ca-432e-b2a4-108c4bfdc4eb>
81. Kauno apylinkės teismo 2023 m. rugsėjo 29 d. nuosprendis Nr. 1-2957-946/2023. liteko.teismai.
Žiūrėta 2024 m. kovo 26 d.
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=9208d35e-e033-465a-8033-a7988267fe00>
82. Klaipėdos apylinkės teismo 2022 m. balandžio 26 d. nuosprendis Nr. 1-332-718/2022. liteko.teismai.
Žiūrėta 2024 m. kovo 22 d.

<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=e5a5a6bd-c20b-4741-bf5f-1ef20d608a79>

83. Klaipėdos apylinkės teismo 2024 m. sausio 22 d. nuosprendis Nr. 1-58-586/2024. liteko.teismai.
Žiūrėta 2024 m. balandžio 20 d.
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=8edd8da6-c32c-4f08-904e-a506947db197>
84. Lietuvos apeliacinio teismo 2021 m. kovo 7 d. nutartis Nr. 1A-127-579/2022. liteko.teismai.
Žiūrėta 2024 m. kovo 18 d.
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=9492f5a8-f554-4c7a-b7c4-7c22d41546ab>
85. Lietuvos apeliacinio teismo 2022 m. vasario 24 d. nuosprendis Nr. 1A-60-579/2022.
liteko.teismai. Žiūrėta 2024 m. kovo 14 d.
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=16f1c0d3-661d-4f00-a16f-c51036dc2033>
86. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. balandžio 19 d. nutartis Nr. 2K-162/2011. liteko.teismai.
Žiūrėta 2024 m. vasario 21 d.
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=dec96dc1-43c8-49d6-ba48-d1009873fcd5>
87. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. birželio 7 d. nutartis Nr. 2K-281/2011. liteko.teismai.
Žiūrėta 2024 m. balandžio 13 d.
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=4bf2cecb-4d67-4180-a0b5-fff459dddddff>
88. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. birželio 5 d. nutartis Nr. 2K-311/2012. liteko.teismai.
Žiūrėta 2024 m. kovo 24 d.
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=d0db2778-42dc-4939-8279-87577f72d009>
89. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. rugsėjo 25 d. nutartis Nr. 2K-406/2012. liteko.teismai.
Žiūrėta 2024 m. kovo 21 d.
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=97f308fa-2e41-46fd-bfba-1a66cd0c8a2c>
90. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. spalio 30 d. nutartis Nr. 2K-P-178/2012. liteko.teismai.
Žiūrėta 2024 m. balandžio 8 d.

<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=594c9c4f-b011-43e0-801c-e38420b27d63>

91. Lietuvos Aukščiausiojo teismo 2013 m. gruodžio 10 d. nutartis Nr. 2K-516/2013. liteko.teismai.
Žiūrėta 2024 m. balandžio 11 d.
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=ddce7d2d-5cf1-4510-a809-f48521dd12c0>
92. Lietuvos Aukščiausiojo teismo 2014 m. sausio 30 d. nutartis Nr. 2K-148/2014. liteko.teismai.
Žiūrėta 2024 m. kovo 29 d.
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=5760fcb3-b135-4c31-87c1-5dafc7b29fb3>
93. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. birželio 2 d. nutartis Nr. 2K-261-677/2015.
liteko.teismai. Žiūrėta 2024 m. kovo 21 d.
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=0dd76962-3e31-470c-8a92-ff68a682753a>
94. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. gruodžio 22 d. nutartis Nr. 2K-561-511/2015.
liteko.teismai. Žiūrėta 2024 m. kovo 29 d.
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=a8bad62f-3b45-4a55-9f9e-eb8ae2e05c99>
95. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2016 m. vasario 9 d. nutartis Nr. 2K-8-696/2016. liteko.teismai.
Žiūrėta 2024 m. balandžio 22 d.
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=808264ee-a56b-44bb-99f2-088ce347aa01>
96. Lietuvos Aukščiausiojo teismo 2016 m. balandžio 26 d. nutartis Nr. 2K-153-942/2016.
liteko.teismai. Žiūrėta 2024 m. vasario 23 d.
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=b21e4a76-438d-40dd-8e7c-d167181d6063>
97. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. spalio 5 d. nutartis Nr. 2K-202-303/2017. liteko.teismai.
Žiūrėta 2024 m. balandžio 13 d.
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=e13397c3-30ac-41df-bdac-faecc6645728>
98. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. gruodžio 12 d. nutartis Nr. 2K-361-1073/2017.
liteko.teismai. Žiūrėta 2024 m. balandžio 18 d.

<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=c945b388-935d-41a4-99ae-57f0fae768cb>

99. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. rugsėjo 25 d. nutartis Nr. 2K-237-689/2018.
liteko.teismai. Žiūrėta 2024 m. gegužės 19 d..
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=624282c2-069e-4afe-adca-e93db2261e54>
100. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. spalio 29 d. nutartis Nr. 2K-234-895/2019.
liteko.teismai. Žiūrėta 2024 m. kovo 15 d..
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=6420a4dc-06cf-45f3-9e60-0ed671844591>
101. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. lapkričio 26 d. nutartis Nr. 2K-278-697/2019.
liteko.teismai. Žiūrėta 2024 m. balandžio 20 d..
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=85172efd-39c4-4f01-b0ed-8e6838779923>
102. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. gruodžio 5 d. nutartis Nr. 2K-302-489/2019.
liteko.teismai. Žiūrėta 2024 m. balandžio 17 d..
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=0df81702-1d4b-4494-8421-0765ed37a300>
103. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. vasario 27 d. nutartis Nr. 2K-1-719/2020.
liteko.teismai. Žiūrėta 2024 m. kovo 24 d..
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=41453d84-4ac7-4351-a602-29a1f79cb77a>
104. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. balandžio 30 d. nutartis Nr. 2K-104-1073/2020.
liteko.teismai. Žiūrėta 2024 m. vasario 19 d..
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=2a29fd9f-1668-40cb-816e-edae62e72446>
105. Lietuvos Aukščiausiojo teismo 2020 m. birželio 2 d. nutartis Nr. 2K-139-511/2020.
liteko.teismai. Žiūrėta 2024 m. balandžio 3 d..
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=6d7e227c-723a-428e-9d56-8782b39a6eae>
106. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. vasario 17 d. nutartis Nr. 2K-77-489/2022.
liteko.teismai. Žiūrėta 2024 m. balandžio 15 d..

<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=71775263-d482-42f6-941a-89d3242940f8>

107. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. balandžio 26 d. nutartis, Nr. 2K-121-697/2022.
liteko.teismai. Žiūrėta 2024 m. gegužės 22.
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=c0d0c76b-5962-4207-89bb-991489602406>
108. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. birželio 30 d. nutartis Nr. 2K-197-719/2022.
liteko.teismai. Žiūrėta 2024 m. balandžio 18 d.
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=bdba240b-cb25-4bc5-9678-552d2c2bc7cc>
109. Lietuvos Aukščiausiojo teismo 2022 m. lapkričio 15 d. nutartis Nr. 2K-237-594/2022.
liteko.teismai. Žiūrėta 2024 m. kovo 29 d.
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=5a3e3c34-fc21-4db3-9a22-bb7199623282>
110. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2023 m. sausio 12 d. nutartis Nr. 2K-71-628/2023.
liteko.teismai. Žiūrėta 2024 m. vasario 21 d.
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=05697697-adc2-4495-b4a1-becfebfedd16>
111. Lietuvos Aukščiausiojo teismo 2023 m. vasario 9 d. nutartis Nr. 2K-14-511/2023.
liteko.teismai. Žiūrėta 2024 m. kovo 20 d.
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=96f0ac64-8ca3-48c3-b68a-c69aba90b8c5>
112. Lietuvos Aukščiausiojo teismo 2023 m. kovo 21 d. nutartis Nr. 2K-84-387/2023.
liteko.teismai. Žiūrėta 2024 m. kovo 14 d.
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=90813345-e4cc-46e4-86c1-75952e43d179>
113. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2023 m. balandžio 4 d. nutartis Nr. 2K-105-303/2023.
liteko.teismai. Žiūrėta 2024 m. balandžio 4 d.
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=d3dca90e-10df-43be-a69f-16f1c8eccc50>
114. Lietuvos Aukščiausiojo teismo 2023 m. balandžio 11 d. nutartis Nr. 2K-108-387/2023.
liteko.teismai. Žiūrėta 2024 m. balandžio 21 d.

- <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=d59b7a76-3d08-4e1b-8d14-ae36ca1adfd>
115. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2023 m. lapkričio 15 d. nutartis Nr. 2K-250-976/2023.
liteko.teismai. Žiūrėta 2024 m. balandžio 17 d.
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=2cce3d06-b9ab-4d06-96ca-7538d07e25f8>
116. Marijampolės apylinkės teismo 2020 m. vasario 26 d. nuosprendis Nr. 1-91-571/2020.
liteko.teismai. Žiūrėta 2024 m. kovo 12 d.
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=25e89b18-7d20-4f7c-988d-e869f5f5b3e3>
117. Marijampolės apylinkės teismo 2021 m. spalio 12 d. nuosprendis Nr. 1-770-829/2021.
liteko.teismai. Žiūrėta 2024 m. kovo 12 d.
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=a089392f-17f1-4ed2-be5c-698ad4139569>
118. Panevėžio apylinkės teismo 2019 m. birželio 6 d. nuosprendis Nr. 1-808-762/2019.
liteko.teismai. Žiūrėta 2024 m. balandžio 17 d.
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=10171c18-3cd0-4a5c-b976-170ab59883cf>
119. Panevėžio apylinkės teismo 2022 m. gruodžio 6 d. baudžiamasis įsakymas Nr. e1-1217-620/2022.
liteko.teismai. Žiūrėta 2024 m. kovo 13 d.
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=4c720677-254a-47bc-8df5-7d0054fd92d4>
120. Plungės apylinkės teismo 2023 m. rugpjūčio 8 d. nuosprendis Nr. 1-292-1054/2023.
liteko.teismai. Žiūrėta 2024 m. balandžio 18 d.
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=b72aeddc-1385-46b1-a68a-a0b3b5f98626>
121. Šiaulių apygardos teismo 2019 m. kovo 25 d. nuosprendis Nr. 1-35-519/2019. liteko.teismai.
Žiūrėta 2024 m. balandžio 22 d.
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=00cbc138-465c-4577-b6ac-7c4c882924e3>
122. Šiaulių apygardos teismo 2019 m. spalio 24 d. nuosprendis Nr. 1-103-354/2019. liteko.teismai.
Žiūrėta 2024 m. balandžio 12d.

- <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaijeska/tekstas.aspx?id=5baa7ffd-806b-4a62-a04f-faab70fd96dd>
123. Šiaulių apygardos teismo 2020 m. gegužės 14 d. nuosprendis Nr. 1-57-309/2020.
liteko.teismai. Žiūrėta 2024 m. kovo 25 d.
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaijeska/tekstas.aspx?id=9f386ed6-2049-4355-ba24-3962e55c3520>
124. Šiaulių apygardos teismo 2021 m. vasario 23 d. nuosprendis, Nr. 1-56-875/2021.
liteko.teismai. Žiūrėta 2024 m. balandžio 10 d.
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaijeska/tekstas.aspx?id=8a711640-a512-47ba-8950-10d0225b6b29>
125. Šiaulių apygardos teismo 2021 m. balandžio 7 d. nuosprendis Nr. 1-66-309/2021.
liteko.teismai. Žiūrėta 2024 m. balandžio 7 d.
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaijeska/tekstas.aspx?id=43de6d40-341d-49d1-8cd3-838dec3681f3>
126. Šiaulių apygardos teismo 2021 m. spalio 19 d. nuosprendis Nr. 1-85-316/2021. liteko.teismai.
Žiūrėta 2024 m. kovo 18 d.
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaijeska/tekstas.aspx?id=d26cad7a-3087-47c0-815f-ce7efd3b2068>
127. Šiaulių apygardos teismo 2022 m. birželio 9 d. nuosprendis Nr. 1-58-616/2022. liteko.teismai.
Žiūrėta 2024 m. balandžio 14 d.
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaijeska/tekstas.aspx?id=14b41b63-3e9c-4cbd-89de-c60209b3035e>
128. Šiaulių apygardos teismo 2023 m. liepos 27 d. nuosprendis Nr. 1-81-744/2023. liteko.teismai.
Žiūrėta 2024 m. vasario 27 d.
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaijeska/tekstas.aspx?id=847c7bd6-00b0-4678-870d-ea2f0dcb9e70>
129. Šiaulių apygardos teismo 2023 m. gruodžio 20 d. nuosprendis Nr. 1-91-875/2023.
liteko.teismai. Žiūrėta 2024 m. balandžio 5 d.
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaijeska/tekstas.aspx?id=6f71b13d-a551-49da-ae4-aa39de77eb33>
130. Šiaulių apylinkės teismo 2021 m. gruodžio 8 d. nuosprendis Nr. 1-730-953/2021.
liteko.teismai. Žiūrėta 2024 m. balandžio 21 d.

- <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=194db817-8d72-4d66-9c1c-4a1896b777ad>
131. Šiaulių apylinkės teismo 2023 m. kovo 16 d. nuosprendis Nr. 1-260-1113/2023. liteko.teismai.
Žiūrėta 2024 m. balandžio 18 d.
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=47b7b187-c196-4e33-81ca-4eb65b5eac78>
132. Tauragės apylinkės teismo 2020 m. liepos 13 d. nuosprendis Nr. 1-369-377/2020.
liteko.teismai. Žiūrėta 2024 m. balandžio 18 d.
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=9bb788c7-9ccb-4eaf-84c7-596ab45ecd40>
133. Utenos apylinkės teismo 2019 m. lapkričio 15 d. nuosprendis Nr. 1-471-786/2019.
liteko.teismai. Žiūrėta 2024 m. balandžio 10 d.
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=bbd9bce1-ae4e-474e-a2d4-1e410e9a3feb>
134. Utenos apylinkės teismo 2023 m. birželio 20 d. nuosprendis Nr. 1-21-477/2022. liteko.teismai.
Žiūrėta 2024 m. kovo 13 d.
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=edcc9ac2-4fd4-443e-a032-f729bf22220b>
135. Vilniaus apygardos teismo 2013 m. spalio 11 d. nutartis Nr. 1A-597-190/2013. liteko.teismai.
žiūrėta 2024 m. kovo 6 d.
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=d106a164-6342-4df7-be96-97cba1d00f4f>
136. Vilniaus apygardos teismo 2020 m. spalio 7 d. nuosprendis Nr. 1-133-626/2020.
liteko.teismai. Žiūrėta 2024 m. kovo 14 d.
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=bc640f6d-73c3-4b8b-a06e-a7b62067ba5c>
137. Vilniaus apygardos teismo 2020 m. lapkričio 9 d. nuosprendis Nr. 1-262-626/2020.
liteko.teismai. Žiūrėta 2024 m. balandžio 9 d.
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=bd50a35a-07e3-4efa-b1df-89987cbccae8>
138. Vilniaus apygardos teismo 2023 m. gegužės 2 d. nuosprendis Nr. 1-131-497/2023.
liteko.teismai. Žiūrėta 2024 m. balandžio 9 d.

<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=b00d6745-f97b-44c9-a3c9-3592a2275f22>

139. Vilniaus apygardos teismo 2023 m. gruodžio 21 d. nuosprendis Nr. 1-292-935/2023.
liteko.teismai. Žiūrėta 2024 m. balandžio 20 d.
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=ce2ebd91-8e25-4939-afee-a69fbbd45168>
140. Vilniaus miesto apylinkės teismo 2019 m. lapkričio 18 d. nuosprendis Nr. 1-2856-1017/2019.
liteko.teismai. Žiūrėta 2024 m. balandžio 21 d.
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=0e914cb5-c686-4739-89d5-2b8cf774a13e>
Vilniaus miesto apylinkės teismo 2019 m. lapkričio 21 d. nuosprendis Nr. 1-2240-865/2019.
liteko.teismai. Žiūrėta 2024 m. kovo 15 d.
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=1687a8aa-fdcd-4f55-8968-195f0fab9b2d>
141. Vilniaus miesto apylinkės teismo 2019 m. spalio 29 d. nuosprendis Nr. 1-2734-1096/2019.
liteko.teismai. Žiūrėta 2024 m. kovo 9 d.
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=036908c1-59ff-47f0-85c4-d07559d2d71a>
142. Vilniaus miesto apylinkės teismo 2021 m. lapkričio 26 d. nuosprendis Nr. 1-57-1078/2021.
liteko.teismai. Žiūrėta 2024 m. balandžio 5 d.
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=339fe7a3-0fea-49d2-a956-ebe76fa48404>
143. Vilniaus miesto apylinkės teismo 2022 m. birželio 29 d. nuosprendis Nr. 1-788-1100/2022.
Liteko.teismai. Žiūrėta 2024 m. vasario 27 d.
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=a2130480-aff1-4f2e-91f5-1012fae67075>
144. Vilniaus miesto apylinkės teismo 2023 m. balandžio 25 d. nuosprendis Nr. 1-690-369/2023.
liteko.teismai. Žiūrėta 2024 m. vasario 28 d.
<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=2e835929-43aa-43df-97d1-bf47a3bd21da>
145. Vilniaus miesto apylinkės teismo 2023 m. gegužės 4 d. nuosprendis Nr. 1-739-1181/2023.
liteko.teismai. Žiūrėta 2024 m. kovo 15 d.

<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=409f40b3-9725-4f41-b310-a150efa7f99c>

146. Vilniaus regiono apylinkės teismo 2019 m. sausio 17 d. nuosprendis Nr. 1-27-617/2019.

liteko.teismai. Žiūrėta 2024 m. kovo 27 d.

<https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=7146b8b2-0f81-4ea5-990f-89e2efa97cc4>

ANOTACIJA

Baigiamajame darbe atliktas tyrimas nukreiptas į BK 253 str. įtvirtintos nusikalstamos veikos sudėties požymių ir teisinių padarinių, kylančių už šio nusikalstamos veikos padarymo, analizę. Tyrimo eigoje, analizuojant pastarųjų 5 metų Lietuvos teismų praktiką, siekiama atskleisti neteisėto disponavimo šaunamaisiais ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis ir sprogstamosiomis medžiagomis aiškinimo ir taikymo problemas, bei teisinių padarinių tendencija. Kadangi baigiamojo rašto rengimo metu buvo priimti nauji straipsnio pakeitimai, tyrime atskleistas naujai įtvirtintu alternatyviu pavojingu veiku išaiškinimas ir taikymas, bei įvertinamas sankcijos pakeitimo pagrįstumas.

Reikšminiai žodžiai: neteisėtas disponavimas, šaunamieji ginklai, šaudmenis, sprogmenis, sprogstamosios medžiagos.

ANNOTATION

The research carried out in the final thesis is directed to the analysis of the elements of the criminal act established in Article 253 of the Criminal Code of the Republic of Lithuania and the legal consequences arising from the commission of this criminal act. In the course of the investigation, by analyzing the practice of Lithuanian courts over the past 5 years, the aim is to reveal the problems of interpretation and application of illegal possession of firearms, ammunition, explosives and explosive materials, as well as the trend of legal consequences. Since new amendments to the article were adopted during the preparation of the final letter, the investigation revealed the interpretation and application of the newly established alternative dangerous act, and assessed the validity of the amendment of the sanction.

Key words: illegal disposal, firearms, ammunition, explosives, explosives materials.

SANTRAUKA

Baigiamojo darbo temos pavadinimas – „Neteisėtas disponavimas šaunamaisiais ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis ar sprogstamosiomis medžiagomis (BK 253 straipsnis)“.

Tiek Lietuvos Respublikoje, tiek visos Europos Sąjungos mastu siekiant kontroliuoti neteisėtą prekybą šaunamaisiais ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis ar sprogstamosiomis medžiagomis, įvedami teisės aktai siekiant kontroliuoti šių objektų apyvartą. Griežtinti, įtvirtinti pakeitimus ar papildyti normas, kuriomis siekiama nustatyti reikalavimus teisėtai disponuoti minėtais objektais, neretai lemia vis didėjantis nusikalstamumas, kuris padaromas panaudojant šaunamuosius ginklus, šaudmenis, sprogmenis ar sprogstamąsias medžiagas. Dėl šios priežasties, atsiranda pareiga numatyti ir teisinius padarinius asmenims, kurie nesilaiko teisės aktų.

Baigiamajame darbe atlikta neteisėto disponavimo šaunamaisiais ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis ar sprogstamosiomis medžiagomis objektyviųjų ir subjektyviųjų požymių, jų taikymo ir aiškinimo ypatumų analizė. Įvertinami naujų alternatyviu pavojingų veikų įtvirtinimo pagrindumas. Analizuojant Lietuvos Respublikos teismų praktiką, nagrinėjami probleminiai aspektai, susiję su, ar nusikalstama veika kėsinama į visuomenės saugumą, šaunamojo ginklo, šaudmenų, sprogmenų ir sprogstamųjų medžiagų sampratą, alternatyviu pavojingų veikų nustatymu, didelio kiekio ir didelės sprogstamosios galios, kaip kvalifikuojančio požymio aiškinimu, bei kaltės buvimo nustatymu. Taip pat įvertinama kaip turi būti kvalifikuojamos nusikalstamos veikos, kuomet BK 253 str. sudėties požymiai, iš dalies atitinka ir kitų nusikalstamų veikų požymius, tokių kaip BK 180 str. 3 d., BK 283 str. 2 d ar BK 253² str. Tokio įvertinimo būtinumą, lėmė BK 253 str. 2023 birželio 1 d. įtvirtinti pakeitimai, kurie papildė nusikalstamą veiką naujomis pavojingomis veikomis, bei naujos nusikalstamos veikos numatytos BK 253² str. įtvirtinimas.

Remiantis teisinių padarinių, kylančių asmenims už neteisėtą disponavimą šaunamaisiais ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis ar sprogstamosiomis medžiagomis, tendencija, nustatoma, ar įstatymo leidėjo sprendimas švelninti sankciją yra pagrįstas. Taip pat, atsižvelgiama ar BK 253 str. padaryti pakeitimai, išsprendžia visas taikymo problemas.

SUMMARY

Title of the thesis topic – „Unlawful Possession of Firearms, Ammunition, Explosives or Explosive Materials (Article 253 of the Criminal Code of the Republic of Lithuania)“.

In order to control illegal trade in firearms, ammunition, explosives or explosive materials, both in the Republic of Lithuania and throughout the European Union, legal acts are introduced to control the circulation of these objects. Tightening, consolidating changes or supplementing the norms aimed at establishing the requirements for the legal disposal of the aforementioned objects is often determined by the ever-increasing crime committed using firearms, ammunition, explosives or explosives. For this reason, there is an obligation to foresee legal consequences for persons who do not comply with legal acts.

An analysis of the objective and subjective signs of illegal possession of firearms, ammunition, explosives or explosive materials, their application and interpretation was carried out in the thesis. The feasibility of establishing new alternative dangerous acts is evaluated. Analyzing the judicial practice of the Republic of Lithuania, problematic aspects related to whether a criminal act is an attack on public safety, the concept of firearms, ammunition, explosives and explosives, alternative identification of dangerous acts, interpretation of large quantity and high explosive power as a qualifying feature, and determining the presence of guilt. It is also evaluated how criminal acts should be qualified, when Article 253 (of the Criminal Code of the Republic of Lithuania (CC)) elements of the composition, partly correspond to the elements of other criminal acts, such as Article 180 p. 3 (CC), Article 283 (CC), or Article 253² (CC). The necessity of such assessment was determined by Article 253 (CC), June 1, 2023 the amendments that added new dangerous acts to the criminal offense and the new criminal offense provided for in Article 253² (CC) were established reinforcement.

Based on the trend of legal consequences for persons for illegal possession of firearms, ammunition, explosives or explosive substances, it is determined whether the decision of the legislator to mitigate the sanction is justified. Also, it is taken into account whether Article 253 (CC) changes made solves all application problems.

PRIEDAI

Priedas Nr. 1

Lietuvos Respublikos baudžiamosios neteisėto disponavimo šaunamaisiais ginklais, šaudmenimis, sprogmenimis ar sprogstamosiomis medžiagomis bylos

Bylos Nr.	Straipsnio dalis	Pavojinga veika	Dalykas	Teisiniai padariniai
<u>1-1961-336/2023</u>	1 d.	Nešiojo	Savadarbis revolveris, 4 šoviniai (B kat.)	6 mėn. laisvės apribojimo (BK 64 ¹ str.) (Nauja redakcija)
<u>1-187-485/2023</u>	1 d.	Laikė	Revolveris (B kat.), 8 šoviniai (B kat.)	1 m. laisvės atėmimo (Nauja redakcija)
<u>1-292-935/2023</u>	1 d.	Laikė	Dujinis pistoletas (C kat.), 4 šoviniai (C kat.)	6000 eur. Bauda (Nauja redakcija)
<u>1-2957-946/2023</u>	1 d.	Įgijo, laikė ir nešiojo	Pistoletas (C kat.), 9 šoviniai	5100 eu. Bauda (Nauja redakcija)
<u>1-947-1059/2023</u>	1 d.	Įgijo, laikė, nešiojo ir gabeno	Savadarbis ginklas, 4 šoviniai (A ir B kat.)	6000 eur. Bauda (Nauja redakcija)
<u>1-33-1127/2023</u> <u>1A-452-888/2023</u>	1 d.	Laikė ir gamino	Sprogstamąsias medžiagas	1 m. laisvės atėmimas (Atidėta) Apeliacinis – 1 m. ir 3 mėn. laisvės apribojimas. (Nauja redakcija)
<u>1-825-1056/2023</u>	1 d.	Gabeno	Dujinis šaunamasis ginklas (C kat.)	7500 eur. Bauda (Nauja redakcija)
<u>1-1776-1057/2023</u>	1 d.	Laikė	Dujinis pistoletas (C kat.)	15000 eur. Bauda (Nauja redakcija)
<u>1-1240-604/2023</u>	1 d.	Įgijo ir laikė	Pneumatinis šautuvas (C kat.)	8 mėn. laisvės atėmimo (BK 64 ¹ str.) (atidėta)
<u>1-91-875/2023</u>	1 d.	Įgijo, laikė, nešiojo (panaudojo)	Lygiavamzdis (B kat.), 6 šoviniai	2 m. laisvės atėmimo
<u>1-1673-598/2023</u> <u>1A-621-876/2023</u>	1 d.	Įgijo ir laikė	Savadarbis ginklas, 1 šovinys (A ir B kat.)	Atleistas pagal laidavimą
<u>1-2505-917/2023</u>	1 d.	Įgijo ir laikė	3 šoviniai (B kt.)	45 parų arešto (Atidėta)

<u>1-81-744/2023</u>	2 d.	Laikė	277 šoviniai (6 rūšių)	5000 eur. Bauda (BK 54 str. 3d. ir BK 64 ¹ str.)
<u>1-1499-1132/2023</u>	1 d.	Laikė	Du šoviniai	25 parų arešto
<u>1-690-369/2023</u>	1 d.	Laikė	2 dujiniai pistoletai (C kat.), 2 šoviniai (C kat.)	Atleistas dėl mažareikšmiškumo
<u>1-179-1156/2023</u>	1 d.	Gabeno ir laikė, įgijo ir laikė	Lygiavamzdis (B kat.), 15 šovinių (B kat.)	Atleistas pagal laidavimą
<u>1-335-1108/2023</u>	1 d.	Laikė	Pistoletas (C kat.), 2 šoviniai (C kat.)	3 mėn. laisvės atėmimas
<u>1-301-753/2023</u>	1 d.	Įgijo, laikė ir nešiojo	Pistoletas	1 m. laisvės atėmimas (atidėta)
<u>1-83-1095/2023</u>	1 d.	Įgijo ir laikė	Šovinį (A kat.)	40 parų arešto
<u>1-260-1113/2023</u>	1 d.	Įgijo ir laikė	Dujinis revolveris (C kat.)	30 parų arešto (atidėta)
<u>1-1425-917/2023</u>	1 d.	Įgijo ir laikė	105 šoviniai	1 m. laisvės atėmimas (atidėta)
<u>1-896-288/2023</u>	1 d.	Įgijo ir laikė	Pistoletas (C kat.)	40 parų arešto (atidėta)
<u>1-1779-992/2023</u>	1 d.	Įgijo ir laikė	3 šoviniai	Atleistas dėl mažareikšmiškumo
<u>1-292-1054/2023</u>	1 d.	Laikė	Pistoletas (B kat.), 17 šovinių (B kat.)	30 parų arešto (BK 64 ¹ str.) (Atidėta)
<u>1-21-477/2023</u>	1 d.	Nešiojo, gabeno, panaudojo	Savadarbis ginklas, 2 šoviniai	2 m. laisvės atėmimo
<u>1-1361-900/2023</u>	1 d.	Laikė	2 šoviniai (B kat.)	40 parų arešto
<u>1-144-737/2023</u>	2 d.	Laikė	6 šaunamieji ginklai, 900 šovinių	BK 54 str. 3 d. 2 m. laisvės apribojimo
<u>1-502-1083/2023</u>	1 d.	Įgijo, nešiojo ir laikė	Savadarbis ginklas, 3 šoviniai (B kat.)	10 mėn. laisvės atėmimas (BK 64 ¹ str.)
<u>1-208-806/2023</u>	2 d.	Laikė	4 šaunamieji ginklai, 960 šovinių	54 str. 3 d. 12000 eur. bauda
<u>1-739-1181/2023</u>	1 d.	Laikė	Revolveris (C kat.), 4 imitaciniai šoviniai (C kat.), 4 šoviniai (C kat.)	45 parų arešto
<u>1-158-530/2023</u>	2 d.	Įgijo ir laikė	Kulkosvaidis (A kat.), 695 šoviniai (3 rūšių)	4 m. laisvės atėmimas
<u>1-131-497/2023</u>	2 d.	Įgijo ir laikė	Dujinis pistoletas (C kat.), savadarbis	7500 eur. bauda (BK 54 str. 3 d.)

			ginklas, 88 šoviniai (3 rūšių)	
<u>1-376-574/2022</u>	2 d.	Laikė	4 ginklai (skirtingų kat.), 143 šoviniai (įvairių rūšių)	10000 eur. Bauda (BK 54 str. 3d. ir BK 641 str)
<u>1-117-348/2022</u>	2 d.	Laikė	120 šovinių (2 rūšių)	1 m. laisvės apribojimas (BK 54 str. 3 d.)
<u>1-374-761/2022</u>	1 d.	Laikė	8 šoviniai (3 rūšių)	Atleistas pagal laidavimą
<u>1-788-1100/2022</u>	1 d.	Laikė	Dujinis revolveris (C kat.), 19 šovinių (2 rūšių)	45 parų arešto (atidėta)
<u>1-74-497/2022</u>	1 d.	Įgijo ir gabeno	Pistoletas (B kat.), revolveris (B kat.)	6 mėn. laisvės atėmimo
<u>1-58-616/2022</u>	2 d.	Įgijo ir laikė	272 šoviniai (2 rūšių)	Išteisinta
<u>1-123-573/2022</u>	1 d.	Laikė	115 šovinių (3 rūšių)	60 parų arešto (atidėta)
<u>1-889-1109/2022</u>	1 d.	Laikė	Dujinis revolveris (C kat.), 8 šoviniai (3 rūšių)	6 mėn. laisvės atėmimas (Atidėta)
<u>1-1828-961/2022</u>	1 d.	Laikė	Revolveris (C kat.), 12 šovinių (2 rūšių)	Atleistas pagal laidavimą
<u>1-1688-865/2022</u>	1 d.	Įgijo ir gabeno	Dujinis pistoletas (C kat.)	6 mėn. laisvės atėmimas
<u>1-7-269/2022</u>	1 d.	Įgijo	1 šoviny (B kat.)	Atleistas dėl mažareikšmiškumo
<u>1-62-966/2022</u>	1 d.	Įgijo ir laikė	65 šoviniai	Atleistas dėl mažareikšmiškumo
<u>e1-2152-1132/2023</u>	1 d.	Laikė	53 šoviniai (4 rūšių)	3400 eu. bauda (BK 64 ¹ str.)
<u>e1-1239-1123/2023</u>	1 d.	laikė	Revolveris (C kat.)	50 parų arešto (BK 64 ¹ str.) (Atidėta)
<u>e1-1217-620/2022</u>	1 d.	Laikė	1 šoviny (A ir B kat.)	45 parų arešto (Atidėta)
<u>e1-1148-443/2022</u>	1 d.	Laikė	Savadarbis šautuvas, 61 šoviny	60 parų arešto (Atidėta)
<u>1-1736-720/2022</u>	1 d.	Įgijo ir Laikė	Revolveris (C kat.)	8 mėn. Laisvės apribojimas (BK 54 str. 3 d.)
<u>1-95-493/2022</u>	1 d.	Įgijo ir laikė	Revolveris (C kat.), 4 šoviniai (2 rūšių)	1 m. laisvės apribojimas (BK 54 str. 3 d.)
<u>1-239-844/2022</u>	1 d.	Laikė ir gabeno	Dujinis pistoletas (C kat.), 10 šovinių (C kat.)	50 parų arešto

<u>1-597-953/2022</u>	1 d.	Įgijo ir laikė	Dujinis pistoletas (C kat.)	1 m. laisvės atėmimas
<u>1-37-795/2022</u>	2 d.	Laikė	Sprogstamoji medžiaga (75 g. trotilas)	4 m. laisvės atėmimas
<u>1-6-493/2022</u>	2 d.	Įgijo ir laikė	3 dujiniai pistoletai (C kat.), 2 revolveriai (C kat.), 18 šovinių (3 rūšių)	4 m. laisvės atėmimas
<u>1-271-369/2022</u>	1 d.	Laikė	Dujinį pistoletą C kat., dujinį šovinį	45 parų arešto (Atidėta)
<u>1-1248-336/2022</u>	1 d.	Įgijo ir gabeno	Savadarbis ginklas, 1 šovinys (B kat.)	55 paros arešto (Atidėta)
<u>1-332-718/2022</u>	1 d.	Įgijo, laikė, pasikėsino pagaminti	31 šovinys (A ir B kat.)	6 mėn. laisvės atėmimas (Atidėta)
<u>1-1160-817/2022</u>	1 d.	Įgijo ir laikė	Revolveris (A kat.), 4 šoviniai (A kat.)	Atleistas pagal laidavimą
<u>1-66-988/2022</u>	1 d.	Laikė	8 šoviniai (B kat.)	Atleistas dėl mažareikšmiškumo
<u>1-857-1151/2022</u>	1 d.	Laikė	Sprogstamoji medžiaga (21, 8g. bedūmis parakas)	Atleistas dėl mažareikšmiškumo
<u>1-2356-1123/2022</u>	1 d.	Laikė	Savadarbis ginklas, 27 šoviniai	30 parų arešto (Atidėta)
<u>1-106-859/2022</u>	1 d.	Laikė	Dujinis pistoletas (C kat.), 5 šoviniai (C kat.)	15 parų arešto (Atidėta)
<u>1-58-627/2022</u>	1 d.	Įgijo, laikė ir nešiojo	Dujinis pistoletas (C kat.), šautuvas (B kat.) (Ginklai netinkami), 7 šoviniai (B kat.)	1 m. laisvės atėmimo
<u>1-261-961/2022</u>	1 d.	Laikė	Dujinis pistoletas (A kat. Iš dalies tinkamas), dujinis pistoletas (C kat. Iš dalies tinkamas), 7 šoviniai (3 rūšių)	60 parų arešto
<u>1-217-408/2021</u>	1 d.	Įgijo ir laikė	2 pistoletai (C kat.), 6 šoviniai (C kat.)	1 m. laisvės atėmimo
<u>1-730-953/2021</u>	1 d.	Laikė	Šovinys (A ir B kat.)	Atleistas dėl mažareikšmiškumo
<u>1-317-850/2021</u>	1 d.	Įgijo, laikė, nešiojo ir gabeno	Automatins šautuvas (B kat.)(netinkamas), 1 šovinys	50 parų arešto (Atidėta)
<u>1-27-906/2021</u>	1 d.	Įgijo ir laikė	Revolveris (C kat.), 100 šovinių (C kat.)	Atleistas dėl mažareikšmiškumo
<u>1-57-1078/2021</u>	1 d.	Įgijo, laikė ir nešiojo, panaudojo.	Pistoletas (B kat.), 4 šoviniai (4 rūšių)	2 m. ir 8 mėn. laisvės atėmimo

<u>1-328-497/2021</u>	2 d.	Įgijo ir laikė	Šautuvas (B kat.), 2 pistoletai (A kat.), savadarbis revolveris, 2 dalys (A kat.), 616 šovinių (įvairių rūšių)	1m. ir 4 mėn. laisvės atėmimas (BK 54 str. 3 d. ir BK 64 ¹ str.)
<u>1-85-316/2021</u> <u>2K-71-628/2023</u>	2 d.	Įgijo, gabeno ir laikė	Šautuvas (B kat.), patranka (A kat. Netinkamas), granatą (netinkama, tinkama sprogstamoji medžiaga), parakas (2,230 kg.)	2 m. laisvės apribojimas (BK54 str. 3 d.)
<u>1-770-829/2021</u>	1 d.	Įgijo, laikė	Šautuvas (B kat.), vamzdis, 4 šoviniai (3 rūšių)	6 mėn. laisvės atėmimas (Atidėta)
<u>1-2071-548/2021</u>	1 d.	Įgijo, laikė ir gabeno	Savadarbis ginklas, revolveris (C kat.) (iš dalies tinkamas), 15 šovinių	2 m. laisvės atėmimo (Atidėta)
<u>1-286-988/2021</u>	2 d.	Laikė	6 dujiniai pistoletai (C kat.)	2m. ir 8 mėn. laisvės atėmimo (BK 64 ¹ str.)
<u>1-1479-992/2021</u>	1 d.	Laikė	Revolveris (C kat.)	40 parų arešto (BK 64 ¹ str.) (Atidėta)
<u>1-2587-957/2021</u>	1 d.	Įgijo ir laikė ir nešiojo	Dujinis pistoletas (C kat.)	9 mėn. laisvės atėmimas (Atidėta)
<u>1-400-890/2021</u>	1 d.	Įgijo ir laikė	Pistoletas (B kat.), 12 šoviniai (C kat.)	6 mėn. laisvės atėmimas (Atidėta)
<u>1-1040-446/2021</u>	1 d.	Įgijo ir laikė	2 savadarbiai ginklai (Netinkami)	4 mėn. laisvės atėmimas (BK 64 ¹ str) (Atidėta)
<u>1-235-760/2021</u>	1 d.	Įgijo ir laikė	Perdirbtas šautuvas (B kat.), 1 šovinys (B kat.)	1 m. ir 6 mėn. laisvės atėmimas
<u>1-1818-923/2021</u>	1 d.	Laikė	Pistoletas (B kat.), 8 šoviniai	90 parų arešto
<u>1-116-317/2021</u> <u>1A-301-487/2021</u>	2 d.	Laikė	Sviedinys (A kat. Netinkamas), sprogstamoji medžiaga (Heksogenas 15,6g.)	Išteisintas Apeliacinis: 1 m. laisvės apribojimas (BK 54 str. 3 d.)
<u>1-66-309/2021</u>	2 d.	Įgijo ir laikė	Šautuvas (A kat. Netinkamas), 2 dalys (A kat.), vamzdis (B kat.), granata (netinkama), sprogstamoji medžiaga (29g. trotilo)	1m. ir 4 mėn. laisvės apribojimo (BK 54 str. 3 d. ir BK 64 ¹ str)

<u>1-168-297/2021</u>	1 d.	Īgijo ir laikē	Dujinis revolveris (C kat.), dujinis pistoletas (C kat.), 2 šoviniai	1 m. laisvės atēmimo
<u>1-76-890/2021</u>	1 d.	Laikē ir nešiojo	Dujinis revolveris (C kat.), 2 šoviniai	1 m. laisvės atēmimas (Atidēta)
<u>1-56-875/2021</u>	2 d.	Īgijo ir laikē	Savadarbis ginklas, vamzdis, 58 šoviniai	1m. laisvės apribojimas (BK 54 str. 3 d. ir BK 64 ¹ str)
<u>1-442-836/2021</u>	1 d.	Laikē	Savadarbis šautuvas, duslintuvas (A kat.), 51 šovinys (3 rūši)	Atleistas pagal laidavimā
<u>1-48-744/2021</u>	1 d.	Laikē	10 šovini (2 rūši), sprogstamoji medžiaga (bedūmis parakas 204g.), sprogstamoji medžiaga (bedūmis parakas 26g.)	Atleistas pagal laidavimā
<u>1-55-786/2021</u>	1 d.	Nešiojo	Dujinis pistoletas (C kat.)	60 parū arešto (Atidēta)
<u>1-338-923/2021</u>	1 d.	Laikē	Pistoletas (B kat.), automats (A kat.), 46 šoviniai	1 m. ir 7 mēn. laisvės atēmimo
<u>1-46-354/2021</u>	2 d.	Laikē	Sprogstamoji medžiaga (parakas 6,6 g.), 1 šovinys (B kat.), 4 šaunamojo ginklo dalys	1 m. ir 3 mēn laisvės apribojimas (BK 54 str. 3 d.)
<u>1-110-744/2020</u>	2 d.	Īgijo ir laikē	3 šautuvai (B kat.), 28 šoviniai (A ir B kat.)	4 m. laisvės atēmimo
<u>1-1100-503/2020</u>	1 d.	Īgijo ir laikē	Revolveris (C kat. Netinkams), 16 šovini (4 rūši)	30 parū arešto (BK 64 ¹ str) (Atidēta)
<u>1-112-309/2020</u>	1 d.	Gabeno	Dujinis pistoletas (C kat.), 5 šoviniai	7500 eu. Bauda (BK 54 str. 3 d.)
<u>1-133-626/2020</u> <u>1A-60-579/2022</u> <u>2K-84-387/2023</u>	2 d.	Laikē	Dujinis pistoletas (C kat.), dujinis revolveris (C kat.), pistoletas (B kat.) (Netinkami)	Īsteisintas, vēliu 7500 eu. Bauda (BK 54 str. 3 d.)
<u>1-731-830/2020</u>	1 d.	Laikē	Dujins revolveris (C kat. Īš dalies tinkams), dujinis pistoletas (C kat. Īš dalies tinkams)	Atleistas pagal laidavimā
<u>1-190-497/2020</u>	2 d.	Laikē ir nešiojo	5 ginklai, duslintuvas (A kat.), 134 šoviniai (3 rūši)	5000eu. Bauda (BK 54 str. 3 d. ir BK 64 ¹ str)

<u>1-960-1053/2020</u>	1 d.	Įgijo ir laikė	Revolveris (C kat. Iš dalies tinkamas), 12 šovinių (3 rūšių)	6 mėn. laisvės atėmimas
<u>1-75-1057/2020</u>	1 d.	Laikė	Dujinis revolveris (C kat. Iš dalies tinkamas), 2 šoviniai (C kat.)	2 m. laisvės apribojimas (BK 54 str. 3 d.)
<u>1-123-238/2020</u>	2 d.	Įgijo ir laikė	Užraktas (A kat.), karabino dalys (C kat. Netinkamas), pistoletas (A kat. Netinkamas)	3 mėn. laisvės apribojimas (BK 54 str. 3 d.)
<u>1-91-571/2020</u>	1 d.	Laikė	Vamzdis ir užraktas	Atleistas dėl mažareikšmiškumo
<u>1-166-1072/2020</u>	1 d.	Įgijo ir laikė	Pistoletas (C kat. Iš dalies tinkamas), 3 šoviniai (2 rūšių)	6 mėn. laisvės atėmimas (Atidėta)
<u>1-59-363/2020</u>	1 d.	Įgijo ir laikė	Dujinis revolveris (C kat.)	1m. laisvės atėmimas (BK 64 ¹ str) (Atidėta)
<u>1-60-360/2020</u>	1 d.	Įgijo, laikė ir nešiojo	Revolveris (C kat.)	60 parų arešto
<u>1-262-626/2020</u>	2 d.	Laikė, pagamino, įgijo	Savadarbis įtaisas, šautuvas (B kat. Netinkamas), 4 rūšių sprogstamosios medžiagos	2m. laisvės apribojimo (BK 54 str. 3 d.)
<u>1-201-626/2020</u>	1 d.	Įgijo ir laikė	Dujinis pistoletas (C kat.), 2 dujiniai revolveriai (C kat.), 46 šoviniai (5 rūšių) (Nėra tinkamumo)	1 m. laisvės atėmimas
<u>1-166-966/2020</u>	1 d.	Laikė ir nešiojo	Savadarbis ginklas, revolveris (C kat.), 6 šoviniai (3 rūšių)	1 m. ir 6 mėn. laisvės atėmimo
<u>1-7-334/2020</u> <u>2K-77-489/2022</u>	2 d.	Laikė	4 šaunamieji ginklai	3766 eur. Bauda (BK 54 str. 3 d.)
<u>1-369-377/2020</u>	1 d.	Įgijo ir laikė	4 šoviniai (B ir C kat.)	20 parų arešto (BK 64 ¹ str.) (Atidėta)
<u>1-60-245/2020</u>	1 d.	Laikė	Revolveris (C kat. Iš dalies tinkamas), savadarbis ginklas, 10 šovinių, užraktas (C kat.)	2 m. laisvės atėmimas
<u>1-57-309/2020</u>	2 d.	Įgijo ir laikė, gabeno	Šautuvas (B kat.), 113 šovinių (įvairių rūšių), revolveris (C kat.), pistoletas (C kat.)	5 m. laisvės atėmimas
<u>1-189-667/2020</u>	1 d.	Įgijo ir laikė	Dujinis pistoletas (C kat.)	2 metai laisvės atėmimas

<u>1-1980-984/2019</u>	1 d.	Įgijo ir laikė	Šautuvas (B kat.)	1m. laisvės atėmimo (BK 64 ¹ str.) (Atidėta)
<u>1-3067-1078/2019</u>	1 d.	Įgijo, laikė ir nešiojo	Dujinis pistoletas (C kat.), 1 šoviny	6 mėn. laisvės atėmimo (BK 64 ¹ str.) (Atidėta)
<u>1-2230-817/2019</u>	1 d.	Įgijo ir laikė	Savadarbis dujinis pistoletas (Netinkamas), 13 šovinių	Atleistas pagal laidavimą
<u>1-273-966/2019</u>	2 d.	Laikė	Savadarbis šautuvas, 9 šoviniai, savadarbis užtaisas (140 g. briketas)	5 m. laisvės atėmimo
<u>e1-684-1139/2020</u>	1 d.	Įgijo ir laikė	2 šoviniai (2 rūšių)	10 parų arešto (BK 64 ¹ str.) (Atidėta)
<u>1-2240-865/2019</u>	1 d.	Įgijo ir laikė	1 šoviny (A kat.)	3 mėn. laisvės atėmimo
<u>1-2856-1017/2019</u>	1 d.	Laikė	1 šoviny (A, B ir C kat.)	Atleistas dėl mažareikšmiškumo
<u>1-471-786/2019</u>	1 d.	Įgijo ir laikė	Savadarbis ginklas, 57 šoviniai (3 rūšių)	Atleistas dėl mažareikšmiškumo
<u>1-782-1083/2019</u>	1 d.	Laikė ir gabeno	2 šoviniai	6 mėn. laisvės atėmimas
<u>1-1225-984/2019</u>	1 d.	Laikė	Šautuvas (C kat.), 17 šovinių	Atleistas pagal laidavimą
<u>1-2121-1109/2019</u>	1 d.	Laikė	83 šoviniai (3 rūšių)	10 mėn. laisvės atėmimo (Atidėta)
<u>1-1439-1049/2019</u>	1 d.	Laikė	Revolveris (C kat.), dujinis įtaisas (C kat.), 2 šoviniai (C kat.)	Du epizodai: 10 mėn. už kitą 1 m. laisvės atėmimas
<u>1-500-847/2019</u>	1 d.	Įgijo ir laikė	1 šoviny (A, B ir C kat.) (Netinkamas)	Atleistas dėl mažareikšmiškumo
<u>1-89-831/2019</u>	1 d.	Laikė	Revolveris (C kat.)	60 parų arešto
<u>1-154-365/2019</u>	1 d.	Laikė	3 šoviniai (netinkami), dujinis pistoletas (C kat.)	40 parų arešto
<u>1-112-1083/2019</u>	1 d.	Įgijo ir nešiojo	20 šovinių (B ir C kat.)	8 mėn. laisvės atėmimo (BK 64 ¹ str.)
<u>1-808-762/2019</u>	1 d.	Įgijo ir laikė	Dujinis revolveris (C kat.)	6 mėn. laisvės apribojimas. (BK 54 str. 3 d.)
<u>1-1269-298/2019</u>	1 d.	Laikė	Pistoletas (B kat.), 19 šovinių (2 rūšių)	Atleistas dėl mažareikšmiškumo

<u>1-284-873/2019</u>	1 d.	Laikė	Dujinis pistoletas (C kat.), 17 šovinių (4 rūšių), sprogstamoji medžiaga (bedūmins parakas 44g.)	40 parų arešto
<u>1-2889-573/2019</u>	1 d.	Įgijo ir laikė	5 šoviniai (A ir B kat.)	Atleistas pagal laidavimą
<u>1-2734-1096/2019</u>	1 d.	Laikė ir nešiojo	Dujinis pistoletas (C kat.)	4 mėn. laisvės atėmimas
<u>1-2491-1100/2019</u>	1 d.	Laikė	Revolveris (C kat.)	8 mėn. laisvės atėmimo
<u>1-103-354/2019</u>	2 d.	Laikė	3 granatos (sprogmenys), 3 sprogdikliai (Sprogmenys), 132 šoviniai (A ir B kat.)	4 m. laisvės atėmimas (BK 64 ¹ str.)
<u>1-399-914/2019</u> <u>2K-52-648/2021</u>	1 d.	Įgijo ir laikė	Karabinas (C kat.), šautuvas (C kat.), 24 šoviniai	Išteisintas
<u>1-1345-522/2019</u>	1 d.	Laikė	Dujinis pistoletas (C kat.), revolveris (C kat.), 53 šoviniai	30 parų arešto (BK 64 ¹ str.)
<u>1-142-245/2019</u>	1 d.	Laikė ir gabeno	25 šoviniai (A ir B kat.)	1m. ir 2 mėn. laisvės atėmimas (Atidėta)
<u>1-156-1054/2019</u>	1 d.	Įgijo ir laikė	Šautuvas (C kat.)	6 mėn. laisvės atėmimas (BK 64 ¹ str.) (Atidėta)
<u>1-35-519/2019</u>	2 d.	Laikė	2 revolveriai (C kat.), pistoletas (C kat.), 17 šovinių (3 rūšių)	1m. ir 6 mėn. laisvės apribojimas (BK 54 str. 3 d.)
<u>1-27-617/2019</u>	1 d.	Įgijo, laikė ir nešiojo (Laikymas netinkamas)	Dujinis pistoletas (C kat.)	Atleistas pagal laidavimą

Šaltinis: sudaryta darbo autorės